BIBLIOTECA PENTRU TOȚI COPIII

VÂNTUL PRIN SĂLCII

Kenneth Grahame

LECTURĂ RECOMANDATĂ ÎN PROGRAMA ȘCOLARĂ

Kenneth Grahame

Vântul prin sălcii

Traducere de
Frida Papadache

Editura LITERA
2014

The Wind in the Willows
Kenneth Grahame

Editura Litera
O.P. 53; C.P. 212, sector 4, București, România
tel.: 021 319 63 93; 0752 101 777
e-mail: comenzi@lira.ro

Ne puteți vizita pe
www.litera.ro

Vântul prin sălcii
Kenneth Grahame

Copyright © 2014 Grup Media Litera
pentru versiunea în limba română
Toate drepturile rezervate

Editor: Vidrașcu și fiii
Redactor: Justina Bandol
Copertă: Florentina Tudor
Tehnoredactare și prepress: Ofelia Coșman

ISBN ePUB: 978-606-686-789-4
ISBN Print: 978-606-686-739-9

Lectura digitală protejează mediul

Versiune digitală realizată de elefant.ro

TABEL CRONOLOGIC

1859 Se naşte pe 8 martie, la Edinburgh, Kenneth Grahame, al treilea copil al lui Cunningham şi al lui Bessie Grahame.

1864 La scurtă vreme după naşterea fratelui său Roland, în martie, mama lui Kenneth moare. Date fiind problemele cu alcoolul ale tatălui lor, cei patru copii sunt lăsaţi în grija bunicii din partea mamei.

1868 La vârsta de nouă ani, Kenneth începe să frecventeze cursurile St Edward's School din Oxford. A avut rezultate bune la învăţătură, fiind recompensat cu premii la latină, teologie şi rugby. În ciuda performanţelor sale intelectuale, din lipsa banilor Grahame nu şi-a putut continua studiile la Oxford. S-a angajat ca funcţionar la Banca Angliei. Această slujbă l-a adus să locuiască la Londra, acolo unde banca îşi avea sediul.

1895 După câţiva ani de încercări literare în publicaţii precum *St. James Gazette*, *National Observer* şi *The Yellow Book*, optsprezece dintre scrierile sale sunt publicate în volumul de proză scurtă intitlulat *The Golden Age* (*Vârsta de aur*).

1898 Apare a doua colecţie de proză scurtă, *Dream Days*.
Deşi puţin cunoscute astăzi, cele două culegeri de povestiri au fost foarte bine primite la vremea publicării lor.

1897 Grahame o întâlneşte pe Elspeth Thompson, cu care se căsătoreşte în 1899. Cei doi au un fiu, Alastair, născut cu dizabilităţi. În timpul copilăriei lui Alastair, tatăl său inventează o seamă de poveşti, pentru a-l putea adormi mai uşor. După câţiva ani, adună aceste povestiri în volumul *The Wind in the Willows* (*Vântul prin sălcii*).

1908 După mai multe respingeri din partea editorilor, cartea de poveşti este publicată în octombrie şi, în ciuda primirii rezervate din partea criticilor, se bucură de un mare succes comercial. În acelaşi an, în urma unui incident trumatizant (un infractor intrase în sediul băncii cu un pistol şi trăsese câteva focuri de armă), Grahame se retrage prematur din funcţia pe care o

deținuse mulți ani la Banca Angliei.

1910 Unul dintre cei mai proeminenți fani ai cărții sale, Theodore Roosevelt, președintele Statelor Unite ale Americii, dorește să-l cunoască pe Grahame în timpul vizitei sale la Oxford.

1919 Succesul literar sosește într-un moment oportun, dar nu reușește să atragă o îmbunătățire a vieții de familie. Căsătoria lui nu este fericită, iar fiul său are o adolescență tulburată. Alastair răzbește cu greu prin școală și este respins din multe locuri înainte de a se înscrie la Christ Church, în Oxford.

1920 În mai, Alastair este găsit mort pe șina de tren dintre Oxford și Wolvercote. Deși oficial se anunță moartea sa accidentală, sunt multe semne care întrețin bănuiala de suicid. După funeralii, cu sufletul devastat, Grahame întreprinde o lungă călătorie în Italia, departe de casă și de amintirile despre fiul său.

1924 Grahame scrie foarte puțin după tragicul eveniment. În 1924, familia se mută în Pangbourne, lângă Oxford, unde trăiește până la sfârșitul vieții.

1932 Kenneth Grahame moare la data de 6 iulie și este înmormântat la Oxford, în același mormânt cu fiul său Alastair.

CAPITOLUL I

MALUL APEI

Sobolul muncise din greu toată dimineața, scuturând, de primăvară, mica lui locuință. Întâi cu mătura, apoi cu cârpa; iar la urmă se cocoțase pe scări, pe mese și pe scaune cu o bidinea și o căldare de var și lucrase până ce-și simțise gâtul și ochii plini de praf, iar brațele îi atârnau grele și obosite. Primăvara plutea prin văzduh, deasupra lui, și zvâcnea în adâncul pământului, sub el și împrejurul lui, străbătând până și întunecoasa și micuța-i locuință cu suflul ei de neliniște și dor. Nu e de mirare deci că, deodată, Sobolul, zvârlind jos bidineaua, zise:

— La naiba ! Să mă slăbească! Mai dă-o încolo de scuturătură!

Și o zbughi din casă, fără să-și pună măcar haina pe el. Parcă-l chema de sus un glas poruncitor, căruia nu i se putea împotrivi. Se îndreptă spre micul tunel ce ducea drept în sus și care, în cazul lui, corespundea drumului pentru trăsuri, presărat cu pietriș, ce-l au animalele cu reședințe mai aproape de soare și de aer. Zgârie, și zgândări, și râcâi, și săpă, și iar săpă, și râcâi, și zgândări, și zgârie, lucrând de zor cu lăbuțele și mormăind către sine: „Mergem sus! Mergem sus!”, până când – zdup! – botul îi răzbi la lumina soarelui, și se pomeni rostogolindu-se în iarba caldă a unei poiene mari.

„Frumos e!” își zise Sobolul. „E mai frumos decât să văruiești!” Razele soarelui îi cădeau fierbinți pe blană, adieri blânde îi mângâiau fruntea înfierbântată și, după pustnicia în care trăise timp atât de îndelungat, în casa lui de sub pământ, ciripirile vesele ale păsărelelor îi izbeau urechea amorțită ca niște strigăte de bucurie. Se ridică dintr-o săritură pe toate patru picioarele dintr-odată și, pătruns de dragoste de viață și de bucuriile primăverii fără de văruială, își urmă drumul, străbătând poiana, până ajunse la gardul viu care mărginea capătul celălalt.

— Oprește-te! îi zise un iepure bătrân, postat în deschizătura gardului. Cincizeci de bani taxa de trecere pe șoseaua particulară!

Fu însă dat peste cap într-o secundă de către Sobolul nerăbdător și plin de dispreț, care continuă să țopăie de-a lungul celuilalt hotar al poienei, bătându-și joc de neamurile iepurelui, ce-și scoseseră în grabă căpșoarele din găurile lor să vadă

care era obiectul litigiului.

— Spanac! le mai trânti el ironic, şi dus fu, înainte ca iepuraşii să fi putut găsi un răspuns demn şi satisfăcător.

Începură atunci să se certe între ei.

— Ce dobitoc eşti! De ce nu i-ai spus…?

— De ce nu i-ai spus tu…?

— Ar fi trebuit să-i aminteşti…

Şi aşa mai departe, cum se obişnuieşte în asemenea cazuri; dar bineînţeles că era prea târziu, ca întotdeauna.

Părea totul prea frumos ca să fie adevărat. Sobolul hoinărea zorit de colo până colo prin poieni, de-a lungul hotarelor de tufişuri, prin pădurici, şi găsea pretutindeni păsări clădindu-şi cuibul, flori îmbobocind, frunze zvâcnind din muguri, toate voioase şi lucrând cu spor. Şi, în loc să-l mustre conştiinţa şi să-i şoptească, înţepându-l ca un ghimpe: „Văruiala!”, el nu simţea decât ce încântător era să fii singurul leneş printre toţi aceşti cetăţeni gospodari.

Îşi simţi fericirea fără de margini când, tot hoinărind fără nicio ţintă, se văzu deodată la marginea unui râu ce venea cu apele mari. În viaţa lui nu mai văzuse un râu – acest animal neted şi lucios, sinuos şi puternic, care gonea şi chicotea, care apuca toate câte le întâlnea în cale cu un gâlgâit şi le dădea iar drumul, în hohote de râs, ca să se arunce din nou spre alţi tovarăşi de joacă, ce se smulgeau la rândul lor din strânsoarea sa şi erau iarăşi prinşi şi ţinuţi. Totul era tremur şi înfiorare, sclipiri şi luciri, foşnet şi vârtej, şoaptă şi spume. Sobolul era vrăjit, încântat, fascinat. Merse pe lângă râu cum mergi, când eşti foarte mic, lângă cineva care te ţine sub vraja unor povestiri minunate. Şi, când, într-un sfârşit, obosi, se aşeză pe mal, în timp ce apa tot mai murmura fără de astâmpăr, spunându-i în şoaptă, una după alta, cele mai frumoase poveşti din lume, trimise din inima pământului spre a fi istorisite, în cele din urmă, mării celei veşnic nesăţioase.

Şi, cum şedea el pe iarbă şi privea de-a curmezişul apei, ochii i se opriră la o gaură întunecoasă din celălalt mal, chiar deasupra marginii apei, şi, visător, începu să se gândească ce simpatică locuinţă ar fi una ca asta pentru un animal cu puţine nevoi, căruia i-ar plăcea să aibă o bomboană de reşedinţă de vară pe malul apei, departe de zgomot şi praf. În timp ce tot privea, ceva strălucitor şi mic păru că sclipeşte în inima casei, dispăru, apoi sclipi din nou, ca o stea mititică. Dar cu greu putea fi o stea într-o poziţie atât de ciudată; şi prea era mică şi strălucitoare ca să poată fi un licurici. În timp ce privea, luminiţa îi făcu semn şi mărturisi astfel că era un ochi, în jurul căruia o feţişoară mică începu să prindă contur, ca un cadru în jurul unui tablou.

O feţişoară mică, oacheşă, cu mustăţi.

O feţişoară rotundă şi gravă, cu aceeaşi lumină în ochi care îi atrăsese întâi

băgarea de seamă.

Urechi mici și curățele și păr bogat și mătăsos.

Era Șoarecele de apă!

Cele două animale stătură locului și se priviră cu luare-aminte.

— Bună-ziua, Sobolule! zise Șoarecele de apă.

— Bună-ziua, Șoarece! zise Sobolul.

— Nu vrei să vii până la mine? întrebă apoi Șoarecele.

— Ți-e ușor să vorbești, zise cam cu ciudă Sobolul, care era nou în ale apei.

Șoarecele nu răspunse nimic, ci se plecă, dezlegă o funie și o trase spre dânsul; apoi, ușurel, sări într-o barcă mică, pe care Sobolul nici n-o observase. Era vopsită cu albastru pe dinafară, cu alb pe dinăuntru, avea exact măsura a două animale și câștigă de îndată inima Sobolului, deși el nu-i înțelegea încă pe deplin rostul.

Șoarecele vâsli cu iscusință, trecu apa și opri barca. Apoi îi întinse Sobolului laba dinainte, în timp ce acesta cobora cu mare băgare de seamă.

— Ține-te de mine! zise el. Hai, acum pășește iute!

Spre marea lui mirare și încântare, o secundă mai târziu, Sobolul se văzu șezând în partea dinapoi a unei bărci adevărate.

— Ce zi minunată! zise el, în timp ce Șoarecele împinse barca de la mal, punând iarăși mâna pe vâsle. Știi că până acum n-am fost în viața mea într-o barcă?

— Cum? exclamă Șoarecele, rămânând cu gura căscată. N-ai mai fost… în viața ta… într-o… N-ai fost?… Asta-i bună, dar atunci ce-ai făcut?

— Este atât de plăcut? întrebă Sobolul cu sfială, deși începuse a se convinge când se rezemă de jilțul său și privi pe rând pernițele, verigile lor și tot dichisul nemaipomenit al bărcii care începuse să alunece ușor sub el.

— Plăcut? Nu există ceva mai minunat! zise solemn Șoarecele de apă, plecându-se înainte spre a lovi apa. Crede-mă, prietene, nu e nimic pe lume mai frumos decât să te lași dus de barcă. Să te lași dus, urmă el visător, doar dus… de barcă… să te lași dus…

— Ia seama, Șoarece! strigă Sobolul deodată.

Era prea târziu. Barca izbi malul cu toată puterea.

Visătorul, vâslașul cel vesel, zăcea în fundul bărcii, cu călcâiele în aer.

— … dus de barcă… sau pe fundul ei, continuă Șoarecele, ridicându-se cu un zâmbet voios. În ea sau pe lângă ea, n-are importanță. Nimic nu pare să aibă importanță. Nimic nu pare să aibă importanță, asta-i frumusețea. Fie că pleci, fie că nu, fie că ajungi la destinație, fie că te trezești în altă parte sau că nu ajungi nicăieri, ai tot timpul ce să faci, și nu faci nimic deosebit; și, după ce ai sfârșit ce aveai de făcut, tot te mai așteaptă ceva, de care te poți ocupa dacă-ți place, dar de care ai prefera să nu te apuci. Ascultă! Dacă într-adevăr n-aveai nimic de gând

pentru astăzi dimineață, ce-ar fi s-o luăm amândoi pe râu în jos și să petrecem ziua împreună?

Sobolul jucă din degetele de la picioare, în semn de bucurie, își întinse pieptul într-un suspin de mulțumire și se rezemă fericit înapoi, pe pernele moi.

— Ce minunat am să petrec! exclamă el. Să pornim de îndată!

— Stai nițel! strigă Șoarecele.

Petrecu funia de care era legată barca printr-un inel fixat la debarcaderul casei, se sui iar în gaura lui și reapăru după scurt timp, clătinându-se sub povara unui coș de trestie îndesat cu mâncare.

— Vârâ-l sub picioare! zise el către Sobol, în timp ce cobora coșul în barcă.

Apoi dezlegă funia și apucă din nou vâslele.

— Ce e înăuntru? întrebă Sobolul, care murea de curiozitate.

— Pui rece, răspunse Șoarecele scurt, limbă rece, vițel rece, șuncă fiartă, heringi marinați, salată, pateuri, rață sălbatică, mezeluri, bere, limonadă, sifon…

— Pentru numele lui Dumnezeu, oprește-te! strigă Sobolul în extaz. E prea mult!

— Crezi? întrebă Șoarecele, devenind serios. Cam atâta iau cu mine de obicei în excursii din astea mici; și celelalte animale veșnic spun că sunt zgârcit la porții.

Sobolul nici nu mai asculta. Absorbit de noua viață pe care o descoperea, îmbătat de scânteierea și tremurul râului, de mirosuri, sunete și soare, înmuiase o labă în apă, trăgând o dâră lungă, și visa cu ochii deschiși. Șoarecele de apă, ca un bun tovarăș ce era, vâslea înainte și se silea să nu-l deranjeze.

— Îmi plac grozav hainele tale, băiatule, zise el, după ce trecuse în felul ăsta cam o jumătate de oră. Am de gând să-mi fac și eu o haină de gală din catifea neagră, îndată ce o să-mi permită mijloacele.

— Iartă-mă, zise Sobolul, făcând o sforțare ca să revină la realitate. Trebuie să mă crezi foarte necioplit; dar toate astea sunt atât de noi pentru mine! Vasăzică ăsta e un râu!

— Râul, corectă Șoarecele.

— Și tu trăiești chiar lângă râu? Ce viață frumoasă!

— Lângă el, și cu el, și pe el, și în el, răspunse Șoarecele. El e totul pentru mine: frate și soră, mătuși și prieteni, mâncare și băutură și, bineînțeles, baie. E lumea mea, și nu-mi doresc alta. Ce nu are el nu mă interesează, și ce nu știe nu merită să fie știut. Doamne! cât de bine ne înțelegem! Iarna și vara, primăvara și toamna, în el găsesc necontenit plăceri și aventuri. Ce mai trai când vin apele mari, prin februarie, și pivnițele și subsolul meu se umplu doldora cu băutură ce n-o pot bea, iar apa roșcată trece clocotind pe lângă fereastra cu cea mai frumoasă vedere a dormitorului meu! Sau când apele scad din nou și lasă în urma lor petice de mâl,

care miros a turtă dulce! Papura și buruienile înfundă canalele și pot să mă plimb pe toată albia râului fără să-mi ud picioarele. Unde mai pui că găsesc mâncare proaspătă și tot felul de lucruri scăpate din bărci de lumea nebăgătoare de seamă!

— Dar nu e cam plicticos uneori? îndrăzni să întrebe Sobolul. Doar tu și apa – și nimeni cu care să schimbi o vorbă!

— Nimeni cu care… Asta-i bună!… Dar trebuie să fiu înțelegător cu tine – zise Șoarecele, iertător. Ești nou pe-aici și bine-nțeles că nu știi. E atât de aglomerat malul acuma, încât mulți au început să se mute. Nu, nu mai e ca pe vremuri, nici vorbă! Vidre, cocostârci, codobaturi, găinușe de apă; te întâlnești cu ei la tot pasul și veșnic te roagă careva să-i faci vreun bine; parcă n-ai avea și tu treburile tale!

— Dar acolo ce-i? întrebă Sobolul, arătând cu laba departe, spre o pădure ce tivea cu întuneric pajiștile unuia dintre maluri.

— Acolo? Nimica nu-i. E Pădurea Sălbatică, răspunse scurt Șoarecele. Noi, locuitorii malului, nu prea ne ducem pe-acolo.

— Nu sunt… hm… nu prea sunt de treabă cei de-acolo? întrebă Sobolul nițel îngrijorat.

— Da, răspunse Șoarecele, stai să vedem! Veverițele sunt cumsecade, și iepurii – unii din ei; printre iepuri sunt fel de fel… Ei, pe urmă e Bursucul. El trăiește chiar în inima pădurii și n-ar trăi altundeva nici să-l tai. Drăguțul de Bursuc! De el nu se leagă nimeni. Și bine face! adăugă cu tâlc.

— Dar cine ar putea să-l supere? întrebă Sobolul.

— De, vezi bine că mai sunt și alții, explică Șoarecele, cu oarecare șovăială. Nevăstuicile, jderii, vulpile și așa mai departe. Sunt și ei simpatici în felul lor, eu, unul, mă am bine cu ei; când ne întâlnim, stăm de vorbă și ne-nțelegem destul de bine, dar uneori își dau arama pe față… n-ai ce să le faci… Ei, și pe urmă… nu poți să te încrezi în ei, asta e!

Sobolul știa foarte bine că eticheta animalelor interzicea să stărui asupra lucrurilor neplăcute sau măcar să faci aluzie la ele; așadar, schimbă vorba.

— Și dincolo de Pădurea Sălbatică? întrebă el. Unde-i albastru și tulbure, și se văd ca niște dealuri – sau poate că nu-s dealuri – și ceva care aduce cu fumul orașelor – sau nu-s decât nori?

— Dincolo de Pădurea Sălbatică e Lumea cea Mare, zise Șoarecele. Și asta-i ceva care nu ne privește, pe niciunul dintre noi doi. N-am fost niciodată pe-acolo, nici n-am de gând să mă duc. Nici tu n-ai să te duci vreodată, dacă ai cât de puțin scaun la cap. Te rog, nu mai pomeni de locurile acelea… Ei… uite c-am ajuns și la iazul nostru, unde avem să prânzim.

Părăsind cursul râului, trecură într-o apă ce părea la prima vedere un mic lac, înconjurat din toate părțile de țărm. Pajiștea verde cobora de jur împrejur spre oglinda liniștită a apei, sub care se zăreau, ca niște șerpi, rădăcini negricioase de

arbori. Mai departe, căderea argintie și rostogolirea spumoasă a unui stăvilar îmbrățișa roata unei mori ce picura neîncetat și sprijinea la rândul ei o căsuță de morar cu acoperișul țuguiat și cenușiu. Văzduhul era plin de un susur pașnic, lin și catifelat, din care se desprindeau la răstimpuri glasuri mici și limpezi, vorbind cu vioiciune. Atât era de frumos, încât Sobolul nu putu decât să ridice amândouă labele dinainte și să exclame, cu răsuflarea întretăiată: „Doamne, Doamne!”

Șoarecele aduse barca lângă mal, o legă, îl ajută pe Sobol – care tot mai era cam stângaci – să coboare teafăr, apoi scoase din barcă și coșul cu provizii. Sobolul se rugă să-i lase lui plăcerea despachetatului. Șoarecele fu foarte mulțumit să-i îndeplinească rugămintea și să se poată lungi în iarbă, să se odihnească. În acest timp, tovarășul său, emoționat, desfăcu fața de masă, o întinse pe jos, scoase pe rând toate pachețelele misterioase și aranjă conținutul lor, în ordinea cuvenită, tot gâfâind mereu: „Doamne! Doamne!” la fiece nouă descoperire. Când totul fu gata, Șoarecele zise: „La masă, băiete!”, și Sobolul fu foarte bucuros să dea curs acestei invitații. Începuse foarte de dimineață curățenia casei – cum se cuvine – și nu se oprise deloc ca să îmbuce sau să bea ceva. Trecuse prin atâtea, din acea clipă îndepărtată! Parcă îl despărțeau de ea zile întregi!

— La ce te uiți? întrebă deodată Șoarecele, după ce-și mai astâmpăraseră nițel foamea și ochii Sobolului se desprinseseră de pe fața de masă.

— Mă uit, răspunse Sobolul, la o dâră de bășici ce o văd umblând la suprafața apei. Vine spre noi. Mi se pare curios. Știi că are haz?

— Bășici? Aha! zise Șoarecele și fluieră voios o chemare.

Un bot lătăreț și lucios ieși la iveală, și din apă se ridică Lutrul, scuturându-și stropii de pe haină.

— Zgârciți lacomi ce sunteți! zise nou-venitul, îndreptându-se spre coșul cu mâncare. De ce nu m-ai invitat și pe mine, Șoricelule?

— A fost ceva improvizat, explică Șoarecele. Să vă fac cunoștință: prietenul meu, domnul Sobol…

— Încântat, răspunse Lutrul, și de aici înainte cele două animale rămaseră prietene.

— Ce zarvă peste tot! continuă Lutrul. Parcă toată lumea ar fi ieșit pe apă azi! Am luat-o încoace, spre iaz, cu gândul să mă odihnesc puțin, și când colo dau de voi! Adică… mă iertați… știți că nu trebuie să mă luați în serios!

Îndărătul lor se auzi un foșnet, venind dinspre un tufiș unde mai rămăseseră prinse o mulțime de frunze din anul trecut. Un cap vârgat, între umeri puternici, se chiorî spre dânșii prin frunzișul des.

— Hai încoa’, Bursucule dragă! strigă Șoarecele.

Bursucul mai făcu un pas, doi, spre ei, apoi bombăni: „Hm… lume!”, întoarse spatele și nu se mai văzu.

— Așa e el! zise Șoarecele dezamăgit. Nu poate să sufere lume multă! Nu-

l mai vedem pe ziua de azi! Bine… spune-ne, cine e pe apă azi?

— E Broscoiul, de pildă, răspunse Lutrul. În barca lui de curse nou-nouță, cu haine noi, toate noi!

Cele două animale se uitară unul la altul și râseră.

— Cândva nu-i ardea decât de bărci cu pânze, zise Șoarecele. Apoi s-a săturat de pânze și a îndrăgit lotca. Nu-l mai vedeai decât împingând cu prăjina, zi și noapte, și a făcut câte și mai câte încurcături. Anul trecut a venit la rând pasiunea pentru iaht, și toți trebuia să mergem să stăm cu el în iahtul lui și să spunem că ne place. Ai fi zis că o să-și petreacă tot restul vieții în vaporașul acela. Se repetă mereu povestea! De orice s-ar apuca, se satură repede și îi vine altă trăsnaie!

— Și totuși e băiat bun, își dădu cu părerea Lutrul, dus pe gânduri, dar n-are stabilitate, mai ales în barcă!

De unde ședeau, puteau zări apa cea mare dincolo de insulă. Tocmai se zărea trecând o barcă de curse. Vâslașul, șezând în ea, era îndesat și scurt la înfățișare. Stropea grozav, se cam balansa și se vedea că muncește din răsputeri. Șoarecele se ridică și-i strigă bun sosit, dar Broscoiul – căci el era – dădu din cap și trecu înainte.

— Parcă-l văd că acuși cade din barcă, dacă se leagănă așa, zise Șoarecele, așezându-se din nou.

— Sigur c-are să cadă, chicoti Lutrul. V-am spus vreodată istoria aia bună cu Broscoiul și cu păzitorul de la stăvilar? Stați să vedeți: Broscoiul…

O musculiță de mai zbura de colo până colo, rotindu-se deasupra apei, cum au obiceiul zăpăcitele de muște tinere, când fac ochi. O vâltoare de apă, un „bâldâbâc!” – și musculița nu se mai zări.

Nici Lutrul.

Sobolul privi în jos. Glasul îi răsuna încă în urechi, dar pe iarba unde stătuse Lutrul nu era nimeni. Nu se zărea nici un lutru, cât vedeai cu ochii.

Dar la suprafața apei se vedea iarăși o dâră de bășici.

Șoarecele fredona o melodie. Sobolul își aminti că eticheta animalelor interzice orice fel de comentarii cu privire la dispariția neașteptată a unui prieten, în orice moment, din orice pricină sau fără de pricină.

— Da, da, zise Șoarecele, cred că ar trebui s-o luăm din loc. Mă întreb, care din noi ar fi mai bine să împacheteze coșul?

Se vedea bine că nu dorea prea mult să facă el treaba asta.

— Te rog, lasă-mă pe mine! zise Sobolul.

Bineînțeles, Șoarecele îl lăsă.

Împachetatul coșului nu fu nici pe departe atât de plăcut ca despachetatul. Așa-i întotdeauna. Dar Sobolul era hotărât să rămână binedispus. Tocmai când isprăvise de împachetat coșul și-l legase strâns, văzu o farfurie zgâindu-se la el din

iarbă. După ce repetă toată operația, Șoarecele arătă spre o furculiță – pe care oricine ar fi trebuit s-o vadă –, și, în cele din urmă, ia te uită, borcanul cu muștar rămăsese afară! Sobolul șezuse pe el fără să-și dea seama. Fu, în sfârșit, gata și treaba asta, fără prea multă supărare.

Soarele era pe asfințite când Șoarecele vâsli încet spre casă, visător, îngânând frânturi de poezii, fără să mai ia seama la Sobol. Dar Sobolul, cu pântecul plin, mulțumit de sine, mândru și simțindu-se ca acasă în barcă – gândea el –, fu cuprins de neastâmpăr. Deodată spuse:

— Șoricelule! Te rog, vreau să vâslesc eu acum!

Șoarecele clătină din cap, zâmbind.

— Încă nu, tinere! zise el. Mai așteaptă să iei câteva lecții! Nu e chiar așa ușor cum pare.

Sobolul rămase liniștit un minut, două. Dar începu să fie din ce în ce mai invidios pe Șoarece, care înainta repede, vâslind puternic și lin. Mândria lui îi șoptea că și el ar fi putut face la fel. Sări în picioare și apucă brusc lopețile. Șoarecele, cu privirea dusă pe apă și tot recitând versuri, fu luat prin surprindere și căzu înapoi de pe băncuța lui, cu călcâiele în vânt. Asta se întâmpla pentru a doua oară în acea zi. Sobolul, triumfător, îi luă locul și, cu încredere deplină, apucă lopețile.

— Oprește-te, nerodule! strigă Șoarecele, din fundul bărcii. Nu știi să vâslești! O să ne răsturnăm!

Sobolul aruncă vâslele înapoi cu o mișcare ce voia să fie elegantă și le înfipse adânc în apă. Greși cu totul lovirea apei la suprafață. Picioarele îi zburară deasupra capului și se trezi peste Șoarece, care zăcea pe fundul bărcii. Speriat foarte, apucă marginea bărcii. În clipa următoare – bâldâbâc! – barca se răsturnă, și Sobolul se trezi în luptă cu valurile.

Aoleu, rece mai era apa… și, vai, ce udă! Cum îi clipocea în urechi, în timp ce se scufunda tot mai mult! Ce strălucitor și bine-venit îi păru soarele când se ridică la suprafață, tușind și stropind! Ce grozavă îi fu disperarea când se simți căzând din nou la fund! Apoi o labă puternică îl apucă de ceafă. Era Șoarecele – și vezi bine că râdea. Sobolul îl simțea cum râde; mâna care îl înșfăcase de ceafă se zguduia de râs, împreună cu tot trupul Șoarecelui.

Dar Șoricelul puse repede laba pe o lopată și o băgă sub brațul Sobolului, sprijinindu-l, apoi îl propti la fel și din cealaltă parte. Înotând în urma lui, îl împinse la țărm pe nefericitul animal, îl scoase târâș din apă și-l așeză pe iarbă: un boț fleșcăit și nenorocit.

După ce-l frecă puțin și-i stoarse parte din apa ce-i înmuiase blana, îi spuse:

— Hai, dragă! Aleargă puțin de-a lungul malului, cât poți de iute, să te-ncălzești și să te usuci! Între timp, eu am să-ncerc să pescuiesc coșul.

Și astfel, nefericitul Sobol, ud pe dinafară și rușinat pe dinăuntru, făcu câțiva pași primprejur, până se zvântă cât de cât, în timp ce Șoarecele se aruncă din nou în apă, ajunse barca, o îndreptă, o legă și-și aduse treptat proprietatea plutitoare la mal. În cele din urmă, se cufundă în căutarea coșului de mâncare și apăru triumfător, după scurt timp, luptându-se cu el până la mal.

Când totul fu iar gata de plecare, Sobolul, moleșit și abătut, își reluă locul în partea dinapoi a bărcii. După ce porniră, zise cu o voce slabă, înecată de emoție:

— Scumpe Șoarece! Generosul meu prieten! Regret din suflet purtarea mea neroadă și ingrată. Mi se rupe inima când mă gândesc cum aș fi putut să pierd coșul ăsta frumos. Am fost într-adevăr un mare dobitoc. Vrei să treci cu vederea toate – numai de data asta – și să mă ierți, să fie totul ca mai înainte?

— Da’ nu-i nimic, dragă, răspunse cu voie bună Șoarecele. Ce-i nițică umezeală pentru un Șoarece de apă? Eu mai mult sunt în apă decât pe-afară. Nu te mai gândi la chestia asta! Ascultă! Cred că ar fi nimerit să vii să stai cu mine un timp. E foarte modest la mine, știi, nu ca la Broscoi; așa e, n-ai fost încă pe-acolo; dar cred că te-ai simți bine. Te-aș învăța să vâslești și să înoți, și în curând ai fi în largul tău pe apă, ca oricare dintre noi.

Sobolul fu atât de mișcat de aceste cuvinte prietenoase, încât nici nu putu vorbi de emoție; trebui să-și șteargă cu dosul labei o lacrimă din colțul ochiului. Șoarecele se făcu a nu vedea. În cele din urmă, Sobolul începu să-și vină în fire. Se pricepu chiar să răspundă, fără a se lăsa mai prejos, unor găinușe de apă, care, în trecere, chicotiră între ele pe socoteala înfățișării lui jalnice.

Când ajunseră acasă, Șoarecele făcu un foc zdravăn în odaia lui de primire și-l așeză pe Sobol într-un fotoliu, la gura sobei, după ce-i adusese mai întâi un halat și o pereche de papuci. Apoi îi istorisi despre apă până să vină vremea mesei de seară. Erau povești ce răscoleau inima unui animal ca Sobolul, învățat să locuiască sub pământ. Povești despre stăvilare, despre inundații năprasnice, despre pești săritori, despre vapoare care aruncau cu sticle tari (în tot cazul, sigur era că sticlele erau aruncate din vapoare, așadar probabil că ele le aruncau); despre bâtlani, care nu stăteau de vorbă cu oricine și făceau pe grozavii; povești despre pățanii prin șanțuri, despre nopți petrecute la pescuit cu Lutrul sau despre excursii hăt departe pe câmp, cu Bursucul. Masa de seară fu cât se poate de voioasă. Dar, foarte curând după aceea, Șoarecele, ca o gazdă bună ce era, trebui să-și conducă oaspetele, grozav de somnoros, până în cea mai bună odăiță de dormit. Aici Sobolul puse capul pe pernă, în deplină pace și mulțumire, știind că prietenul de curând găsit, Râul, mângâia cu valurile-i pragul ferestrei lui.

Ziua aceasta nu fu pentru Sobolul eliberat decât prima dintre multe altele la fel. Zilele erau din ce în ce mai lungi și mai pline de întâmplări, pe măsură ce vara înainta. Învăță să înoate și să vâslească și cunoscu bucuriile apei curgătoare. Cu urechea la tulpinile trestiilor, se întâmpla să prindă uneori câte ceva din ceea ce

vântul le tot șoptea fără-ncetare.

CAPITOLUL II

DRUMUL MARE

— Șoricelule, zise pe neașteptate Sobolul, într-o strălucitoare dimineață de vară, dacă nu te superi, aș vrea să te rog ceva.

Șoarecele ședea pe mal și cânta un cântec. Chiar atunci îl compusese; era așadar foarte preocupat de creația lui și nu prea dispus să asculte cu atenție ce i se spunea. Din zorii zilei înotase în tovărășia prietenelor lui, rațele. Și, când rațele își cufundau brusc capetele – cum au ele obiceiul –, el sărea în apă și le gâdila pe gât, chiar sub locul unde ar fi trebuit să fie bărbia, dacă rațele ar avea bărbie. Atunci ele erau nevoite să iasă în grabă la suprafață, mânioase, scuturându-și penele spre el și răspândind stropi de apă în juru-le, căci nu e cu putință să spui tot ce-ai vrea atunci când stai cu capul în apă. În cele din urmă, îl rugară din suflet să plece, să-și vadă de treabă și să le lase în pace. Așadar, Șoarecele plecase și, așezându-se pe malul apei, la soare, făcuse un cântec despre ele, pe care îl numi:

CÂNTECUL RĂȚUȘTELOR

Pe băltoaca noastră toată,
Printre papura înaltă,
Bălăceala e în toi;
Sunt rățuște și rățoi.

Numai cozile le vezi,
Cât pe-aci, pe-aci să crezi
Că-n afară de picioare
Rața altceva nu are.

Cozi de rațe, de rățoi,
Piciorușe-nfrigurate,
Pe sub papura înaltă
Ciocurile cufundate.

Fiecare cu ce-i place,
Noi să fim lăsate-n pace,
Coada-n sus și capu-n jos,
Căci așa ne stă frumos!

— Nu-mi place chiar așa mult cântecul ăsta, Șoricelule, își dădu cu părerea Sobolul, cam cu îndoială. El însuși nu era poet și o spunea deschis; avea o fire sinceră.

— Nici rațelor nu le place, răspunse Șoarecele. De ce nu poți fi lăsat în pace să faci ce vrei, zic ele, când îți place și cum îți place, fără să stea careva pe mal, să se uite la tine, să te supravegheze toată vremea și să facă despre tine tot felul de observații, poezie și alte năzbâtii? Ce prostie! Așa spun rațele.

— Așa e, au dreptate, zise Sobolul din toată inima.

— Ba n-au! strigă Șoarecele indignat.

— Ei, iaca n-au, n-au! răspunse Sobolul împăciuitor. Dar uite ce voiam să te-ntreb: nu vrei să mă duci în vizită la domnul Broscoi? Am auzit atâtea despre dânsul. Aș vrea așa mult să-l cunosc!

— Desigur, cum să nu, zise Șoarecele îndatoritor, și sări în picioare, uitând pe ziua aceea de poezie. Scoate barca și o pornim numaidecât pe apă în sus. Nu-i niciodată nepotrivit să-i faci o vizită Broscoiului. Devreme ori târziu, el e oricând același. Totdeauna binedispus, totdeauna bucuros să te vadă, totdeauna mâhnit când pleci!

— Trebuie să fie un animal foarte simpatic! zise Sobolul coborând în barcă și apucând vâslele, pe când Șoarecele se instala comod în partea dinapoi.

— E într-adevăr un animal cât se poate de blajin, răspunse Șoarecele. Simplu, bun la inimă și drăgăstos. N-o fi prea deștept – nu putem fi toți genii – și se prea poate să fie cam lăudăros și încrezut. Dar are câteva calități mari Broscuța, fără îndoială!

Înconjurând un cot al apei, se văzură în fața unei case maiestuoase și vechi din cărămidă roz, împrejmuită de pajiști îngrijite, ce coborau până la marginea apei.

— Iată Broscoieștii, zise Șoarecele. Golful cel mic, pe stânga, unde-i tăblița: „Proprietate particulară. Debarcarea interzisă”, duce la hangarul bărcilor, unde avem să ne lăsăm și noi barca. Grajdurile sunt dincolo, la dreapta. Partea la care privești acum este sala de ospețe – foarte veche. Nu știu dacă știi că Broscoiul e destul de bogat. Ai în fața ta una din cele mai frumoase case de pe-aici. Niciodată nu vrem să recunoaștem asta față de Broscoi, dar așa e.

Plutiră de-a lungul golfului, și Sobolul își strânse lopețile în barcă, după ce trecuseră în umbra hangarului încăpător. Aici văzură multe bărci frumoase, legate de stâlpi sau ridicate pe ponton, dar niciuna în apă. Locul era părăsit.

Șoarecele privi împrejur.

— Înțeleg, zise el. S-a sfârșit cu sporturile de apă. S-a săturat de vâslit, s-a terminat cu bărcile. Mă întreb de ce s-o fi apucat acum. Hai să vedem unde e. Are să ne spună el îndată.

Coborâră din barcă și trecură alene peste pajiștile pline de flori, în căutarea Broscoiului, pe care-l găsiră, în cele din urmă, șezând într-un fotoliu de răchită, cu o expresie preocupată a feței și o hartă mare întinsă pe genunchi.

— Uraaa! strigă Broscoiul, sărind în sus când îi văzu. Minunat! Le scuturâ mâinile cu căldură și unuia și altuia, fără să mai aștepte să-i fie recomandat Sobolul. Ce bine c-ați venit! urmă el, țopăind împrejurul lor. Era să trimit o barcă în jos pe râu după tine, Șoricelule, cu ordin strict să te aducă aici imediat. Am nevoie neapărat de voi… de amândoi. Ei, ce vreți să serviți? Veniți înăuntru, să serviți ceva! Nici n-aveți idee ce bine ați nimerit! La țanc!

— Hai să stăm nițel liniștiți, Broscoiule dragă! zise Șoarecele, trântindu-se într-un fotoliu.

Sobolul luă și el un scaun lângă prietenul lui și pomeni cu politețe despre „reședința încântătoare” a Broscoiului.

— Cea mai frumoasă casă de pe tot râul! exclamă Broscoiul, umflându-se. Și chiar de peste tot! nu se putu stăpâni să adauge.

Aici Șoarecele îl ghionti ușor pe Sobol. Din nefericire, Broscoiul băgă de seamă și roși teribil. Urmă o clipă de tăcere stânjenită. Apoi Broscoiul izbucni în râs.

— Nu-i nimica, Șoricelule, zise el. Așa e felul meu, știi tu… De altfel, nu e prea urâtă casa, nu-i așa? Știu eu că și ție îți place. Și acum, ascultați! Să vorbim serios. Voi sunteți animalele care-mi trebuie. Nu se poate să nu mă ajutați! E foarte important!

— Bănuiesc că e vorba de vâslitul tău, zise Șoarecele, cu un aer nevinovat. Merge binișor, deși mai stropești încă nițel. Cu multă răbdare și cu ceva antrenament, ai s-ajungi…

— Aș, ce vâslit! îl întrerupse Broscoiul cu dezgust. E o distracție neroadă și copilăroasă. Am renunțat de mult. Pierdere de timp și atâta tot! Mă mir de voi, băieți deștepți, cum vă cheltuiți toată energia cu sportul ăsta care nu duce la nimic. Acum am găsit ceva care poate într-adevăr să te pasioneze o viață întreagă. Am intenția să-i consacru restul vieții mele. Nu pot decât să regret anii pierduți, risipiți cu nimicuri. Vino cu mine, Șoricelule dragă – și simpaticul tău prieten de asemenea, dacă binevoiește. Veniți doar până la grajduri și veți vedea ceva nemaipomenit!

O porni înainte, conducându-i spre curtea grajdurilor. Șoarecele îl urmă, cu un aer cât se poate de neîncrezător, și văzură, scos afară din magazia de trăsuri, un căruț-vagon, nou-nouț, vopsit proaspăt într-un galben de canar și cu roți roșii.

— Iată! strigă Broscoiul, umflându-se de mândrie. Iată viața adevărată care vă așteaptă, întrupată în vagonul ăsta. Drumul mare, pulberea șoselei, ierburi, pășuni, tufișuri, văi, câmpii, sate, orașe, metropole! Azi aici, mâine cine știe unde! Călătorie, variație, aventură! Lumea întreagă înaintea ta și un orizont mereu în schimbare! Și apoi băgați de seamă că asta e trăsura de voiaj cea mai frumoasă ce s-a construit vreodată, fără nicio excepție. Haideți să vedeți ce dichisuri are înăuntru! Și când te gândești că totul e născocit de mine, zău așa!

Sobolul era grozav de interesat și entuziasmat. Îl urmă pe Broscoi sus pe scări și înăuntrul trăsurii de voiaj. Șoarecele se mărgini să pufăie cu dispreț și-și înfundă mâinile adânc în buzunare, fără să se urnească din loc.

Într-adevăr, totul era foarte solid și confortabil. Mici cabine pentru dormit, o mescioară ce se putea strânge și rezema de perete, o sobă de gătit, dulăpioare, rafturi pentru cărți, o colivie cu o pasăre în ea; oale, cratițe, căni și ulcioare, de toate mărimile și de toate felurile.

— Nu lipsește nimic! zise Broscoiul triumfător, deschizând un dulap. Uite-aici: biscuiți, conserve de homar, sardele – orice-ți poate trece prin minte. Uite dincoace sifon, colo tutun, hârtie de scris, slănină, marmeladă, cărți de joc și pietre de domino, orice găsești, urmă el, în timp ce coborau înapoi scările. Când vom porni azi după-amiază, o să vedeți că n-am uitat nimic.

— Cum ai zis? întrebă Șoarecele răspicat, ronțăind dintr-un pai. Parcă am auzit că vom porni azi după-amiază!?

— Hai, Șoricelule, drăguțule, zise Broscoiul rugător, nu mai vorbi în felul ăsta țeapăn și ironic; știi foarte bine că trebuie să mergi și tu neapărat. Nu pot să mă lipsesc de tine; așadar, privește lucrurile ca hotărâte și nu te încăpățâna! E singurul lucru pe care nu-l suport. Vrei să nu vezi toată viața decât râul tău plicticos, să trăiești într-o gaură în mal și să tot vâslești? Vreau să-ți arăt lumea! Vreau să fac un animal din tine, băiete!

— Nu vreau, zise Șoarecele îndărătnic. Nu vin, și gata. Vreau cu tot dinadinsul să rămân toată viața pe râul meu, vreau să trăiesc într-o gaură și vreau să vâslesc, cum am făcut și până acum. Și Sobolul are să rămână cu mine și are să facă ce fac eu; nu-i așa, Sobolule?

— Desigur că da, zise Sobolul, credincios prieten. Totdeauna am să rămân cu tine, și cum zici tu, așa are să fie. Dar eu cred că ar fi fost destul de plăcut, nu crezi? adăugă el melancolic.

Bietul Sobol! Viața aventuroasă era atât de nouă pentru el, atât de atrăgătoare; și noul fel de trai pe care-l întrezărea aici, atât de ispititor! De la prima vedere îndrăgise carul cel galben și toate dichisurile lui.

Șoarecele simțea ce se petrece în inima prietenului și începu să șovăie. Nu-i plăcea să-i dezamăgească pe alții și apoi ținea la Sobol; ar fi făcut aproape orice ca să-i facă plăcere. Broscoiul îi supraveghea pe amândoi de aproape.

— Intrați, să servim o gustare, zise el cu diplomație, și mai vorbim noi. Nu-i nevoie să luăm o hotărâre în grabă. Eu, unul, n-am niciun interes. Nu vreau decât să vă fac plăcere vouă, băieți. „Trăiește pentru alții!” Asta-i deviza mea în viață.

Broscoiul își pierdu însă orice stăpânire în timpul mesei (care, bineînțeles, fu excelentă, după cum era întotdeauna totul în casa lui).

Neținând seama de Șoarece, începu să-l ispitească pe bietul Sobol lipsit de experiență. Vorbăreț din fire, întotdeauna stăpânit de imaginație, descria în culori atât de vii planurile de călătorie și bucuriile vieții libere și ale drumeției, încât Sobolul abia mai ședea locului de nerăbdare. Nu se știe cum, în curând păru convenit între câteșitrei că voiajul era lucru hotărât.

Șoarecele, deși încă neconvins în sinea lui, bun din fire cum era, își călcă pe inimă. Îi era peste putință să-i dezamăgească pe cei doi amici, cufundați până peste cap în planuri și așteptări. Ei întocmiseră deja un program, care cuprindea îndeletnicirile fiecărei zi în parte, pe săptămâni întregi înainte.

Când terminară, Broscoiul, triumfător acum, își conduse tovarășii în grajd și-i puse să prindă calul cel bătrân și sur, care, fără să fi fost întrebat și spre marea lui nemulțumire, fusese destinat de către Broscoi să îndeplinească cea mai plicticoasă treabă din această expediție. El prefera de departe curtea grajdului și se ascunse cât putu. Între timp, Broscoiul umplea dulăpioarele doldora cu lucruri necesare la drum și agăța de trăsură câte o tașcă, câte o funie de ceapă, câte o legătură cu fân și coșuri de tot felul. În cele din urmă, calul fu prins și înhămat. Porniră la drum, vorbind toți odată. Ba mergea câte unul din ei pe lângă cal, ba călare pe oiște, după cum avea chef. Era o după-amiază minunată. Mirosul prafului gros ce-l stârneau era îmbelșugat și-i umplea de mulțumire. Din frunzișul des al livezilor, pe ambele părți ale drumului, păsărelele chemau și fluierau voioase către ei. Drumeții plini de voie bună pe care-i întâlneau le dădeau „bună ziua” sau se opreau chiar să admire frumoasa lor trăsură. Iepurii, șezând în fața caselor lor, pe lângă garduri, ridicau lăbuțele de dinainte și exclamau: „Ia te uită! Ia te uită!”

Seara târziu, obosiți și fericiți, și foarte departe de casă, traseră într-un izlaz comunal lăturalnic, deshămară calul și-l lăsară să pască în voie. Apoi cinară, șezând pe iarbă, lângă trăsură. Broscoiul vorbea cu însuflețire despre tot ce avea să facă în zilele apropiate, iar stelele creșteau tot mai pline și mai strălucitoare împrejurul lor. O lună galbenă, ce apăruse deodată, tăcută, nu se știe de unde, veni să le țină tovărășie și să asculte la vorbele lor. În cele din urmă, o porniră spre pătucurile din trăsură. Broscoiul, întinzând picioarele de sub plapumă, zise somnoros:

— Ei… noapte bună, băieți! Asta-i viața adevărată pentru un om de lume! Să nu-mi mai vorbiți de râul vostru.

— Eu nu vorbesc de râul meu, răspunse răbdător Șoarecele. Știi prea bine

că nu vorbesc, Broscoiule. Dar mă gândesc la el, adăugă pătimaș și cu glas scăzut: Mă gândesc la el tot timpul!

Sobolul scoase o labă din așternut, bâjbâi prin întuneric până găsi laba Șoricelului și i-o strânse.

— Fac cum vrei tu, Șoricelule, șopti el. Vrei să fugim mâine dimineață și să ne întoarcem la gaura noastră drăguță de pe râu?

— Nu, nu, rămân până la urmă, răspunse Șoarecele, în șoaptă. Mulțumesc din suflet, dar trebuie să stau cu Broscoiul până se sfârșește călătoria. N-ar fi cuminte să-l lăsăm singur. N-are să țină mult. Niciodată toanele lui nu durează. Noapte bună!

Sfârșitul era, într-adevăr, mai aproape chiar decât bănuia Șoarecele.

După atâta aer și însuflețire, Broscoiul adormi buștean. Oricât îl scuturară, fu cu neputință să-l scoată din pat a doua zi. Așadar, Sobolul și Șoarecele se resemnară și, cu liniște și bărbăție, se apucară de treabă. În timp ce Șoarecele văzu de cal, aprinse focul, spălă cănile și farfuriile rămase de cu seară și pregăti totul pentru cafeaua cu lapte, Sobolul porni în silă spre satul cel mai apropiat, până unde era cale lungă. Urma să facă rost de lapte și ouă și de alte lucruri trebuincioase, de care vezi bine că Broscoiul uitase. Toată treaba grea era făcută și cele două animale se odihneau, sfârșite de oboseală, când Broscoiul apăru, proaspăt și binedispus. Spuse că era bine să duci o viață atât de plăcută și ușoară, după traiul de griji și frământări și după osteneala gospodăritului de acasă.

În acea zi, avură un drum plăcut, prin vâlcele pline de iarbă și de-a lungul unor drumeaguri. Seara se opriră, ca și mai înainte, într-un izlaz comunal. Dar, de data aceasta, cei doi oaspeți avură grijă ca Broscoiul să-și îndeplinească partea lui din treburile gospodăriei. Ca urmare, a doua zi de dimineață, când veni timpul plecării, Broscoiul nu mai era nici pe departe atât de încântat de simplitatea vieții primitive. Vru chiar s-o zbughească înapoi în pat, de unde fu scos cu forța. Drumul lor ducea, ca și până acum, peste câmp, prin cărări înguste. Abia după-amiază ieșiră în drumul mare. Era prima lor șosea. Aici îi păștea nenorocirea, ageră și neprevăzută, dar de neînlăturat. Era o întâmplare importantă pentru expediția lor, dar care avu urmări de-a dreptul copleșitoare în viața Broscoiului.

Treceau alene pe șosea, cu Sobolul lângă căpăstrul calului – căci calul se plânsese că nu țineau câtuși de puțin socoteală de el și că nu-l băga nimeni în seamă. Broscoiul și Șoarecele de apă mergeau în urma carului și stăteau de vorbă – adică Broscoiul vorbea, iar Șoricelul zicea, din când în când: „Da, desigur, și tu ce i-ai spus?”, dar gândul îi era aiurea. Deodată auziră departe înapoia lor un bâzâit slab, ca zumzetul unui bondar îndepărtat. Aruncând o privire îndărăt, văzură un nor mic de praf, cu un punct negricios la mijloc, din care pornea bâzâitul. Venea spre ei cu o iuțeală de necrezut, și dinlăuntrul norului de praf jelea un urlet strident, ca de animal rănit: „Huu, huu!”. Nu-i dădură prea mare atenție și se întoarseră la

conversația lor când, într-o clipă, după cum li se păru, pașnicul decor se schimbă. Iute ca un vârtej și cu o gălăgie infernală, ce-o fi fost se năpusti asupra lor, de-i făcu să sară șanțul cel mai apropiat. Urletul strident le vâjâi cu nerușinare pe lângă urechi: o clipă le trecu prin fața ochilor un interior de oglindă sclipitoare și de piele lustruită. Mărețul automobil, imens, gâfâind pătimaș, cu pilotul șezând țeapăn cu brațele împrejurul roții sale, puse stăpânire, pentru o frântură de clipă, pe tot pământul și văzduhul. Aruncă spre ei un nor uriaș de praf, care îi orbi și îi învălui cu totul, apoi se micșoră treptat, până ce rămase o pată în depărtare și se prefăcu din nor într-un bondar bâzâitor.

Când se văzu într-o împrejurare atât de neașteptată, bătrânul cel sur, care, căznindu-se greoi de-a lungul drumului, visa la curtea liniștită a grajdului de-acasă, se lăsă în voia unei emoții firești. Degeaba se osteni Sobolul să-l liniștească, cu tot felul de cuvinte pline de simțire, în zadar făcu apel la sentimentele lui bune. Calul trase trăsura înapoi spre șanțul adânc din marginea drumului. Trăsura se clătină o clipă, apoi se auzi un zgomot înfiorător, de lemn și sticlă spartă. Călătorilor le trecu un junghi prin inimă. Trăsura vopsită în galben de canar, fala și bucuria lor, zăcea în șanț, culcată pe-o parte; era acum o ruină ireparabilă.

Șoarecele, cuprins de mânie, țopăia de colo până colo în mijlocul șoselei.

— Netrebnicilor! strigă el, amenințând cu pumnii. Pușlamalelor, bandiți de drumul mare ce sunteți, măgarilor! Vă dau în judecată! Vă târăsc pe la toate tribunalele…

Dorul de casă îl părăsise cu totul. În clipa aceea se simțea căpitanul vasului-canar, naufragiat din vina unor marinari fără conștiință. Se trudea să-și aducă aminte cuvintele usturătoare și pline de duh pe care le azvârlea conducătorilor de vase când se apropiau din cale-afară de mal și apa murdară cu care spălaseră puntea îi stropea covorul din salon.

Broscoiul ședea înțepenit, pe jos, în mijlocul drumului plin de praf, cu picioarele întinse înainte, și nu-și putea lua ochii de la automobilul ce dispărea la orizont. Gâfâia de emoție, dar fața lui avea o expresie liniștită și mulțumită. Din când în când, murmura încetișor: „Huu, huuu!”

Sobolul era ocupat să calmeze calul și izbuti după câtva timp. Apoi se duse să se uite la trăsură, care zăcea pe-o rână, în șanț. Era, într-adevăr, o tristă privelițte. Ușile și geamurile fărâmate, osiile îndoite fără putință de îndreptare; o roată lipsea cu totul. Cutiile de sardele se împrăștiaseră cât vedeai cu ochii. Păsărica din colivie plângea cu sughițuri și se ruga să i se dea drumul.

Șoarecele veni să-l ajute pe Sobol, dar în zadar se opintiră amândoi, nu izbuteau să îndrepte trăsura.

— Hei, Broscoiule! strigară ei. Vin’ de pune mâna, n-auzi?

Broscoiul nu răspunse niciun cuvânt și nici nu se urni din locul unde ședea. Se duseră așadar să vadă ce-i cu dânsul. Îl găsiră șezând dus, parcă pe altă

lume. Pe față avea un surâs fericit, iar ochii îi erau holbați la dâra lăsată în praf de distrugătorul lor. Din când în când, tot mai murmura: „Huu, huu!”

Șoarecele îl scutură de umăr.

— Vii să ne ajuți, Broscoiule? întrebă el stăruitor.

— Falnică, zguduitoare privelişte! murmură Broscoiul fără să se mişte. Asta-i poezia mişcării! Ăsta-i adevăratul fel de a călători! Singurul fel de a călători! Azi eşti aici, mâine ai trecut în săptămâna viitoare. Sari peste sate, treci în zbor peste oraşe şi cetăți; mereu alte orizonturi! Ce fericire! Huuu, huu! O, o, o!

— Isprăveşte odată cu neroziile, Broscoiule! strigă Sobolul, scos din fire.

— Şi când te gândeşti că nu ştiam! continuă Broscoiul, cu glas visător şi monoton. Toți anii pierduți ce-i am îndărătul meu, n-am ştiut; nici n-am visat! Dar acum că ştiu, acum că îmi dau seama ce înseamnă, ce cale înflorită mi se deschide de aici încolo! Ce nori de praf au să ţâşnească în urmă-mi, în timp ce voi zbura pe drumul meu înaripat! Ce mai trăsuri voi arunca în şanțuri, fără să-mi pese! Ce asalturi mărețe voi da! Oribile trăsurele, trăsuri vulgare, vopsite în galben-canar!

— Ce să ne facem cu el? îl întrebă Sobolul pe Șoarecele-de-apă.

— Să-l lăsăm în plata Domnului! răspunse hotărât Șoarecele. Fiindcă nu-i nimic de făcut. Vezi tu, eu îl cunosc de mult. E posedat acum. L-a apucat o nebunie nouă. Totdeauna îl ia aşa la început. O s-o țină astfel câteva zile, ca un animal ce umblă într-un vis ferice. N-are să fie bun de nimic. Nu-l lua în seamă! Hai să vedem ce-i de făcut cu trăsura!

O inspecție serioasă le dovedi că, de-ar fi reuşit chiar s-o ridice singuri, trăsura nu mai putea călători. Osiile erau într-o stare deznădăjduită, iar roata ce lipsea era sfărâmată în bucăți.

Șoarecele înnodă hamurile pe spinarea calului şi-l luă de căpăstru, purtând în mâna cealaltă colivia, cu năbădăioasa ei locuitoare.

— Haide! zise el hotărât către Sobol. Sunt vreo zece kilometri până la oraşul cel mai apropiat, şi n-avem încotro, trebuie să mergem pe jos. Cu cât pornim mai degrabă, cu atât va fi mai bine.

— Dar ce ne facem cu Broscoiul? întrebă Sobolul îngrijorat, în timp ce porneau. Doar nu-l putem lăsa singur, şezând în mijlocul drumului, în halul de zăpăceală în care e! Nu e prudent! Dacă vine iar Drăcovenia?

— La naiba cu Broscoiul! răspunse Șoarecele îndârjit. Am terminat cu el!

Nu ajunseră departe, când auziră tropăit de paşi îndărătul lor. Broscoiul îi ajunse din urmă şi-i apucă de câte un braț. Tot mai gâfâia şi avea aceeaşi privire pierdută.

— Acum ascultă aici, Broscoiule! zise Șoarecele sever. Cum ajungem în oraş, te duci drept la poliție şi întrebi dacă se ştie ceva despre acel automobil afurisit şi cui îi aparține. Depui o plângere contra lui. Apoi o să trebuiască să te duci la un fierar sau la un rotar şi să aranjezi să vină să ia trăsura, s-o repare. O să

ceară câtva timp treaba asta, dar trăsura nu e cu totul distrusă; sper că se mai poate repara. Între timp, Sobolul şi cu mine o să căutăm un han cu odăi confortabile, unde să putem locui până ce are să fie gata trăsura şi până îţi vii şi tu în fire.

— Poliţie! Plângere! murmură Broscoiul ca în vis. Eu să mă plâng de spectacolul ăsta frumos ce mi-a fost dat să văd? Să repar trăsura? Am terminat cu trăsurile pentru totdeauna! Nici nu mai vreau să văd trăsura sau să aud de ea vreodată. Ah, Şoricelule, nici nu poţi să-ţi închipui cât îţi sunt de îndatorat că ai consimţit să vii cu mine în călătoria asta! N-aş fi mers fără tine – şi atunci s-ar fi putut să nu văd niciodată această… această lebădă, această rază de soare, acest fulger de lumină! S-ar fi putut să nu aud niciodată sunetul acesta ce-mi dă fiori, să nu simt niciodată mirosul ce m-a vrăjit! Toate astea vi le datorez numai vouă, bunii mei prieteni!

Şoarecele dădu din cap, descurajat.

— Vezi? zise el către Sobol, vorbindu-i peste capul Broscoiului. E-n zadar. Am renunţat. Când ajungem în oraş, ne ducem la gară şi, dacă avem noroc, poate dăm de un tren care să ne ducă înapoi în noaptea asta la Malul Râului. Şi, de mă mai prinzi vreodată plecând în voiaj de plăcere cu animalul ăsta nesuferit, să-mi zici…!

Pufăi cu dispreţ şi furie, negăsindu-şi cuvintele, şi tot restul obositorului drum cât se căzniră pe jos până în oraş nu mai vorbi decât cu Sobolul.

Ajunşi în oraş, se duseră de-a dreptul la gară şi-l lăsară pe Broscoi în sala de aşteptare de clasa a doua, dând bacşiş unui hamal să-l supravegheze de aproape. Apoi lăsară calul la un grajd de han şi dădură toate indicaţiile cu putinţă în privinţa trăsurii de voiaj, cu tot ce era în ea. Găsind din întâmplare un tren de persoane care îi lăsă nu departe de Broscoieşti, îl conduseră până la uşa casei lui pe animalul vrăjit – care umbla ca un somnambul –, îl băgară înăuntru şi spuseră menajerei lui să-i dea să mănânce, să-l dezbrace şi să-l ducă în pat. Apoi îşi scoaseră barca din hangar, vâsliră în jos pe râu, spre casă, şi, foarte târziu în seara aceea, se aşezară la cină, în sufrageria lor plăcută – spre marea bucurie şi mulţumire a Şoarecelui.

În seara următoare, Sobolul, care se sculase târziu şi cam lenevise toată ziua, şedea cu undiţa pe mal, când veni să-l caute Şoarecele, care fusese pe la prieteni, să mai audă veşti.

— Ai auzit noutatea? întrebă el. Numai despre asta se vorbeşte pe tot Malul Râului. Broscoiul s-a dus la oraş cu primul tren de dimineaţă. Şi-a comandat un automobil mare şi foarte luxos.

CAPITOLUL III

PĂDUREA SĂLBATICĂ

Sobolul de mult voia să-l cunoască pe Bursuc. După tot ce se povestea despre dânsul, părea să fie o persoană foarte importantă.

Cu toate că rareori îl vedea careva, înrâurirea sa nevăzută era simțită de toată lumea de prin partea locului. De câte ori își exprimase însă dorința aceasta față de Șoarece, Sobolul se văzuse purtat cu vorba.

— Bine, bine, zicea Șoarecele. Las' că are să vină Bursucul într-una din zile. Așa face el. Pică tocmai când nu te aștepți. Și atunci am să-ți fac cunoștință. Nici nu-ți poți închipui tovarăș mai bun! Dar nu numai că trebuie să-l iei cum este, când îl vezi, dar trebuie să și aștepți până să-l vezi.

— N-ai putea să-l inviți aici, la masă sau așa ceva? întrebă Sobolul.

— N-ar veni, răspunse Șoarecele liniștit. Bursucul nu poate să sufere societatea – invitații, mese și toate lucrurile de felul ăsta.

— Atunci ce-ar fi să mergem noi la el? își dădu cu părerea Sobolul.

— Doamne ferește! Sunt sigur că asta nu i-ar plăcea deloc, răspunse Șoarecele, aproape speriat. E atât de pădureț! Desigur că s-ar supăra. Nici eu n-am îndrăznit să mă duc la el acasă, deși îl cunosc bine. În afară de asta, nici n-am putea. Nici nu poate fi vorba de așa ceva, fiindcă trăiește chiar în mijlocul Pădurii Sălbatice.

— Ei și? zise Sobolul. Mi-ai spus că Pădurea Sălbatică e cumsecade, nu știi?

— Da, da, așa e, desigur, răspunse Șoarecele, cam în doi peri. Dar nu cred să mergem deocamdată la Bursuc. Nu încă. E cale lungă și nici n-ar fi acasă în acest timp al anului. Are să vină el cândva, dacă avem răbdare să așteptăm.

Sobolul trebui să se mulțumească cu atât. Bursucul nu mai venea, dar fiecare zi aducea cu sine petrecerile ei. După ce vara trecuse de mult și umezeala, gerul sau drumurile înnămolite îi țineau în casă cea mai mare parte a timpului, iar râul, cu apele crescute mari, trecea pe lângă ferestrele lor cu o iuțeală atât de amețitoare, încât nici nu te puteai gândi să ieși, cu niciun fel de barcă, atunci

gândurile Sobolului se întoarseră cu stăruință la Bursucul cenușiu și singuratic care-și trăia viața de pustnic în vizuina lui din mijlocul Pădurii Sălbatice.

Iarna, Șoarecele dormea mult; se retrăgea seara devreme și se scula târziu. În timpul scurtei sale zile, mâzgălea uneori poezii sau se ocupa puțin de-ale gospodăriei. Apoi, de bună seamă că mai pica adesea careva dintre animale, la o partidă de flecăreală, așa că se spuneau multe povești și fiecare istorisea în felul lui întâmplările și faptele din vara trecută.

Fusese un capitol atât de bogat, acum când îți aminteai totul! Cu ilustrații atât de multe și așa de viu colorate! Decorul se schimbase mereu pe malul râului, își desfășurase pe rând imaginile și priveliștile într-un convoi pitoresc. Răchitanul purpuriu se înființase de timpuriu, scuturându-și pletele încâlcite și îmbelșugate pe oglinda apelor care-i reflectau fața râzătoare. Peste puțin apăruse iarba de salcie, gingașă și îngândurată ca un norișor de seară trandafiriu. Trifoiul roșu, mână în mână cu cel alb, venise și el pe furiș să-și ia locul în hora florilor. În sfârșit, într-o dimineață, măceșul, neîncrezător și leneș, își făcuse și el apariția, cu multă gingășie. Ca și cum le-ar fi vestit o muzică în acorduri falnice de coarde, trecând apoi la un dans gingaș – știau acum cu toții că iunie, în sfârșit, sosise. Mai lipsea încă un părtaș de seamă la jocul firii: ciobănașul, pe care-l așteptau să-l îndrăgească zânele pădurii, Făt-Frumosul după care rătăceau, de după perdele, privirile furișe ale Domnițelor, feciorul de împărat ce trebuia să sosească, să cheme, cu o sărutare, înapoi la viață și dragoste vara ce dormea. Dar când stânjenelul, drăgăstos și cu dulci miresme, îmbrăcat în culoarea chihlimbarului, veni cu grație să-și ia locul în grup, jocul fusese gata să înceapă.

Și ce mai joc! În timp ce vântul și ploaia le băteau la ușă, animalele, în vizuinele lor călduțe, își aminteau zorile voioase, cu un ceas înaintea răsăritului de soare, când ceața alburie, nerisipită încă, stăruia la suprafața apelor; fiorul primei atingeri cu apa răcoroasă, zbenguielile de-a lungul malului, strălucirea de care erau cuprinse pământul, văzduhul și apa, când soarele revenea și ceea ce fusese cenușiu se prefăcea în aur, iar culoarea renăștea și țâșnea din nou de pretutindeni, își aminteau odihna dulce și lenevoasă din miezul zilelor fierbinți de vară, în adâncimea frunzișului des, prin care soarele arunca săgeți subțiri și pete aurii; plimbările cu barca și băile de după-amiază, hoinărelile de-a lungul cărărilor pline de praf și prin ogoarele galbene de grâu. Și, în cele din urmă, serile lungi și răcoroase, în care se înfiripau atâtea tovărășii, se desăvârșeau atâtea prietenii și se plănuiau atâtea aventuri pentru a doua zi. Aveau animalele multe de povestit când se strângeau în jurul focului, în zilele scurte de iarnă. Totuși, Sobolului îi mai rămânea din belșug timp liber, cu care nu știa ce să facă. Și așa, într-o după-masă, când Șoarecele, în fotoliul său la gura sobei, ba moțăia, ba încerca să ticluiască vreo rimă ce nu i se potrivea, Sobolul se hotărî să meargă singur să exploreze Pădurea Sălbatică și, cine știe… poate să facă și cunoștință cu domnul Bursuc.

Se furișă din odaia caldă și ieși afară la aer. Era o după-amiază rece și liniștită, cu un cer aspru, ca de oțel. Câmpul zăcea despuiat, cu totul fără de frunziș cât cuprindeai cu ochii. Se gândi că niciodată nu privise atât de departe și de tainic înăuntrul lucrurilor ca în ziua aceea de iarnă, când firea zăcea cufundată adânc în somnul ei de fiece an și părea că se despuiase de orice îmbrăcăminte. Pădurici, văi, surpături de pietriș, toate locurile ascunse ce fuseseră tainiță fără fund pentru nesfârșite cercetări în timpul verii bogate în frunziș, își arătau acum cu dezolare toate ascunzișurile. Păreau a-i cere să vadă câtva timp sărăcia lor jerpelită, până să-l poată desfăta din nou cu podoabele lor, ca mai înainte, să-l amăgească și să-l ademenească iar cu vechile înșelăciuni. Era jalnic, și totuși asta îl însufleţea, îl bucura. Îi păru bine că iubea pământul și așa neîmpodobit, aspru, dezbrăcat de orice găteală. Văzuse acum urzeala lui; era frumoasă, puternică și dintr-o bucată. Nu-i era dor de trifoiul cald și de jocul ierburilor înalte. Parcă era mai bine fără perdeaua unduitoare a frunzișului de fag și de mesteacăn. Cu sufletul plin de voioșie, își urmă drumul spre Pădurea Sălbatică, ce-l aștepta joasă și amenințătoare, ca o stâncă neagră într-o mare liniștită de miazăzi.

La început nu fu nimic care să-l sperie. Erau nuiele care scârțâiau sub pașii lui, buturugi care-i puneau piedică, bureți de mușchi pe trunchiuri ce semănau cu închipuiri pocite și caraghioase și-l uimiră pentru o clipă prin asemănarea cu ceva bine cunoscut și foarte îndepărtat în amintire. Dar toate astea erau nostime și-l înviorau în chip plăcut. Îl ispiteau să înainteze. Pătrunse acolo unde lumina descreștea și copacii se târau mai aproape, tot mai aproape, iar scorburile deschideau guri urâcioase spre el, din fiece parte.

Acum era tăcere deplină. Întunericul înainta spre el cu stăruință și grabă; se strângea înapoia-i și înaintea-i, iar lumina părea că se retrage ca apele mării.

Apoi începură vedeniile.

Deasupra umărului i se păru mai întâi, nelămurit, că vedea o față; o față mică, hâdă, în chip de buturugă, privind către dânsul dintr-o scorbură. Când se întoarse s-o înfrunte, pierise.

Grăbi pasul, vorbind cu sine însuși și îndemnându-se să termine cu închipuirile. Trecu pe lângă altă scorbură, și încă una, și iar una; apoi – da! – aș, de unde! – ba da! desigur, o față mică și ascuțită, cu ochi dușmănoși, îl săgetase o clipă dintr-o scorbură, apoi se topise. Sobolul pregetă – se încordă dintr-o sforțare și-și urmă drumul. Atunci, deodată, ca și cum tot timpul ar fi fost așa, toate scorburile, apropiate și îndepărtate, părură să aibă câte un chip, ce apărea și se stingea repede. Erau sute, și din toate țâșneau spre el priviri iuți, răutăcioase și pline de ură; ochi aspri, răi și ascuțiți îl săgetau din toate părțile.

De-ar scăpa odată de scorburile de lângă drum, gândi el, vedeniile ar înceta. Se abătu de pe cărare și pătrunse în locurile neumblate din pădure.

Atunci începu șuieratul.

Era slab și ascuțit și venea de departe, dinapoia lui, când îl auzi întâi, dar îl făcu să grăbească pasul. Apoi, tot foarte slab și ascuțit, răsună departe înainte și îl făcu să șovăie și să dorească a se întoarce. În timp ce stătea locului, nehotărât, izbucni din fiece parte. Părea că e prins prin văzduh și trecut mai departe pe toată lungimea pădurii, până la cele mai îndepărtate hotare. Oricine-ar fi fost, un lucru era limpede: erau răsculați cu toții, stăteau la pândă, gata să-l atace! Iar el – el era singur, lipsit de apărare, departe de orice sprijin, și noaptea se lăsa în juru-i.

Apoi începu tropăitul.

La început, Sobolul gândi că erau doar frunze ce cădeau – atât de ușurel și de gingaș era zgomotul. Apoi, când spori, luă un ritm regulat, și el își dădu seama că nu era nici mai mult nici mai puțin decât zgomot de piciorușe, încă în depărtare: trop, trop, trop. Veneau din față ori dindărăt? Întâi i se păru într-un fel, apoi într-altul. Își dădu seama că tropăitul venea din toate părțile. Creștea și se înmulțea, până când păru a-l cuprinde din fiece ungher. Iar el asculta cu groază, îndreptându-se când într-o parte, când în alta. Când stătu locului, să asculte atent, văzu un iepure venind în goana mare spre el, printre copaci. Așteptă, crezând că are să-și încetinească pasul sau are să se abată pe alt drum când va da de dânsul. Când colo, aproape să-l trântească la pământ, când trecu pe lângă el ca o săgeată, cu fața încordată și aspră, cu ochii holbați.

— Pleacă de aici, nebunule, pleacă! îl auzi Sobolul bombănind, în timp ce cotea pe lângă o buturugă și pierea înăuntrul unui adăpost primitor.

Tropăitul spori până se auzi ca o grindină pe covorul de frunze veștede așternut împrejuru-i. Pădurea întreagă părea acum că alerga, fugărea ceva sau pe cineva. Cuprins de groază, Sobolul începu să alerge și el, fără niciun gând, fără nicio țintă. Fugind, se izbea de copaci, cădea peste buturugi sau în gropi, dădea buzna în șanțuri, sărea peste tot felul de piedici. În cele din urmă, se refugie în scorbura adâncă și întunecoasă a unui fag bătrân. Acolo era un adăpost, un ascunziș, poate chiar scăparea, dar cine știe? Era prea obosit ca să poată alerga mai departe. Se culcă printre frunzele uscate ce se adunaseră în scorbură și nădăjdui că deocamdată era în siguranță. Zăcea acolo, gâfâind și tremurând, cu urechea la șuierăturile și tropăielile de afară. Știu, în sfârșit, în întregime, ce pățiseră aici alți locuitori micuți ai câmpurilor și tufișurilor, ce cunoscuseră drept clipa cea mai neagră a vieții lor spaima de care în zadar încercase să-l apere Șoarecele – groaza Pădurii Sălbatice!

Între timp, Șoarecele moțăia plăcut în fotoliul lui confortabil la gura sobei. Hârtia cu versurile pe jumătate terminate îi lunecă de pe genunchi, capul îi căzu înapoi, gura se întredeschise, și el începu să călătorească printre malurile verzi ale apelor visului. Deodată, un cărbune sfârâi în sobă, focul trosni, făcând să țâșnească un mănunchi de flăcări, și Șoarecele se deșteptă din somn cu o tresărire. Amintindu-și care îi fusese îndeletnicirea, se aplecă să-și ridice versurile. Se adânci

un minut în citirea lor, apoi se uită împrejur după Sobol, să-l întrebe dacă știa o rimă bună pentru o vorbă.

Dar Sobolul nicăieri.

Trase cu urechea câtva timp. Casa părea cufundată în liniște.

Apoi strigă de câteva ori: „Sobolașule!”

Cum n-auzea niciun răspuns, se ridică și ieși în sală.

Pălăria Sobolului lipsea de la locul obișnuit de pe cuier. Galoșii lui, totdeauna așezați lângă rezemătorul de umbrele, dispăruseră și ei.

Șoarecele ieși în curte și cercetă cu grijă pământul umed dimprejurul casei, nădăjduind să găsească urmele Sobolului. Iată-le, vezi bine! Galoșii erau noi, fuseseră cumpărați pentru iarnă; dinții de pe tălpi erau neuzați și ascuțiți. Putea să deosebească bine urmele lor întipărite în noroi, urmând drept și hotărât calea spre Pădurea Sălbatică.

Era spre amurg când ajunse la primii copaci. Se cufundă, fără să pregete, în desișul pădurii, cercetând cu îngrijorare în toate părțile, doar va găsi vreo urmă a prietenului. Ici-colo, chipuri mici și răutăcioase se zgâiau din scorburi, dar piereau pe dată când dădeau cu ochii de viteazul animal, cu pistoalele sale și cu ciomagul gros ce-l ținea cu strășnicie în mână. Șuieratul și tropăitul ce-l auzise deslușit când intrase în pădure se stinseră treptat și încetară cu totul, până se făcu liniște deplină.

Merse bărbătește prin toată lungimea pădurii, până la cea mai îndepărtată margine; apoi, părăsind cărările, începu s-o ia de-a latul, nelăsând nici un cotlon necercetat și strigând mereu cu voioșie:

— Sobolașule, Sobolașule, Sobolașule! Unde ești? Sunt eu, prietenul tău, Șoarecele!

Cercetase cu migală și cutreierase pădurea în lung și în lat, de un ceas și mai bine, când, în sfârșit, mare-i fu bucuria auzind o chemare slabă ce răspundea strigătelor lui. Călăuzindu-se după sunet, își croi drum, prin întunecimea crescândă, până la poalele unui fag bătrân, care avea o scorbură. Dinăuntrul scorburii venea o voce slabă, zicând:

— Șoricelule! Ești tu, cu adevărat?

Șoarecele se târî până în gaură și acolo îl găsi pe Sobol, sfârșit de oboseală și tremurând încă.

— Vai, Șoricelule, se jelui el, m-am speriat așa de tare, nici nu poți să-ți închipui!

— Înțeleg foarte bine, zise Șoarecele cu blândețe. Dar zău că n-ar fi trebuit să pleci și să faci una ca asta, Sobolule. Am făcut tot ce-am putut ca să te reții. Noi, locuitorii malului, nu venim mai niciodată pe-aici. Dacă n-avem încotro și trebuie neapărat, venim câte doi cel puțin. Atunci, de cele mai multe ori, nu ni se întâmplă nimic. În afară de asta, sunt o groază de lucruri pe care trebuie să le știi. Noi le cunoaștem, dar tu încă nu. Vreau să spun: parole de trecere, semne și

cuvinte cu putere izbăvitoare, buruieni pe care le ții în buzunar, descântece ce le spui în gând – în fine, tot felul de trucuri și șiretlicuri de care te folosești. Toate astea-s destul de simple când le știi, dar trebuie neapărat să le știi când ești o vietate mică, altfel dai de belea. Sigur că, dacă ești Bursuc sau Lutru, se schimbă lucrurile.

— Desigur, domnul Broscoi, care e curajos, nu s-ar sinchisi să vină singur pe-aici, așa-i? întrebă Sobolul.

— Fratele Broscoi, zise Șoarecele, râzând din toată inima, nu și-ar arăta fața pe-aici, singur, nici pentru un maldăr de aur. Aș, de unde!

Sobolul se învioră de-a binelea la auzul râsului voios al Șoarecelui și la vederea ciomagului și a pistoalelor lui strălucitoare. Încetă să tremure și începu să fie mai îndrăzneț, să se simtă iar cel de altădată.

— Ei, dar acum, spuse Șoarecele, trebuie să facem o sforțare și s-o pornim spre casă, cât mai e nițică lumină. Nu-i nicio afacere să petrecem noaptea pe-aici. Ce părere ai? Mai întâi că ar fi mult prea frig.

— Șoricelule dragă, răspunse bietul Sobol, îmi pare grozav de rău, dar sunt obosit mort, parcă aș fi bătut. Crede-mă, trebuie să mă mai lași puțin să mă mai odihnesc, altfel n-am s-ajung niciodată acasă.

— Odihnește-te, dragă! zise Șoarecele, bun din fire cum era. Și-așa e aproape beznă afară; cred că mai târziu are să fie puțină lună.

Atunci Sobolul se vârî mai adânc în frunzișul uscat, se întinse bine și se lăsă cuprins de somn, un somn, ce-i drept, întrerupt și tulburat. În timpul acesta, Șoarecele se înveli și el cu frunze pe cât putu, să-i țină de cald, și așteptă cu răbdare, cu o labă pe pistol.

Când, în cele din urmă, Sobolul se deșteptă, odihnit și în dispoziția lui obișnuită, Șoarecele zise:

— E, acum mai arunc o privire afară.

După câtva timp, Sobolul îl auzi vorbind către sine, liniștit: „Ia te uită, ia te uită!”

— Ce s-a întâmplat, Șoricelule dragă? întrebă Sobolul.

— S-a întâmplat că ninge, răspunse Șoarecele. Ninge zdravăn.

Sobolul veni și se așeză lângă el. Privind afară, văzu pădurea, ce fusese atât de îngrozitoare pentru el, într-o înfățișare cu totul schimbată. Scorburi, șanțuri, băltoace, capcane și alte negre amenințări în calea drumețului dispăreau cu repeziciune sub un covor strălucitor ce se așternea pretutindeni. Părea țesut de zâne, era prea gingaș ca să fie călcat de picioare greoaie. O pulbere subțire umplea văzduhul și-ți mângâia obrajii cu o ușoară înțepătură. Nodurile negre ale copacilor ieșeau în relief, mai negre ca de obicei.

— Da, da, n-avem încotro, zise Șoarecele, după oarecare chibzuială. Trebuie s-o pornim, să ne-ncercăm norocul. Cred că altceva n-avem ce face. Partea

proastă e că nu știu exact unde ne aflăm. Și, cu zăpada asta, toate par altfel.

Așa și era. Sobolul nici n-ar fi știut că e aceeași pădure. Totuși porniră la drum cu voinicie. Luară calea ce le păru mai îmbietoare. Se țineau unul de altul și pretindeau cu o voioșie de neînvins că recunosc câte un vechi prieten în fiece copac ce-i întâmpina, mohorât și tăcut. Vedeau deschizături, luminișuri sau cărări ce le păreau cunoscute în monotonia nesfârșită de întinderi albe și trunchiuri negre.

Un ceas sau două mai târziu – pierduseră cu totul socoteala timpului –, se opriră locului, descurajați, sfârșiți de oboseală și deznădăjduiți la culme. Șezură pe un trunchi de copac doborât, ca să-și recapete suflarea și să chibzuiască puțin ce era de făcut. Îi durea tot trupul de oboseală și erau plini de vânătăi; căzuseră în mai multe găuri și se udaseră leoarcă. Zăpada crescuse atât de mare, încât cu multă greutate își mai trăgeau piciorușele dintr-însa, iar copacii erau mai groși și mai asemănători unul cu celălalt ca oricând. Pădurea aceasta parcă n-avea sfârșit, nici început, și, ce era mai rău, n-avea nicio ieșire.

— Nu putem rămâne aici prea mult, zise Șoarecele. Trebuie să mai facem o sforțare; trebuie să facem ceva. E prea frig ca să poți sta locului și zăpada are să fie în curând atât de adâncă, încât n-avem să ne mai putem croi drum prin ea. Privi împrejur și iar se mai gândi. Ascultă, urmă el, uite ce-mi dă prin gând. E un fel de văișoară jos, în fața noastră, unde pământul pare plin de movilițe și de cocoașe. Să mergem într-acolo și să încercăm să găsim un adăpost oarecare, vreo scobitură sau scorbură uscată. Să ne vedem scăpați de zăpadă și vânt și să ne putem odihni puțin, înainte să încercăm din nou. Suntem amândoi obosiți morți. Și apoi s-ar putea ca, între timp, ninsoarea să înceteze sau să se întâmple altceva care să schimbe lucrurile.

Așadar se ridicară iar și se căzniră în jos spre văișoară. Odată ajunși, începură să scotocească după vreo scobitură sau vreun colțișor uscat, care să le dea adăpost contra vântului aprig și zăpezii biciuitoare. Tocmai cercetau una din movilițele de pământ de care vorbise Șoarecele, când, deodată, Sobolul se împletici și căzu cu fața înainte, gemând.

— Aoleu, piciorul meu! se văită el. M-am lovit chiar la os.

Șezu pe zăpadă și-și frecă cu amândouă lăbuțele din față piciorul cu pricina.

— Săracul de tine! zise Șoarecele cu bunătate. N-ai noroc azi. Ia să vedem ce-i cu piciorul! Da, urmă el, îngenunchind ca să vadă mai bine, te-ai tăiat aproape până la os. Stai nițel să-mi găsesc batista, să te leg.

— Se vede că m-am împiedicat de o cracă sau de un ciot, zise Sobolul, jeluindu-se. Vai, ce rău mă doare!

— E o tăietură în toată regula, zise Șoarecele, examinând-o din nou. Asta nu e de cracă sau de trunchi. Parcă ar fi de un tăiș ascuțit, în orice caz, de ceva metalic. Curios!

Se gândi câtva timp, apoi cercetă din nou gheburile de pământ ce-i înconjurau.

— Orice va fost, zise Sobolul, uitând să facă fraze corecte, în durerea lui, doare la fel, orice va fost.

Dar Șoarecele, după ce legase cu îngrijire rana cu batista lui curată, îl lăsase și râcâia cu îndârjire prin zăpadă. Râcâia zăpada și o arunca în lături, și cerceta lucrând de zor cu toate patru picioarele, în timp ce Sobolul aștepta cu nerăbdare și chema în răstimpuri: „Hai odată, Șoarece!”

Deodată, Șoarecele strigă: „Ura!” și iar ,,Uraa, uraaa!” și începu să joace prin zăpadă un fel de sârbă bătută.

— Ce-ai găsit, Șoricelule? întrebă Sobolul, tot frecându-și piciorul.

— Vin’ de vezi! răspunse Șoarecele încântat și tot țopăind de bucurie.

Sobolul veni șchiopătând până la locul cu pricina și privi cu băgare de seamă.

— Hm… zise în cele din urmă, cu încetineală, se vede destul de bine ce e. Am mai văzut asta de o mie de ori. Lucru obișnuit, aș zice. Un răzător de noroi, pentru picioare, din acelea care se așază în fața ușii. Ei și ce dacă l-ai găsit? Cine a mai văzut să joci de bucurie în fața unui ștergător de picioare?

— Dar nu-ți dai seama ce înseamnă, animal lenevos la minte ce ești? strigă Șoarecele nerăbdător.

— Desigur că-mi dau seama, răspunse Sobolul, înseamnă doar atâta că cineva neglijent foarte și uituc și-a scăpat ștergătorul de picioare în mijlocul Pădurii Sălbatice, și asta într-un loc unde nu se poate să nu te împiedici de el. Foarte rău! Putea să fie mai atent. Când am să ajung acasă, am să reclam asta la… la locul în drept, să vezi dacă n-o fac!

— Doamne! Doamne! exclamă Șoarecele, scos din fire de lipsa lui de imaginație. Hai, taci odată și vino de râcâie! Și se puse din nou pe lucru, făcând să zboare zăpada în toate direcțiile în jurul lui.

Încă nițică muncă, și sforțările lui fură răsplătite. O foarte jerpelită rogojină de șters picioarele ieși la iveală.

— Ei, ce ți-am spus eu? exclamă Șoarecele triumfător.

— Nu mi-ai spus nimic, răspunse Sobolul, grăind de altfel purul adevăr. Acum ai mai găsit un obiect de gospodărie, uzat și lepădat. Bănuiesc că ești în culmea fericirii. Hai, apucă-te și joacă tontoroiul și în jurul ăstuia, dacă nu poți altfel, și isprăvește! După aceea poate c-o să putem să ne vedem de drum și să nu mai pierdem timpul cu fiare vechi. Nu cumva putem mânca o rogojină de șters picioarele? Sau poate că putem dormi sub ea? Sau ai de gând să ne așezăm pe ea și să alunecăm de-a săniuța până acasă, rozător exasperant ce ești?

— Vrei să zici, strigă Șoarecele emoționat, că rogojina asta de șters picioarele nu-ți spune nimic?

— Zău, Șoricelule, răspunse plin de jale Sobolul, cred că am vorbit destul de prostia asta. Cine-a mai auzit ca o rogojină de șters picioarele să spună ceva? Nici n-ar putea. Ștergătoarele de picioare sunt de obicei la locul lor.

— Ia ascultă, animal cu cap tare ce ești, zise Șoarecele, acum supărat, încetează odată! Să nu mai aud o vorbă! Apucă-te și râcâie, râcâie, zgârie, sapă și cercetează tot locul, mai ales pe la marginea movilițelor, de vrei la noapte să dormi la căldură; e ultima noastră șansă!

Șoarecele porni cu ardoare să atace un mal de zăpadă de lângă ei, cufundându-și pe alocurea ciomagul, ca pentru a sonda, și săpând apoi cu furie. Sobolul râcâia și el de zor, mai mult ca să-i facă pe plac Șoricelului decât din altă pricină, căci părerea lui era că prietenul său era pe cale să se țicnească.

După vreo zece minute de muncă aprigă, Șoarecele izbi cu vârful bastonului ceva care suna a gol. Săpă mai departe, până ce putu băga o labă și pipăi; apoi chemă pe Sobol să vină să-l ajute. Neobosite munciră cele două animale, până când, în cele din urmă, Sobolul, până aici necredincios, văzu cu ochii săi rezultatul sforțărilor lor și fu cuprins de mare mirare.

Pe marginea a ceea ce păruse un mal de zăpadă văzură o ușă mică, cu înfățișare solidă, vopsită în verde-închis. Un lanț de tras soneria, din fier, atârna deoparte, și dedesubt, pe o tăbliță de alamă, gravată curățel cu litere de tipar, mari și pătrate, putură citi la lumina lunii:

DOMNUL BURSUC

De surpriză și încântare, Sobolul căzu pe spate în zăpadă.

— Șoarece! strigă el, pocăindu-se. Ești o minune! O adevărată minune, iată ce ești! Acum îmi dau seama! Ți-ai deslușit totul, treptat-treptat, în capul tău cel înțelept, și asta chiar din clipa când am căzut și m-am tăiat la picior. Ai privit tăietura, și îndată mintea ta măreață și-a zis: „Ștergător de picioare!” Apoi te-ai pus pe lucru și-ai și găsit ștergătorul cu pricina! Te-ai oprit aici? Nu. Altul ar fi fost pe deplin mulțumit. Dar tu nu! Inteligența ta a continuat să lucreze. „Să mai găsesc și o rogojină de șters picioarele”, ți-ai zis, „și teoria mea e demonstrată!” Bineînțeles, ai găsit și rogojina. Ești atât de deștept, încât cred că ai putea să găsești tot ce vrei. „Ei, acum” ți-ai zis, „ușa asta există; e ca și cum aș vedea-o în fața ochilor. Nu mai rămâne altceva de făcut decât s-o găsim!” Am citit în cărți de-alde astea, dar n-am mai pomenit niciodată așa ceva în viața de toate zilele. Ar trebui să te duci undeva unde să fii prețuit cum ți se cuvine. E păcat de tine, să-ți risipești tinerețea printre noi, ăștialalți. Să am eu capul tău, Șoricelule…

— Dar cum nu-l ai, îl întrerupse Șoarecele, aproape supărat, bănuiesc că ai să șezi toată noaptea pe zăpadă, să trăncănești! Scoală-te imediat, atârnă-te de trăgătoarea soneriei pe care-o vezi colo și sună cât poți de tare; în timpul ăsta eu am să ciocănesc!

În timp ce Șoarecele începu să bată cu bastonul în ușă, Sobolul se repezi la trăgătoarea soneriei, o strânse bine în labe și trase, atârnându-se de ea. De departe se auzi răspunsul slab al unui clopot cu sunet adânc.

CAPITOLUL IV

DOMNUL BURSUC

Așteptară cu răbdare un timp ce le păru foarte îndelungat. Țopăiau prin zăpadă, ca să nu le înghețe picioarele. În sfârșit, auziră cum dinăuntru pași rari și târșiți se apropiau de ușă.

— Parc-ar umbla cineva în papuci de pâslă prea mari și scâlciați la tocuri, zise Sobolul către Șoarece.

Foarte iscusit din partea Sobolului, căci chiar așa era.

Se auzi zgomotul unui zăvor tras, apoi ușa se deschise de câteva degete, destul ca să lase să apară un bot lung și o pereche de ochi ce clipeau somnoroși.

— Să știți că prima oară când se mai întâmplă una ca asta, mormăi o voce groasă și bănuitoare, am să mă supăr grozav. Cine mai e iar, care deranjează lumea, pe o noapte ca asta? Vorbiți!

— Ah, Bursucule, se jelui Șoarecele, dă-ne drumul înăuntru, te rog! Sunt eu, Șoarecele, și prietenul meu, Sobolul. Ne-am rătăcit în zăpadă.

— Nu mai spune, tu ești, Șoricelule dragă? exclamă Bursucul, cu un glas cu totul schimbat. Haide, intrați amândoi, degrabă. Sărăcuții de voi! Trebuie să fiți prăpădiți. Ia te uită! Rătăciți în zăpadă! Și încă în Pădurea Sălbatică, și în plină noapte. Dar, hai, intrați!

Cele două animale dădură buzna una peste alta, grăbite cum erau să intre. Când auziră ușa închizându-se îndărătul lor, simțiră o mare bucurie și ușurare.

Bursucul, care purta un halat lung și ai cărui papuci erau într-adevăr foarte scâlciați, ținea în labă un sfeșnic cu lumânarea aprinsă. Se vede că se pregătea să se culce, când auzise chemările lor. Îi privi cu bunătate, de la înălțimea lui, și îi mângâie pe cap pe amândoi.

— Asta nu-i o noapte în care să plece la plimbare animalele mici, zise el părintește. Mi-e teamă că iar te-ai apucat de pozne, Șoricelule. Dar haide, veniți cu mine; să mergem în bucătărie! Am acolo un foc bun și mâncare, și tot ce poftiți.

O porni înainte, cu lumânarea ridicată, târșindu-și greoi papucii. Ei îl urmau, dându-și coate, plini de nerăbdare. Trecură printr-un coridor lung,

întunecos şi, ce-i drept, cam ponosit, care cobora în cele din urmă într-un fel de sală centrală, din care se puteau zări nedesluşit alte coridoare lungi, ca nişte tunele, răsfirându-se în toate direcţiile. Păreau misterioase şi fără de sfârşit. Mai erau în această sală şi uşi, uşi solide, frumoase, de stejar. Bursucul deschise larg una dintre ele şi se găsiră deodată în căldura plăcută a unei bucătării mari, luminate de un foc vesel în vatră.

Podeaua era din cărămidă roşie, destul de uzată. În căminul uriaş ardea un foc de buturugi, iar în cele două colţuri de lângă cămin erau zidite în perete două băncuţe, unde se putea şedea comod, fără frică de curent. Câteva scaune cu speteaza înaltă stăteau faţă în faţă în jurul focului, aşteptând parcă tovărăşie voioasă. În mijlocul odăii era o masă lungă, din scânduri simple pe căpriori; de fiece parte a mesei, bănci. La un capăt al mesei, unde un fotoliu rămăsese împins înapoi, erau aşternute resturile cinei Bursucului, simplă, dar îndestulată. Rânduri de farfurii curate sclipeau pe rafturile bufetului, într-un capăt îndepărtat al odăii, iar de grinzile tavanului atârnau şunci, mănunchiuri de buruieni uscate, funii de ceapă şi coşuri cu ouă. Părea locul nimerit unde vitejii se puteau ospăta după victorie, unde cosaşii obosiţi se puteau înşira cu zecile de-a lungul mesei, spre a sărbători recolta cu voioşie şi cântece, sau unde doi-trei prieteni cu gusturi simple puteau să şadă nestingheriţi în jurul mesei, să mănânce, să fumeze şi să trăncănească la largul lor, în deplină mulţumire sufletească. Cărămida roşcată a podelei surâdea tavanului afumat; scaunele de stejar, lustruite de multă întrebuinţare, păreau că schimbă între ele priviri prietenoase pline de voie bună; farfuriile de pe bufet râdeau zglobii la ulcelele de pe raft, iar flacăra voioasă a focului răspândea licăriri prin întreaga încăpere, jucându-se cu toate cele, fără deosebire.

Bursucul, plin de bunăvoinţă, îi împinse spre o băncuţă din faţa focului, să se încălzească, şi-i îndemnă să scoată de pe ei hainele şi ghetele lor ude. Apoi le aduse halate şi papuci şi se apucă de spălă el singur, cu apă caldă, rana Sobolului. Prinse apoi tăietura cu un plasture, atât de bine, încât Sobolului i se păru că piciorul lui era mai zdravăn ca înainte.

În lumina şi căldura ce-i cuprinsese, se simţeau în sfârşit încălziţi şi uscaţi. Picioarele obosite li se odihneau pe scăunele, pe masa dinapoia lor se auzea clinchet ademenitor de farfurii. Li se părea acum animalelor gonite de furtună şi în sfârşit ajunse la liman că Pădurea Sălbatică, rece şi fără de urme, pe care abia o părăsiseră, era la mii de kilometri depărtare, iar tot ce pătimiseră în ea – numai un vis pe jumătate uitat.

În cele din urmă, după ce se prăjiseră bine, Bursucul îi chemă la masă, unde aşternuse de mâncare. Şi mai înainte le fusese cam foame, dar, când dădură cu ochii de cina pregătită, nu ştiură la ce să se repeadă mai întâi: prea era totul ispititor. Li se părea că mâncărurile celelalte n-au să aştepte până să aibă timp de ele. Vreme îndelungată uitară de vorbă şi, când în cele din urmă o reluară, greoi,

era acel fel de conversație, puțin plăcut, al celor ce se străduiesc să scoată o vorbă cu gura plină. E un obicei urât. Dar Bursucul nu se sinchisea de atâta lucru, nici nu băga de seamă când stăteau cu coatele pe masă sau când vorbeau toți odată. Cum nu ieșea în lume, își băgase în cap că toate astea fac parte din lucrurile ce nu prea au importanță. (Noi însă știm că se înșela, fiindcă nu avea un punct de vedere destul de larg; căci acestea sunt lucruri care au importanță – deși ne-ar lua prea mult timp să explicăm de ce.) Ședea în fotoliul lui din capul mesei și dădea din cap cu gravitate, în timp ce animalele își istoriseau pățaniile. Asculta fără mirare și fără mustrări; nu spuse niciodată: „V-am spus eu de mult că așa e!” sau: „Totdeauna am spus asta!”. Nu-i întrerupea ca să le spună că ar fi trebuit să facă așa și pe dincolo sau că n-ar fi trebuit să facă nu știu ce lucru. Sobolul începu să aibă un sentiment cu adevărat prietenesc pentru Bursuc.

Când, în cele din urmă, cina fu gata și fiecare dintre animale simți că era sătul burduf și că acum nu-i mai păsa de nimeni și de nimic, se adunară în jurul jărateculuі lăsat de focul cel mare din vatră și se gândiră ce bine era să stai așa târziu noaptea, în deplină libertate, după o masă bună. După ce mai flecăriră câtăva vreme despre tot felul de lucruri, Bursucul întrebă prietenos:

— Ei, acum s-auzim noutăți de prin părțile voastre! Ce mai face amicul Broscoi?

— Din ce în ce mai rău, răspunse Șoarecele cu gravitate, iar Sobolul, cocoțat pe un scaun cu spetează, se legăna în lumina focului, cu călcâiele mai sus decât fața, și-și dădea osteneală să pară îngrijorat. Încă o ciocnire – nu mai departe decât săptămâna trecută –, și una zdravănă, nu glumă, de data asta. N-ai ce-i face, vrea cu tot dinadinsul să conducă singur, și nu e nicio speranță să învețe vreodată. Dacă s-ar învoi să tocmească un animal ca lumea, serios și de încredere, priceput, să-i plătească o leafă bună și să lase totul în seama aceluia, ar merge totul foarte bine. Dar nu; el e încredințat că s-a născut șofer și că n-are ce mai învăța de la nimeni. Poți să-ți închipui ce urmează!

— Câte a avut până acuma? întrebă Bursucul morocănos.

— Ciocniri ori mașini? întrebă Șoarecele. De altfel, e totuna, când e vorba de Broscoi. Asta e a șaptea. Cât privește celelalte… știi hangarul lui? Ei bine, e încărcat până-n tavan cu rămășițe de automobile, bucățele-bucățele, nu mai mari ca pălăria dumitale! Atâta a mai rămas din celelalte șase.

— A fost în spital de trei ori, spuse Sobolul, iar cât privește amenzile ce-a trebuit să plătească, e îngrozitor când te gândești!

— Ei, asta-i buba, urmă Șoarecele. Broscoiul e bogat, o știm cu toții; dar nu e milionar. Pe de altă parte, nu-i nicio speranță să conducă mai bine – e cu totul lipsit de talent – și apoi nu ține seama de legi și prescripții. Ucis sau ruinat – iată care-i va fi sfârșitul, mai curând ori mai târziu. Bursucule, îi suntem prieteni! N-ar trebui să facem ceva?

Bursucul se puse să mediteze adânc.

— Ascultați! zise el în cele din urmă, cu oarecare severitate. Știți desigur că nu pot face nimic acum!

Prietenii aprobară, înțelegând foarte bine ce voia să spună. Conform regulilor de bună-cuviință ale animalelor, nu ceri nimănui să îndeplinească vreo faptă obositoare sau vitejească, ba nici chiar nițel mai greușoară, în timpul sezonului mort, de iarnă. Toate animalele sunt atunci somnoroase – unele dorm de-a binelea. Toate sunt sub stăpânirea vremii, mai mult sau mai puțin; se odihnesc după zilele și nopțile istovitoare, când fiecare mușchi le-a fost greu pus la încercare și întreaga energie, încordată din cale-afară.

— Foarte bine! urmă Bursucul. Dar stați să se sfârșească anul, să vină vremea nopților scurte, când te deștepți în miez de noapte, simți neastâmpăr și dor de isprăvi și abia aștepți să răsară soarele ca să te apuci de treabă… știți voi!…

Amândouă animalele dădură din cap, cu gravitate. Cum să nu știe!…

— Ei, atunci, urmă Bursucul, ne ocupăm noi serios de Broscoi, noi, adică tu și cu mine, și cu amicul nostru aici de față, Sobolul! Nu mai răbdăm nicio prostie de-a lui. Îl facem noi să-i vină mințile în cap – chiar cu forța de va fi nevoie. Îl facem noi Broscoi de treabă. Facem noi regulă… eei!… Ai adormit, băiete!?

— Eu? Nu! zise Șoarecele, tresărind speriat din somn.

— A ațipit de vreo două-trei ori de când ne-am sculat de la masă, zise Sobolul, râzând. El se simțea treaz și chiar vioi, cu toate că nu-și dădea seama de ce. Cauza era, bineînțeles, faptul că, fiind din născare și prin creștere un animal subpământean, așezarea locuinței Bursucului îi pria și-l făcea să se simtă ca acasă. Dar Șoarecelui, care dormea noapte de noapte într-o odaie cu ferestrele deschise spre un râu bătut de vânturi, vezi bine că atmosfera i se părea plină de zăpușeală, apăsătoare.

— Ce-ar fi să mergem la culcare? zise Bursucul, ridicându-se și aducând niște sfeșnice. Haideți, băieți, să vă duc la culcușurile voastre! Să nu vă grăbiți mâine-dimineață! Puteți lua cafeaua la orice oră poftiți.

Le călăuzi pe cele două animale spre o încăpere lungă, ce părea jumătate dormitor, jumătate pod. Proviziile de iarnă ale Bursucului, care se puteau vedea în tot locul, ocupau jumătate din încăpere: grămezi de mere, gulii, cartofi, coșuri pline cu nuci, borcane cu miere. Dar cele două pătucuri albe, așezate pe locul rămas liber, păreau moi și îmbietoare, iar cearșafurile, deși cam aspre, erau curate și miroseau frumos a levănțică. Sobolul și Șoarecele de apă lepădară într-o clipă hainele de pe ei și se azvârliră în așternut, plini de voioșie și de mulțumire.

După cum le îmbiase binevoitorul Bursuc, cele două animale obosite coborâră foarte târziu la cafeaua cu lapte în dimineața următoare. În bucătărie găsiră arzând un foc luminos, iar doi pui de arici ședeau pe o banchetă în fața

mesei și mâncau din străchini de lemn fulgi de ovăz fierți în lapte. Când intrară cei doi oaspeți, aricii scăpară linguriţele, se ridicară iute și salutară respectuos.

— Stați jos, stați jos, zise Șoarecele prietenos, și terminați-vă laptele! De unde veniți, tinerilor? Se vede că v-ați rătăcit prin zăpadă.

— Da, vă log, domnule, zise cel mai mare dintre arici, plin de respect. Eu și cu Billy, mititelu' de colo, ne căzneam să nimelim dlumul la școală – c-a zis mama că tlebuie să meldzem și dacă e vemea lea – și atunci sigul că ne-am lătățit, și lu' Billy i-a fost fică ș-a-nțeput să pângă, că el e mic și n-ale culaz. Și până la ulmă ne-am tezit la ușa din dos a lu' domnu' Bulsuc – și ne-am luat inima-n dinți și-am bătut. Toată lumea știe că domnu' Bulsuc ale inimă bună…

— Înțeleg, zise Șoarecele, tăindu-și câteva felii de costiță afumată, în timp ce Sobolul spărgea ouă într-o tigaie. Și cum mai e pe-afară? Nu-i nevoie să-mi spui așa des „domnule", adăugă el.

— Aoleo, lău de tot e pe-afală, e zăpada adâncă lău, zise ariciul. Nu-i chip să ieșiți dumneavoastă din casă azi.

— Unde-i domnul Bursuc? se interesă Sobolul, în timp ce încălzea cafeaua.

— Domnul Bulsuc s-a dus în biloul lui, răspunse ariciul, și a zis c-ale să fie foalte ocupat azi-dimineață și nu cale cumva să-l delanzeze țineva.

Această explicație fu, desigur, bine priceută de toată lumea de față. Fapt este că, atunci când trăiești șase luni pe an o viață de intensă activitate, iar celelalte șase luni moțăi sau dormi de-a binelea, nu poți, în acest din urmă timp, să tot spui că ți-e somn când ai oaspeți sau treburi. Scuza asta începe să fie plicticoasă. Animalele știau foarte bine că Bursucul, după ce luase un dejun îmbelșugat, se retrăsese în biroul lui și se instalase într-un fotoliu, cu picioarele proptite de un scaun și cu o batistă roșie de ață trasă peste obraz. Era „ocupat" în felul lui obișnuit în acest timp al anului.

Se auzi sunând tare clopoțelul de la intrare. Șoarecele, mânjit cu unt pe mustăți, îl trimise pe Billy, ariciul mai mic, să vadă cine putea fi. Se auziră o groază de tropăieli prin sală, și iată că Billy se întoarse urmat de Lutru, care se repezi la Șoarece, îmbrățișându-l și scoțând strigăte de bucurie.

— Dă-mi drumul! se înecă Șoarecele, cu gura plină.

— Mi-am închipuit eu c-o să vă găsesc cu bine aici, zise Lutrul voios. Erau cu toții grozav de îngrijorați pe Malul Râului, azi-dimineață. „Șoarecele n-a dat pe-acasă toată noaptea. Sobolul la fel. Trebuie să se fi întâmplat ceva îngrozitor", ziceau. Bineînțeles că zăpada vă acoperise de tot urmele. Dar eu știam că lumea, când are vreo încurcătură, se duce de obicei la Bursuc sau, de nu, nu știu cum face Bursucul că află. Așadar, am venit de-a dreptul încoace, prin Pădurea Sălbatică și prin zăpadă. Phii! Ce mai frumusețe era drumul prin zăpadă, cu soarele care se ridica roșu pe cer și bătea în trunchiurile negre ale copacilor! În timp ce îmi

urmam drumul în tăcerea pădurii, din când în când alunecau brusc de pe ramuri grămezi de zăpadă și cădeau la pământ cu un zgomot înăbușit: buf!, de trebuia să sar în lături să mă feresc. Peste noapte au răsărit castele și peșteri de zăpadă – din nimic, punți de zăpadă, podișuri, ziduri de cetate. Aș fi putut să stau să mă joc cu ele ceasuri întregi! Din loc în loc, crengi mari zăceau la pământ, frânte de greutatea zăpezii, iar printre ele sticleți țopăiau de colo până colo, îngâmfați nevoie mare, de-ai fi zis că ei, și nimeni altul, le doborâseră. Un cârd de gâște sălbatice plutea deasupra capului meu ca o fâșie zdrențăroasă, sus, în cerul cenușiu. Câteva ciori se roteau deasupra copacilor, cotrobăiau atente, apoi înălțau aripile și zburau înapoi spre casă, cu o mutră dezgustată. Nu întâlneam nicio ființă ca lumea, care să poată să-mi dea deslușiri. Cam pe la jumătatea drumului, am dat de un iepure. Ședea, nerodul, pe-o ciotură și-și ștergea fața cu labele. S-a speriat grozav când i-am răsărit eu pe la spate și a simțit o labă grea pe umăr. A trebuit să-i dau vreo două ca să-l mai dezmeticesc. În cele din urmă, am putut să deslușesc din pălăvrăgeala lui că Sobolul fusese văzut în noaptea trecută de unul dintre dânșii. Mi-a spus că nu se mai vorbea prin gropile lor decât despre pățania Sobolului, prietenul cel mai bun al domnului Șoarece; cum pierduse drumul și cum era urmărit de duhurile rele ale pădurii. „Și voi de ce n-ați făcut ceva?” l-am întrebat. „N-oți fi voi prea deștepți, dar sunteți mulți, cu sutele – cogeamitea găligani, grași și zdraveni. Gropile voastre străbat pădurea în lung și-n lat. Ați fi putut să-l luați cu voi, să-i dați adăpost – cel puțin să fi-ncercat”. „Noi”, a zis el, „noi, iepurii, să facem ceva?” I-am mai dat vreo două și l-am lăsat în plata Domnului. Degeaba-mi pierdeam timpul cu el. Cel puțin aflasem ceva și, de-aș fi avut norocul să mă întâlnesc cu vreunul din „duhuri”, aș fi aflat mai mult – le veneam eu de hac.

— Și nu erai deloc… hm… neliniștit? întrebă Sobolul, revenindu-i amintirea groazei de ieri, la auzul povestirilor din Pădurea Sălbatică.

— Neliniștit? râse Lutrul, arătând un șir strălucitor de dinți puternici și albi. Le-aș arăta eu nelinișteă, dacă vreunul ar încerca să mă sâcâie. Ia, Sobolule, știu că ești băiat bun, frige-mi câteva felii de slănină! Mi-e o foame grozavă și am o mulțime de vorbit cu Șoricelul nostru. Nu l-am mai văzut de un car de ani.

Sobolul, după ce tăie câteva felii de slănină, puse aricii să le prăjească și se înapoie la mâncarea lui, în timp ce Lutrul și Șoarecele, cu capetele apropiate, povesteau de zor despre întâmplările de pe apă. Poveștile lor erau lungi, fără de sfârșit, ca și cursul apei guralive.

Tocmai goliseră o farfurie cu slănină și trimiseseră după alta, când intră Bursucul, căscând și frecându-se la ochi. Dădu bună ziua la toți, în felul lui liniștit și firesc, cu o vorbă bună pentru fiecare.

— Trebuie să fie aproape timpul prânzului, zise el către Lutru. Stai să mănânci cu noi. Ți-o fi foame, pe frigul ăsta.

— Cam! răspunse Lutrul, făcând cu ochiul către Sobol. Când îi văd pe

aricii ăştia mâncăcioşi cum se îndoapă cu slănină prăjită, simt că leşin de foame.

Aricii, care tocmai începeau să simtă că li se face iar foame, după tapioca[1] lor şi după ce munciseră atâta cu prăjitul slăninii, ridicară o privire sfioasă către domnul Bursuc, dar nu îndrăzniră să spună nimic.

— Ascultaţi, tinerilor, ar fi timpul s-o porniţi acasă, la mama, le spuse Bursucul cu bunătate. Am să trimit pe cineva cu voi, să vă arate drumul. N-are să vă mai fie foame, pe ziua de azi – aşa cred.

Le mai dădu câţiva gologani de fiecare, îi mângâie pe cap, şi ei plecară scoţând de nu ştiu câte ori şepcile, cu mult respect şi tot făcând la plecăciuni.

Acum şezură cu toţii la masă. Sobolul se văzu aşezat lângă domnul Bursuc şi, cum ceilalţi doi erau cufundaţi în palavrele lor despre apă, de la care nimic nu-i putea distrage, el profită de ocazie şi-i spuse Bursucului cât de plăcută găsea locuinţa lui şi cât de bine se simţea în ea.

— Când eşti sub pământ, zise el, ştii că eşti la adăpost. Nu ţi se poate întâmpla nimic, nimeni nu-ţi poate face vreun rău. Eşti stăpân la tine acasă. Nu depinzi de nimeni, nu trebuie să ceri sfatul nimănui sau să te sinchiseşti de ce spun alţii. Viaţa îşi urmează cursul deasupra ta, dar ţie puţin îţi pasă. Când ai poftă, porneşti sus şi găseşti iar toate la locul lor, aşteptându-te.

Bursucul nu mai putea de plăcere.

— Exact ce spun şi eu, răspunse el. Nu există siguranţă, pace şi linişte decât la subsol. Ei, şi dacă ai odată idei mai largi şi vrei să schimbi orizontul, doar sapi şi zgârii niţel – şi gata eşti să porneşti în lume! Ţi se pare casa cam prea mare? Astupi o gaură-două şi ţi-o faci după măsură. Nici zidari, nici negustori ambulanţi, nici observaţii de-ale vecinilor care-ţi privesc peste gard şi, mai presus de toate, nicio teamă de vreme rea. Uită-te la Şoarece, de pildă. E destul să crească apa cu vreun metru şi iată-l silit să ia casă cu chirie. Fără confort, prost situată şi grozav de scumpă. Sau ia-l pe Broscoi! Frumoasă casă, Broscoieştii, n-am ce zice! Cea mai bună casă din ţinut, ca locuinţă. Dar ia să zicem c-ar izbucni un foc – ce se face Broscoiul? Să zicem că o vijelie ar smulge acoperişul, sau că pereţii s-ar nărui ori ar crăpa, sau că s-ar sparge geamurile, ce se face Broscoiul? Să zicem că ar fi curent în casă – eu, unul, am groază de curent –, ce se face Broscoiul? Nu, nu, e aşa cum zic eu: pe-afară, pe sus, e bine să te plimbi din când în când, să-ţi mai strângi ceva pentru trai, dar până la urmă să te întorci tot în casa ta sub pământ – aia-i casă!

Sobolul aprobă cu însufleţire, aşa că Bursucul se arătă din ce în ce mai prietenos.

— După ce terminăm cu masa, îi spuse, o să-ţi arăt toată căsuţa asta a mea. Văd că te pricepi şi sunt sigur că ai să ştii s-o preţuieşti; dumneata îţi dai seama ce va să zică arhitectură casnică, da, da!

Aşadar, după-masă, când ceilalţi doi se instalară în colţul de lângă sobă şi

începură o discuție aprinsă despre țipari, Bursucul aprinse o făclie și-l pofti pe Sobol să-l urmeze. Străbătând sala de intrare, coborâră într-una din galeriile principale. Flacăra tremurândă lumina în treacăt, de fiece parte, numeroase încăperi, mari și mici, unele simple cămări, altele aproape cât sala de masă a Broscoiului, largi și mărețe. Un coridor îngust, cu unghiurile drepte, îi duse într-o altă galerie. Aici era la fel. Sobolul fu uimit de proporțiile, de întinderea, de ramificațiile a tot ce vedea, de lungimea galeriilor întunecoase, de bolțile solide ale cămărilor înțesate cu provizii, de zidăria, de coloanele, arcadele și pavajele ce le vedea în tot locul. În cele din urmă, zise:

— Cum Dumnezeu, Bursucule, ai avut putere și timp să faci toate astea? E nemaipomenit!

— Ar fi într-adevăr, zise Bursucul liniștit, dacă aș fi făcut eu totul. Dar, de fapt, n-am făcut nimic altceva decât să curăț galeriile și odăile, pe măsură ce aveam trebuință de ele. Mai sunt cu duiumul, dacă vrei să știi; tot locul e plin. Văd că nu pricepi; trebuie să-ți explic. Ei bine, cu foarte multă vreme înainte, pe locurile unde foșnește acum Pădurea Sălbatică, mai înainte să răsară și să crească așa cum o știi, a fost odată un oraș – un oraș cu oameni, înțelegi? Aici, unde stăm noi, trăiau ei. Se plimbau, vorbeau, dormeau și-și vedeau de treburi. Aici descălecau și stăteau să se ospăteze, de aici plecau călări la luptă sau cu carele după negoț. Erau un popor puternic și bogat și se pricepeau la zidit. Au clădit trainic, căci credeau că cetatea lor va dura cât lumea.

— Și ce s-au făcut? întrebă Sobolul.

— Cine-ar putea să spună? răspunse Bursucul. Oamenii vin, dăinuiesc câtva timp, propășesc, zidesc, apoi se duc. Așa le e felul. Dar noi rămânem. Au fost Bursuci pe-aici, așa mi-a spus taică-meu, pe când de orașul acela nici pomeneală nu era. Și acum sunt iarăși bursuci aici. Noi îndurăm multe; ne mutăm uneori pentru câtăva vreme, dar așteptăm cu răbdare și venim iară când ne vine timpul. Și așa va fi în vecii vecilor.

— Ei, și după ce au plecat oamenii aceia? întrebă Sobolul.

— După ce au plecat, urmă Bursucul, vânturile puternice și ploile mărunte au desăvârșit lucrarea, cu răbdare și stăruință, an după an. Poate că și noi, bursucii, cu slabele noastre puteri, am ajutat câte puțin, cine știe? S-au măcinat toate, încetul cu încetul; s-au prefăcut în ruine, s-au făcut una cu pământul, au pierit cu totul. Apoi a țâșnit iar viață din pământul părăsit. Din sământă au crescut puieții, din puieți, copaci de codru. Mărăcinii și feriga ne-au venit într-ajutor, întinzându-se în tot locul. Stratul de frunze veștede și putrezite se înălța și acoperea toate urmele, pâraiele aduceau în revărsările lor de iarnă nisip și pământ care lipea și învelea totul, cu timpul, casele noastre au fost gata și ne-am mutat iar în ele. Deasupra noastră, pe fața pământului, se întâmpla același lucru. Animalele soseau, le plăcea locul, își luau în primire reședința, se așezau, se răspândeau și propășeau. Puțin le

păsa de trecut; nu prea se sinchisesc ei de așa ceva; n-au vreme. Locul era cam cocoșat, plin de mogâldețe și de găuri; cu atât mai bine pentru animale. Și nici de viitor nu le pasă, de timpurile când poate oamenii se vor muta din nou pe-aici, pentru câtva timp, după cum se prea poate. Pădurea e destul de populată acum; și are lume de tot felul, ca în tot locul – și buni, și răi, și neînsemnați, nu vreau să numesc pe nimeni. Grădina lui Dumnezeu e mare. Dar îmi închipui că acum îi știi și dumneata!

— Cum de nu! zise Sobolul, trecându-l un fior.

— Ei, lasă, făcu Bursucul, bătându-l ușor pe umăr, a fost prima oară când ai avut de-a face cu ei. De fapt, nu-s chiar așa răi. Trebuie să trăim cu toții și să lăsăm și pe alții să trăiască, fiecare cum îi e felul. Dar las' că dau eu sfară mâine prin pădure, și cred că n-are să te mai supere nimeni de-aici înainte. Oricine mi-e prieten trece pe-aici nesupărat, că, de nu, aflu eu cum stă pricina!

Când se înapoiară în bucătărie, îl găsiră pe Șoarece plimbându-se de colo până colo, agitat.

Atmosfera de subsol era apăsătoare pentru el și-l enerva. Parcă i-ar fi fost teamă că are să fugă apa, dacă nu era el acolo să vadă de ea. Își îmbrăcase șuba și-și băgase iar pistoalele în brâu.

— Hai, Sobolule! zise el îngrijorat, de îndată ce dădu cu ochii de ei. Trebuie să plecăm cât mai e lumină. Nu vreau să mai petrec o noapte în Pădurea Sălbatică.

— N-avea nicio grijă, băiete! zise Lutrul. Las' că vin eu cu voi. Cunosc fiece cărărușă în pădure, cu ochii închiși. Și, dacă e careva pe care-l mănâncă spinarea, las' pe mine, că i-o scarpin eu.

— Zău că n-ai de ce să fii îngrijorat, Șoricelule, adăugă și Bursucul, liniștit. Galeriile mele merg mai departe decât bănuiești. N-am niciun interes să știe oricine asta, dar ție pot să ți-o spun: locuința mea are ieșiri zăvorâte, spre hotarele pădurii, în toate direcțiile. Când are să trebuiască într-adevăr să plecați, vă arăt eu cum să tăiați drumul. Deocamdată nu te grăbi; mai șezi!

Cu toate astea, Șoarecele rămase dornic a se vedea plecat și a-și lua în primire apa, încât Bursucul apucă lanterna și îi călăuzi printr-un tunel umed și întunecos, care șerpuia și se adâncea cale îndelungată – kilometri întregi, după cum se părea – parte boltit, parte tăiat în stânca tare. În sfârșit, lumina zilei începu să se arate tulbure prin frunzișul încâlcit ce atârna deasupra intrării galeriei. Bursucul, luându-și zorit rămas-bun, îi împinse cu grabă prin deschizătură, ascunse iar intrarea cu buruieni agățătoare, cu crengi și cu frunze moarte și dispăru.

Se văzură chiar în capătul Pădurii Sălbatice. Îndărătu-le, stânci, tufișuri de mure și rădăcini, încâlcite de-a valma; în fața lor, o întindere mare de câmpuri liniștite, tivite cu șiruri de tufișuri, negre în zăpadă. În depărtare se zărea scânteierea bunului lor râu, iar soarele de iarnă atârna roșu, jos, în zare. Lutrul,

care cunoștea toate potecile, luă conducerea trupei și o porniră, înaintând cu greu, unul după celălalt, spre un pârleaz îndepărtat. Când se opriră acolo o clipă și priviră înapoi, văzură Pădurea Sălbatică în toată întinderea ei, deasă, amenințătoare, dintr-o bucată, mohorâtă și înverșunată, în mijlocul albului ce-o înconjura. Toți trei deodată își întoarseră privirile și o luară grăbiți la picior – spre casă, spre focul căminului și lucrușoarele dragi pe care-și juca el flacăra, spre glasul apei ce răsuna totdeauna voios la fereastra lor. Apa o cunoșteau, aveau încredere în ea, cu toate toanele ei; ea niciodată nu-i speriase și nu-i uluise.

În timp ce grăbea spre casă și aștepta clipa în care să se afle iar printre lucrurile cunoscute și dragi, Sobolul își dădu bine seama că era un animal al câmpului cultivat și îngrădit, că era legat de brazda arată, de pășunea călcată de vite, de poteca pe care zăboveau seara prietenii la sfat, de grădinița dindărătul casei. Trebuia să lase altora asprimile vieții, răbdarea dârză, încleștarea luptei, viața în mijlocul naturii aspre. El trebuia să fie înțelept, să nu se depărteze de locurile plăcute unde îi era dat să trăiască și care cuprindeau, în felul lor, aventuri destule pentru o viață întreagă.

1 Făină provenită din tuberculii plantei numite manioc. Se utilizează mai ales în alimentația copiilor. (n.tr.)

CAPITOLUL V

DULCE CASĂ

Oile fugeau îmbulzindu-se spre țarc, suflând din nări subțiri, tropăind din picioruşele gingaşe, cu capetele întoarse înapoi. Un abur uşor se ridica din țarcul ticsit, în aerul înghețat al serii, în timp ce cele două animale treceau în grabă voioasă, cu multă vorbă şi râsete. Se întorceau acum acasă, după ce fuseseră toată ziua pe-afară, împreună cu Lutrul. Vânaseră şi cercetaseră înălțimile întinse unde-şi aveau începuturile mititele anumite ape tributare râului lor. Umbrele scurtei zile de iarnă începeau să-i învăluie şi mai aveau o bucată bună de mers. În timp ce se căzneau să înainteze prin țarina înghețată, auziseră oile şi se îndreptaseră spre ele; şi iată că găsiseră o urmă bătută, care începea de la țarc şi le făcea mersul mai puțin anevoios. În afară de asta, glasul lăuntric, ce-l poartă cu el orice animal şi care niciodată nu dă greş, le spunea: „Iată drumul cel bun, drumul care duce acasă!”

— Parcă ne-am apropia de un sat, zise Sobolul cu oarecare îndoială, rărind pasul, când urma, care devenise curând potecă şi se schimbase apoi în cărare, îi lăsă acum într-o şosea în toată regula.

Animalelor nu prea le plăceau satele. Drumurile lor, oricât de umblate, îşi urmau cursul de sine stătător, fără să țină seama de biserică, de poştă sau de cârciumă.

— Nu te nelinişti! zise Şoarecele. În anotimpul ăsta sunt cu toții pe la casele lor acum; şed în jurul focului, bărbați, femei şi copii, câini, pisici şi aşa mai departe. Putem să ne strecurăm foarte bine fără să ne supere nimeni şi, dacă-ți face plăcere, putem arunca o privire prin ferestrele lor, să vedem ce fac.

Căderea timpurie a nopții de decembrie învăluise cu totul sătucul în timp ce ei se apropiară, păşind uşurel pe un pospai de zăpadă ce se aşternuse pentru prima oară. Nu se vedea mai nimic, în afară de pătratele de lumină, de un roşu-portocaliu închis, răsfrânte de fiece parte a străzii. Para focului sau raza lămpii din fiece căsuță străbătea în lumea din afară, învăluită în beznă. Cele mai multe ferestre erau joase, zăbrelite, dar fără obloane. Pentru cei ce priveau de afară

înăuntru, locuitorii acelor căsuțe – strânși în jurul cinei, aplecați cu luare-aminte asupra vreunui lucru de mână sau însoțindu-și vorbele cu râsete și mișcări voioase – aveau cu toții acea înfățișare mulțumită, firească, pe care cu greu o dobândește și cel mai iscusit actor – purtarea firească și plină de farmec a celui ce nu se știe observat. Schimbându-și locurile, după cum le plăcea, de la un teatru la celălalt, cei doi spectatori – ei înșiși atât de departe de casă – aveau în ochi o umbră de tristețe. Vedeau cum colo cineva mângâia o pisică, dincolo altul lua în brațe un copil somnoros și-l ducea la culcare, iar dincoace un bărbat obosit se întindea, căscând, apoi își scutura cenușa pipei de capătul unei buturugi ce se pârjolea în sobă.

Dar dintr-o fereastră mică, cu storul tras – doar o transparență luminoasă în noapte –, zvâcnea cel mai tare senzația de cămin, de lume măruntă, adăpostită între perdele și pereți, care încuiase afară lumea cea mare și agitată și uitase de ea. Chiar în fața storului alb atârna o colivie, a cărei siluetă se desprindea luminos, cu fiece sârmă, fiece stinghie și cu tot ce făcea parte din ea. Se deosebea lămurit până și bucățica de zahăr, roasă pe margini, așezată acolo în ajun. Pe stinghia din mijloc, locuitoarea coliviei, zbârlită, cu capul ascuns între fulgi, părea atât de aproape de ei, încât, de-ar fi încercat, ar fi putut ușor s-o mângâie. Până și vârfurile gingașe ale penelor strânse ghem se desprindeau lămurit pe ecranul luminat, de parcă ar fi fost desenate cu peniță. În timp ce o priveau, mititica somnoroasă tresări neliniștită, se deșteptă, își scuturâ penele și înălță capul. Căscă plictisită – cei de afară puteau vedea micul abis al gâtlejului ei –, privi împrejur, apoi își ghemui iarăși căpșorul între aripi, în timp ce fulgii zbârliți, încetul cu încetul, se liniștiră cu totul. Un vârtej de vânt aspru îi izbi în ceafă, înțepătura unei bucățele de gheață ce li se topea pe piele îi trezi ca dintr-un vis, își simțiră deodată degetele de la picioare reci și-și dădură seama că erau obosiți și că până la căsuța lor mai era cale lungă și anevoioasă.

Ajunși dincolo de sat, unde căsuțele încetau deodată, de amândouă părțile drumului, simțiră din nou prin întuneric mirosul prietenos al câmpului. Își încordară puterile pentru ultima bucată lungă de drum, cea care duce acasă, cea care știi că se sfârșește în cele din urmă cu zgomotul clanței de la ușa de intrare, cu focul vesel din sobă și cu revederea obiectelor familiare ce ne urează bun sosit, ca unor călători care au lipsit vreme îndelungată de acasă și s-ar întoarce de departe, de peste mări. Înaintau anevoie, stăruitori și tăcuți, fiecare cu gândurile lui. Ale Sobolului se roteau în mare parte în jurul mesei de seară. Era întuneric beznă și locurile, după cât putea să-și dea seama, îi erau cu totul necunoscute, așa că pășea ascultător în urma Șoarecelui, lăsându-i cu totul în seamă conducerea. Șoarecele mergea nițel mai înainte, după cum îi era obiceiul, cu umerii ridicați, cu ochii țintă la drumul drept și cenușiu ce-l avea în față. Astfel că nu băgă de seamă când pe bietul Sobol îl ajunse brusc chemarea și-l pătrunse ca un curent electric.

Noi ceștilalți de mult am pierdut cel mai ascuțit dintre simțurile trupești.

Nu avem nici măcar cuvinte potrivite spre a le spune pe nume acelor legături ale unui animal cu tot ce-l înconjoară, ființe vii sau de alt fel. Nu avem, de pildă, decât cuvântul „miros” spre a cuprinde tot șirul de fiori mărunți ce murmură zi și noapte în nasul animalului, îl cheamă într-un anumit loc, îl previn, îl încurajează sau îi șoptesc să se ferească. Una din aceste misterioase chemări dincolo de orice înțeles, venind de nu se știe unde, îl ajunse, deodată, pe Sobol prin întuneric și-l făcu să se înfioare din creștet până-n tălpi, aducându-i aminte de ceva bine cunoscut – încă înainte să-și poată aminti limpede ce era. Se opri brusc din mers, adulmecând în toate direcțiile, căznindu-se să prindă din nou firul subțire, unda nevăzută ce-l zguduise atât de puternic, încă o clipă, și-l prinse iarăși; și, totodată, veni acum și amintirea, în toată plinătatea ei.

Casa lui! Iată ce voiau să spună acele chemări mângâietoare, acele atingeri blânde ce pluteau prin văzduh, acele mâini mici, nevăzute, ce-l trăgeau din toate puterile, mereu în aceeași parte! Doamne! Trebuia să fie aproape de tot în clipa asta bătrâna lui vizuină, pe care o părăsise în grabă și n-o mai revăzuse, din ziua când se întâlnise întâi cu Râul! Și acum își mâna cercetașii și vestitorii să-l prindă și să-l aducă înapoi la ea. De când evadase, în acea dimineață strălucitoare, abia de-i mai dăruise un gând, atât fusese de absorbit de noua lui viață, de plăcerile, surprizele și întâmplările ei, noi și captivante. Acum, când amintirile îl năpădeau, cât de limpede o vedea în față, prin întuneric! Da, era jerpelită, mică și sărăcăcios mobilată, dar era a lui, casa ce și-o clădise singur, ca să locuiască în ea, casa la care fusese atât de fericit să se întoarcă, după munca zilei. Iar casa fusese și ea fericită cu dânsul, vezi bine; el îi lipsea, îl voia înapoi. Așa îi spunea, cu ajutorul mirosului; i-o spunea cu tristețe, cu dojană, dar fără amărăciune și fără necaz. Îi amintea numai, jeluindu-se, că era acolo și că avea trebuință de dânsul.

Chemarea era limpede, invitație deslușită. Trebuia să-i dea ascultare și să plece.

— Șoricelule! strigă el, însuflețit și plin de bucurie. Stai puțin! Vino înapoi! Am nevoie de tine, repede!

— Hai, Sobolule, grăbește-te! răspunse Șoarecele voios, înaintând zorit.

— Te rog, oprește-te, Șoricelule! se rugă bietul Sobol, deznădăjduit. Nu înțelegi? E casa mea, casa unde am trăit mai înainte. Am dat de mirosul ei, e aici pe-aproape, aproape de tot. Trebuie să mă duc s-o văd; nu pot trece mai departe! Hai înapoi, Șoricelule! Te rog, te rog, vino înapoi!

Șoarecele, între timp, înaintase mult; era prea departe ca să audă bine ce spunea Sobolul, prea departe ca să deslușească durerea ascuțită din chemarea prietenului. Apoi mai era și foarte preocupat de schimbarea vremii; căci și el mirosea ceva, ceva care-l făcea să bănuiască apropierea ninsorii.

— Sobolule, nu trebuie să ne oprim acum, zău! strigă el înapoi. Las’ că venim mâine să vedem ce-ai găsit. Mă tem să mă opresc, e târziu, ne apucă iar

ninsoarea, și nu sunt sigur de drum! Am nevoie de nasul tău, Sobolule, așa că vezi de vino iute! Hai, fii băiat de treabă!

Și Șoarecele grăbea înainte, fără să mai aștepte răspuns.

Bietul Sobol stătea singur în drum, cu inima sfâșiată. Simțea cum îl înecă plânsul, știa că în curând avea să izbucnească. Dar, chiar într-o încercare ca aceasta, credința față de prieten rămase neclintită. Nici nu-i trecu prin gând să-l părăsească. Între timp, adierile trimise de casa lui se rugau, îi șopteau și în cele din urmă îl chemau poruncitor. Nu mai îndrăznea să stăruie în cercul lor fermecat. Cu o smucitură ce îi sfâșie inima, lăsă capul în jos și, supus, o luă pe urmele Șoarecelui. Dar adieri ușoare, subțirele, se încăpățânau să-i stăruie în nas, mustrându-l pentru prietenia lui cea nouă și pentru ușurința cu care putuse uita.

Silindu-se, îl ajunse din urmă pe Șoarece, care, fără să bănuie nimic, începu să tot vorbească voios despre ce vor face când vor ajunge acasă, ce mai foc zdravăn au să trântească în sufragerie și ce avea de gând să mănânce în seara aceea. Nici nu băgă de seamă cât de tăcut și de abătut era tovarășul lui. În cele din urmă, după ce înaintaseră o bucată bună, tocmai când treceau pe lângă niște buturugi, la hotarul unei pădurici de lângă drum, se opri și îi zise cu bunătate:

— Ascultă, Sobolule dragă, pari obosit mort. Nu mai ai putere să sufli o vorbă și târăști picioarele de parcă ți-ar fi de plumb. Să ședem nițel aici să ne odihnim. Până acum am scăpat fără ninsoare, și am făcut cea mai mare parte din drum.

Sobolul se prăbuși, pierdut, pe o ciotură de copac, încercă să se stăpânească, dar simțea că nu mai poate.

Sughițul de plâns cu care se luptase atâta era mai tare ca el. În cele din urmă izbucni și fu urmat de alte sughițuri din ce în ce mai repezi și mai puternice, până ce bietul Sobol renunță a mai lupta. Plânse deschis și amarnic, din toată inima, acum când știa că se sfârșise și că pierduse cu totul ceea ce nici n-ar fi putut spune că găsise.

Șoarecele, uimit și înfricoșat de zbuciumul Sobolului, nu îndrăzni să spună nimic câtăva vreme. În cele din urmă, foarte liniștit și prietenos, zise:

— Ce e, băiatule? Ce poate să fie? Hai, spune-mi și mie ce te doare, să vedem ce e de făcut.

Bietului Sobol îi era greu să scoată o vorbă printre suspinele ce-i zguduiau pieptul și își urmau unul altuia atât de vijelios, încât îi reținea vorbirea și aproape că-l înecau.

— Știu… că-i o cocioabă… jerpelită… urâtă, sughiță el în cele din urmă, întretăiat. Nu ca vila ta confortabilă… sau ca palatul Broscoiului, dar era căsuța mea… și o iubeam… și am plecat și am uitat-o de tot… și acum am mirosit-o deodată, pe drum, când am strigat și tu n-ai vrut să mă asculți, Șoricelule. Mi-am amintit, dintr-odată, totul… și simțeam că trebuie să mă duc la ea! Doamne,

Doamne! Şi tu n-ai vrut cu niciun chip să te întorci… şi… a trebuit să o las în urmă… cu toate că îi simţeam mereu mirosul… Credeam că mi se rupe inima. Am fi putut să ne ducem doar s-o vedem, Şoarece dragă… numai un pic… era aproape de tot… dar n-ai vrut să te-ntorci, Şoricelule, n-ai vrut! Doamne, Doamne!

Amintirea îi aduse noi valuri de amărăciune, şi sughiţurile îl stăpâniră iarăşi, împiedicându-l să mai spună ceva.

Şoarecele privea ţintă înaintea lui, fără să scoată o vorbă, mângâind doar uşor umărul Sobolului. După câtăva vreme, mormăi întunecat:

— Acuma îmi dau seama! Ce dobitoc am fost! Un dobitoc nesimţitor, asta sunt! Un dobitoc, şi-atâta tot!

Aşteptă până când sughiţurile Sobolului deveniră treptat mai puţin vijelioase şi mai regulate, până când, în cele din urmă, suspinele dobândiră precădere asupra sughiţurilor. Atunci se sculă şi spuse, ca de la sine înţeles:

— Ei, acum, băiete, am face bine s-o luăm din loc! şi porni înapoi, pe drumul ce-l făcuseră cu atâta trudă.

— Unde, Dumnezeu (hâc), te duci (hâc), Şoricelule? sughiţă Sobolul printre lacrimi, ridicând îngrijorat capul.

— Trebuie să găsim casa aia, măi băiete, răspunse Şoarecele binedispus. Aşa c-ai face bine să te grăbeşti nitel, poate trebuie s-o căutăm mai mult şi o să fie nevoie de nasul matale.

— Vino înapoi, Şoricelule, n-auzi? strigă Sobolul, ridicându-se şi grăbindu-se să-l ajungă. N-are niciun rost, îţi spun eu! E prea târziu şi prea întuneric; e departe până acolo, şi are să-nceapă ninsoarea! Şi-apoi nici n-am vrut să bagi de seamă; a fost totul o întâmplare şi-o greşeală. Gândeşte-te la Malul Apei şi la masa ta de seară!

— Dă-mi pace cu Malul Apei şi cu masa mea de seară! zise Şoarecele din toată inima. Îţi spun că vom găsi casa aceea, de-ar fi să stau treaz toată noaptea. Aşa că înveseleşte-te, băiete, ia-mă de braţ şi-ai să vezi că, acuşi-acuşi, vom fi iarăşi în locul acela.

Tot mai sughiţând, rugându-se şi împotrivindu-se, Sobolul se lăsă în cele din urmă târât înapoi de energicul său tovarăş, care, cu un şuvoi de vorbe şi de povestiri hazlii, se străduia să-i readucă voia bună şi să scurteze drumul anevoios. Când, în cele din urmă, i se păru Şoricelului că se cam apropiau de partea de drum unde Sobolul fusese „oprit”, zise:

— Ei, acum s-a sfârşit cu trăncăneala. La lucru! Concentrează-te şi foloseşte-ţi mirosul!

Înaintară câtva timp în tăcere. Deodată, Şoarecele simţi în braţul petrecut prin al Sobolului un tremur slab, ce străbătea ca un curent electric tot trupul tovarăşului său. Desfăcu imediat braţul, se dădu un pas înapoi şi aşteptă încordat.

Semnalele veneau!

Sobolul rămase o clipă țeapăn, în timp ce, cu nasul ridicat, tremurând ușor, adulmeca vântul. Alergă câțiva pași înainte – fusese o greșeală; se opri locului, încercă iar în altă direcție; apoi înaintă cu pași rari, dar plini de încredere, fără să mai șovăie defel.

Șoarecele, foarte emoționat, călca în urma Sobolului, care, ca un somnambul, trecu peste un șanț secat, se strecură printr-un tufiș și își adulmecă drumul printr-un câmp deschis, ce se așternea, lipsit de urme și sterp, în lumina slabă a stelelor. Pe neașteptate, se afundă în pământ; însă Șoarecele, atent, îl urmă fără zăbavă, și coborâră amândoi un tunel spre care îl călăuzise pe Sobol mirosul lui sigur și credincios.

Era închis și lipsit de aer, cu un miros pătrunzător de pământ. Șoarecelui i se păru o veșnicie până se sfârși tunelul și putu iar să stea drept, să se întindă și să se scuture. Sobolul aprinse un chibrit, la lumina căruia Șoarecele văzu că se aflau într-un loc deschis, măturat curat pe jos și presărat cu nisip. Chiar în fața lor era ușița principală de intrare în locuința Sobolului.

Deasupra lanțului de tras soneria, într-o parte, stătea scris, cu litere meșteșugite: „Cartierul Sobol”.

Sobolul întinse brațul, desprinse din perete un felinar și-l aprinse. Șoarecele privi împrejur. Văzu că se aflau într-un fel de curte de intrare. Un scaun de grădină stătea de o parte a ușii, iar de partea cealaltă un tăvălug; căci Sobolul, care acasă la el era un animal ordonat, nu putea să sufere să-și vadă grădina răvășită de unele animale care obișnuiesc să lase în urma lor dâre și mușuroaie de pământ. De pereți atârnau coșulețe de sârmă cu ferigi și, între coșulețe, mici console purtând statui de gips: Garibaldi, prorocul Samoil copil, regina Victoria și alte subiecte din sculptura modernă italienească. La un capăt al grădinii se afla o popicărie; de-a lungul ei stau înșirate bănci și măsuțe de lemn purtând urmele paharelor de bere. În mijlocul grădinii era un havuz cu peștișori aurii în el și cu marginea din scoici. În centrul havuzului se înălța o ornamentație de plante, plină de fantezie, încadrată și ea de scoici și încununată de un glob argintiu, din sticlă, reflectând toate deformat și foarte plăcut la înfățișare.

Fața Sobolului străluci de bucurie la vederea tuturor acestor lucruri, ce-i erau atât de dragi. Împinse cu grabă pe Șoarece înăuntrul ușii, aprinse o lampă în sala de intrare și cuprinse dintr-o privire bătrâna sa locuință. Văzu praful așternut gros peste toate cele, își dădu seama de înfățișarea tristă și părăsită a casei, atâta vreme neîngrijită, de micimea și strâmtoarea ei, de mobila uzată și jerpelită – și se prăbuși pe un scaun, lângă intrare, cu labele la ochi.

— Vai, Șoricelule, plânse el amarnic, cum de-am putut face una ca asta? De ce te-am adus în cocioaba mea rece, pe-o astfel de noapte, când ai fi putut acum să fii la Malul Apei și să-ți încălzești lăbuțele la un foc bun, înconjurat de lucrușoarele tale frumoase!

Șoarecele nu dădea nicio atenție jalnicelor remușcări ale prietenului său. Alerga de colo până colo, deschizând uși, inspectând odăi, cămări și bufete, aprinzând lămpi și lumânări și așezându-le în tot locul.

— Ce mai căsuță strașnică! strigă el cu însuflețire. Ce de mai are, într-un spațiu așa de mic! Și ce bine-i plănuită! Nimic nu lipsește și totul e la locul unde trebuie să fie! O să petrecem o seară strașnică. Primul lucru care ne trebuie e un foc bun. Las' că văd eu de el, n-ai grijă, că găsesc eu tot ce trebuie. Vasăzică asta e odaia ta de primire? Minunată! Ideea ta, băncuțele astea mititele pentru dormit, adaptate-n perete? Strașnic! Ei, eu mă duc să aduc lemne și cărbuni, și tu ia o cârpă de praf, Sobolule; ai să găsești una în sertarul mesei din bucătărie. Încearcă de-i mai dă o lustruială casei. Hai, băiete, la treabă!

Încurajat de inimosul său tovarăș, Sobolul se învioră și începu să șteargă praful și să lustruiască cu sârg și voie bună, în timp ce Șoarecele alerga de colo până colo, cu brațele pline de lemne și surcele. În curând, flăcări voioase se înălțau trosnind în cămin. Șoarecele chemă pe Sobol să vină să se încălzească. Dar Sobolul fu, deodată, apucat iar de un acces de melancolie și se prăbuși pe un divan, cufundat în cea mai neagră deznădejde, cu fața îngropată în cârpa de praf.

— Șoarece, gemu el, ce te faci tu fără cină, săracul de tine? Ți-o fi frig și foame, și ești atât de obosit! Iar eu n-am nimic să-ți dau, nici măcar o fărâmiță!

— Da' repede mai pierzi curajul matale! zise Șoarecele cu mustrare. Chiar acum am văzut pe masa din bucătărie un deschizător de sardele. Îmi amintesc foarte bine. Toată lumea știe că asta înseamnă că undeva pe-aproape sunt sardele. Scoală-te! Vino-ți în fire și hai să scotocim!

Merseră așadar și scotociră, organizând o adevărată vânătoare prin toate bufetele și întorcând pe dos fiecare sertar. Rezultatul nu fu chiar atât de prost: o cutie de sardele, o cutie de pesmeți marinărești aproape plină și un cârnat nemțesc îmbrăcat în poleială.

— Ăsta-i un banchet în toată regula! zise Șoarecele, în timp ce punea masa. Știu câteva animale care și-ar da urechile să poată ședea cu noi la masă în seara asta.

— Nu e pâine, gemu Sobolul cu durere în glas, nu e unt, nu e….

— Nu e *foie gras*, nu e șampanie! continuă Șoarecele, maimuțărindu-l. Apropo, ce e cu ușa aceea mică de la capătul coridorului? Pivnița ta, firește! Ce mai lux în casa asta! Ia stai nițel!

Se îndreptă spre ușa pivniței și, curând, apăru iar, cam prăfuit, purtând câte o sticlă de bere în fiece labă și câte una sub fiece braț.

— Așa om sărac mai zic și eu, mă Sobolule, zise el. Ai tot ce-ți poftește inima. E cel mai simpatic locșor ce l-am văzut vreodată. Unde ai dibuit gravurile astea de pe pereți? Dau întregii case un aer atât de prietenos, zău că da! Nu-i de mirare c-o iubești atât de mult, Sobolule. Istorisește-mi despre casa ta! Cum ai

ajuns s-o faci așa cum e?

Și, în timp ce Șoarecele umbla aferat de colo până colo, după farfurii, cuțite și furculițe, apoi frecă mușstar într-un păhărel de ou, Sobolul, cu pieptul încă zguduit de urmele emoției prin care trecuse, povesti, cam stânjenit la început, dar mai dezgheţat pe măsură ce subiectul începea să-l încălzească. Povesti cum plănuise cutare lucru, cum perfecționase pe celălalt, cum p-ăsta i-l lăsase prin testament o mătușă, când nici nu visa. Iar cel de colo era o adevărată ocazie; un chilipir! Celălalt era însă dobândit din economii făcute cu sudoarea frunții… de câte nu se lipsise atunci. Voia bună îi revenise acum cu totul. Simțea nevoia să se ducă să-și mângâie lucrușoarele de aproape. Luă o lampă, ca să-i arate musafirului toate amănuntele. Vorbea pe larg de fiecare în parte și uitase cu totul cina, de care amândoi aveau atâta nevoie. Șoarecelui îi era o foame nebună, dar se silea s-o ascundă, dădea din cap cu seriozitate, cerceta cu fruntea încruntată și spunea: „Minunat!” sau „Extraordinar!”, în rarele răstimpuri când Sobolul îl lăsa să spună și el ceva.

În cele din urmă, Șoarecele reuși să-l ademenească spre masă și tocmai începuse să lucreze serios cu deschizătorul de sardele, când se auzi zgomot afară, în curtea de la intrare. Zgomot ce aducea cu fâșâitul unor picioare mici pe pietriș și cu un murmur nedesluşit de glasuri subțirele. Acum pătrunseră până la ei frânturi de fraze: „Ei, acum toți la rând! Ține lanterna nițel mai sus, Tommy! Întâi dregeți-vă glasurile; să nu mai aud tușind după ce număr un, doi, trei. Unde-i micul Bill? Hai, vino-ncoa’, băiete, hai, că te-aşteptăm cu toții!”

— Ce să fie asta? întrebă Șoarecele, oprindu-se din sforțările sale.

— Cred că trebuie să fie șoarecii de câmp, răspunse Sobolul, cu o umbră de mândrie în glas. În timpul ăsta al anului umblă cu colindul prin împrejurimi. Așa e datina pe la noi. Și niciodată nu mă trec cu vederea; la urmă de tot trec și pe la Sobol. Obișnuiam să le dau băuturi fierbinți, uneori chiar să-i opresc la cină, când îmi dădea mâna. O să-mi aduc aminte de timpurile vechi, ascultându-i.

— Ia să-i vedem! strigă Șoarecele de apă, zbughind-o spre ușă.

Era o priveliște plăcută și foarte potrivită anotimpului. În curtea de intrare, luminați de razele slabe ale unei lanterne, stăteau în semicerc vreo opt sau zece șoricei de câmp. Purtau fulare roșii de lână la gât, lăbuțele dinainte le țineau înfipte adânc în buzunare și, ca să se încălzească, jucau pe loc din picioruşe. Cu ochișorii strălucitori ca niște mărgeluşe, își aruncau unul altuia priviri sfioase, chicotind din când în când, adulmecând și dându-și mereu coate. Pe când ușa se deschidea, unul din cei mai mari, care purta lanterna, tocmai dădea comanda: „Atenție, unu, doi, trei!” Glasurile lor mici și ascuțite se înălțară în văzduh, cântând unul dintre acele vechi colinde compuse de strămoșii lor prin mirişti pustii și înghețate sau în timp ce erau reținuți de zăpadă în găurile din preajma sobei. Colindele acestea se moșteneau din tată-n fiu și era obiceiul să fie cântate în timpul Crăciunului, în fața

ferestrelor luminate.

Glasurile încetară, cântăreții, râzând cu sfială, schimbară priviri furișe, și urmă o tăcere, dar numai pentru o clipă. Căci, prin tunelul prin care călătoriseră atât de târziu, ajunse până la ei, ca o muzică slabă ce venea de sus, glas de clopote îndepărtate, sunând un imn de bucurie, slavă și voie bună.

— Foarte bine ați cântat, băieți! strigă Șoarecele din toată inima. Hai intrați cu toții, să vă-ncălziți la focul nostru și să beți ceva cald!

— Intrați, intrați, șoriceilor de câmp! strigă Sobolul cu însuflețire. Intrați ca și altă dată! Închideți ușa în urma voastră! Trageți banca asta lângă foc! Și așteptați numai o clipă, până… Vai, Șoricelule! strigă el deodată, disperat, căzând greoi într-un scaun, gata să plângă. Ce ne facem? N-avem nimic să le dăm!

— Lasă asta în grija mea! zise, țanțoș, Șoarecele. I-ascultă, tu, cel cu lanterna! Dă-te mai încoa'! Vreau să te-ntreb ceva. Spune-mi, te rog, la ora asta e deschisă vreo prăvălie?

— Da, desigur, domnule, răspunse Șoarecele de câmp, respectuos. Pe timpul sărbătorilor, prăvăliile noastre sunt deschise la orice oră.

— Ascultă, ascultă! zise Șoarecele. Te duci imediat, tu și cu lanterna ta grozavă, și-mi aduci…

Aici urmă o convorbire lungă, dusă pe șoptite, din care Sobolul nu putu auzi decât frânturi, ca de pildă: „Proaspete să fie, ai grijă; nu, nu, jumătate de kilogram e tocmai bine; vezi să fie marca fabricii pe pachet și calitatea cea mai bună, alta nu-mi trebuie; dacă nu găsești acolo, încearcă în altă parte! Da, sigur că de casă, nu din aia-n tinichele. Ei, așa, vezi de ia ce-i mai bun!" În cele din urmă se auzi un zornăit de monedă ce trecea dintr-o labă-n alta, apoi Șoarecele de câmp fu echipat cu un coș încăpător, pentru târguieli, și se îndepărtă în grabă, el și lanterna.

Ceilalți șoareci de câmp, cocoțați la rând pe bancă, bălăbăneau din piciorușe, se bucurau de căldură și-și prăjeau degerăturile până îi furnicau. Sobolul, nereușind să înnoade o conversație, recurse la analele familiale și puse pe fiecare să înșire numele numeroșilor săi frați, care erau, pare-se, prea mici ca să poată merge cu colindul în anul acesta și abia așteptau să mai crească pentru ca părinții să le dea voie și lor.

Între timp, Șoarecele cerceta cu atenție eticheta unei sticle.

— Excelent produs! își dădu el cu părerea cu gravitate. Priceput Sobol! Tocmai ce trebuie ca să preparăm o bere fierbinte strașnică. Pregătește totul, Sobolule, până scot dopurile!

Nu dură mult și amestecul fu gata; băgară ibricul de metal în inima focului și, în curând, fiecare șoricel de câmp sorbea și tușea; câte unul se mai îneca (nu era încă obișnuit cu berea fierbinte), apoi își ștergea ochii și râdea fericit. Cu toții uitaseră că le fusese vreodată frig.

— Știu și să joace teatru băieții ăștia! îi explică Sobolul Șoarecelui.

Închipuiește-ți că ei singuri compun piesele și le și joacă! Și foarte bine, zău așa! Anul trecut ne-au dat una grozavă, cu un șoarece de câmp răpit de un pirat barbar și silit să tragă la galeră. Când a scăpat și s-a întors acasă, stăpâna inimii lui se dusese la mănăstire. Tu de colo! Jucai și tu în piesa aceea, țin bine minte. Hai, scoală și declamă-ne ceva din ea!

Șoricelul căruia i se adresase se ridică în picioare, chicoti sfios, se uită împrejur, și nu putu scoate niciun cuvințel. Camarazii săi îi tot dădeau ghes, Sobolul îl încuraja cu tot felul de complimente. Șoarecele merse până acolo, încât îl apucă de umeri și începu să-l scuture. Dar nimic nu reușea să-i învingă sfiala. Cu toții se străduiau în jurul lui, ca niște oameni care ar fi voit să salveze pe cineva de la înec și ar fi făcut cu el toate exercițiile de respirație prescrise. Deodată clanța scârțâi, ușa se deschise, și reapăru Șoarecele de câmp cel cu lanterna, opintindu-se sub povara coșului din spinare.

Nici vorbă nu mai fu de teatru, când văzură răsturnate pe masă bunătățile din coș. Sub conducerea supremă a Șoarecelui, fiecare se puse pe treabă. În câteva minute masa fu gata întinsă și Sobolul așezat la locul de cinste. I se părea că visează. Masa, până mai adineaori goală, era acum încărcată cu lucruri care de care mai bune. Fețele micilor săi prieteni se luminaseră și străluceau de plăcere, acum când se năpustiră asupra bunătăților. Sobolul făcu și el la fel. Era mort de foame și începu să înghită cu nesaț din ospățul ce se ivise în chip atât de miraculos. Ce întorsătură fericită luase în cele din urmă întoarcerea lui acasă! În timpul mesei, vorbiră despre zilele de altădată. Șoarecii de câmp îl puseră la curent cu tot ce se mai întâmplase între timp prin partea locului; nu pridideau cu răspunsurile la sutele lui de întrebări. Șoarecele vorbea doar puțin sau deloc. Se ostenea doar ca fiece musafir să aibă din belșug tot ce poftea și ca Sobolul să fie scutit de orice supărare sau grijă.

După ce revărsară asupra gazdelor un șuvoi de urări pentru Anul Nou, musafirii se cărăbăniră, în cele din urmă, cu buzunarele pline de bunătăți de tot felul pentru frățiorii și surioarele de acasă.

Când ușa se închise după ultimul oaspete, și cea din urmă clipire a lanternei dispăru în noapte, Sobolul și Șoarecele mai ațâțară nițel focul, traseră scaunele mai aproape și, la o ultimă porție de bere fiartă, discutară întâmplările acestei zile de pomină. În cele din urmă, căscând cât îl ținea gura, Șoarecele zise:

— Sobolule, băiete, pic de somn. Ce zic eu „pic”? Mor de somn. Băncuța de colo e culcușul tău? Foarte bine, atunci eu o iau pe cealaltă. Ce căsuță încântătoare! Totul e la îndemână!

Se cățără în culcuș, se înveli în pătură, și-l luă somnul cum ia secerătoarea un fir de grâu.

Sobolul, ostenit cum era, fu și el mulțumit să se poată culca și puse curând capul pe pernă. Dar, înainte să adoarmă, își plimbă ochii împrejurul odăii lui dragi.

Văpaia focului arunca lumini care pâlpâiau sau se odihneau pe lucrurile bine cunoscute ce-l priveau cu prietenie. Făcuseră atâta vreme parte din viața lui, și asta i se păruse firesc; acum îl primeau înapoi zâmbind, fără pic de supărare. Se statornicise atmosfera pe care Șoarecele, plin de înțelegere, se străduise s-o țească în jurul lui. Vedea limpede cât de modest, cât de simplu era totul, cât de îngust și lipsit de frumusețe. Da, da, dar tot atât de limpede își dădea seama cât de mult însemna totul pentru dânsul, ce preț avea un astfel de adăpost în existența cuiva.

Nu dorea deloc să întoarcă spatele soarelui, cerului și tuturor plăcerilor ce i se ofereau, ca să se vâre înapoi în casă și să rămână acolo. Lumea de sus era încă prea puternică; chiar și până aici jos pătrundeau chemările ei, și el știa că va trebui să se înapoieze în spațiul ei mai larg. Dar îi făcea bine să știe că putea oricând să se întoarcă aici, în locul ăsta care era numai al lui, la lucrurile acestea care se bucurau să-l vadă și din partea cărora se putea bizui întotdeauna pe același bun-venit firesc.

CAPITOLUL VI

DOMNUL BROSCOI

Era o dimineață strălucitoare de vară timpurie; malurile râului își recăpătaseră înfățișarea dintotdeauna, iar apa, cursul ei obișnuit. Soarele fierbinte părea să smulgă din pământ și să tragă cu putere spre dânsul tot ce era verde, stufos și înmiresmat. Din zorii zilei, Sobolul și Șoarecele de apă fuseseră foarte ocupați cu tot felul de lucruri legate de navigație și de deschiderea sezonului de canotaj; vopsiseră și lăcuiseră, reparaseră lopeți, cârpiseră pernițe, se vârâseră prin toate cotloanele după cârlige de agățat barca, și așa mai departe.

Tocmai își terminau cafeaua de dimineață în săliță și-și discutau cu aprindere planurile pentru ziua aceea, când se auzi o bătaie grea în ușă.

— Uf! zise plictisit Șoarecele, cu gândul la oul început, Sobolule, tu ai terminat, fii bun și vezi cine e!

Sobolul se duse să deschidă și, peste puțin, Șoarecele îl auzi scoțând un strigăt de mirare. Apoi deschise larg ușa și anunță cu gravitate:

— Domnul Bursuc!

Era, într-adevăr, un lucru foarte de mirare ca Bursucul să facă o vizită în toată regula – lor sau oricăror alte animale. De obicei, când aveai nevoie neapărată de el, trebuia să-l pândești în timp ce se strecura tăcut de-a lungul tufișurilor, dis-de-dimineață sau seara târziu, sau trebuia să-l cauți în casa lui din mijlocul pădurii, ceea ce era destul de anevoios.

Bursucul păși greoi în odaie și se opri în fața celor două animale, cu o expresie plină de seriozitate. Șoarecele scăpă din labe lingurița de ou și rămase cu gura căscată.

— A sosit ceasul! zise în cele din urmă Bursucul, cu solemnitate.

— Care ceas? întrebă Șoarecele stânjenit, aruncând o privire spre ceasornicul de pe sobă.

— „Al cui ceas” ar trebui mai bine să spui, răspunse Bursucul. Ei bine, ceasul Broscoiului! Am spus c-o să mă ocup de el de îndată ce trece iarna, și am de gând să-l iau în primire chiar de astăzi.

— Ceasul Broscoiului, bineînțeles! strigă Sobolul încântat. Uraa! îmi amintesc acum! Las' că-l învățăm noi să fie Broscoi de treabă!

— Chiar în dimineața asta, urmă Bursucul, așezându-se într-un fotoliu, după cum știu din sursă de încredere, va sosi la Broscoiești alt automobil nou, deosebit de mare și scump. Broscoiul l-a comandat cu condiția să-l rețină, dacă-i place, sau să-l dea înapoi. Poate chiar în clipa asta Broscoiul își pune nesuferitul de costum la care ține atât și care-l transformă dintr-un broscoi hai să zicem frumușel într-un personaj de care se cutremură orice animal cumsecade. Acum e momentul să intrăm în acțiune, altfel va fi prea târziu. Voi doi mă veți întovărăși, imediat, la Broscoiești, și lucrarea de salvare va fi săvârșită.

— Ai dreptate! strigă Șoarecele, ridicându-se înviorat, îl vom salva pe acest nefericit animal, îl vom readuce pe calea cea bună. Va fi cel mai cuminte Broscoi ce-a existat vreodată.

Porniră la drum, plini de zel pentru misiunea ce și-o aleseseră. Bursucul mergea în frunte. Animalele, când sunt în tovărășie, merg într-un fel mai potrivit și mai înțelept decât al oamenilor, într-un singur șir, în loc să se-mprăștie de-a curmezișul întregii șosele, fără să-și poată fi de folos unul altuia, în caz de nevoie sau de primejdie neașteptată.

Când intrară în curtea Broscoiului, văzură, după cum se aștepta Bursucul, un automobil uriaș, vopsit într-un roșu strălucitor (roșu era culoarea favorită a Broscoiului), așteptând în fața casei. În timp ce se apropiau, ușa principală se deschise, și domnul Broscoi, împodobit cu ochelari, șapcă, jambiere și cu o haină de piele foarte lungă, coborî treptele, plin de trufie, trăgându-și mănușile de șofer.

— Hei! Voi sunteți, băieți! strigă el bucuros, când dădu cu ochii de ei. Tocmai bine ați venit, ca să mă întovărășiți într-o călătorie strașnică, o călătorie grozavă, o călătorie… îî… ăă… călătorie…

Glasul îi devenea din ce în ce mai nesigur și se poticni cu totul când văzu cât de sever îl priveau cei trei prieteni, fără să scoată o vorbă. Invitația rămase neterminată.

Bursucul urcă repede scările.

— Luați-l înăuntru! zise el poruncitor către tovarășii săi.

Apoi, în timp ce Broscoiul, împotrivindu-se și dând din mâini, era împins înapoi pe ușă, Bursucul se îndreptă spre șoferul care avea în grijă mașina cea nouă.

— Cred că nu va fi nevoie de dumneata astăzi, zise el. Domnul Broscoi s-a răzgândit, nu mai vrea automobil. Te rog, înțelege, asta este! E inutil să mai aștepți.

Apoi merse înăuntru, după ceilalți, și închise ușa îndărătul lui.

— Ei, așa! zise el către Broscoi, când se aflară toți patru în sala de intrare a casei. Mai întâi de toate, scoate lucrurile astea caraghioase de pe tine!

— Ba nu le scot deloc! răspunse Broscoiul, plin de curaj. Ce înseamnă această insultă grosolană? Cer o explicație imediată!

— Atunci scoateți-i-le voi! porunci Bursucul scurt.

Ca să-l poată dezbrăca, trebuiră să-l culce jos pe Broscoi, să-l împingă și să-l ocărască. Șoarecele se așeză peste el, în timp ce Sobolul îi scotea una câte una hainele de automobilist. Apoi îl puseră iar pe picioare. O bună parte din cheful de ceartă îi dispăruse odată cu uniforma impunătoare. Acum că nu mai era „Teroarea drumurilor”, ci pur și simplu Broscoiul, chicotea fără convingere și privea rugător de la unul la celălalt, părând că înțelege pe deplin cum stau lucrurile.

— Știai că vom ajunge aici, mai curând sau mai târziu, Broscoiule! îi explică Bursucul cu severitate. Ți-ai bătut joc de toate povețele ce ți le-am dat, ai continuat să irosești banii ce ți i-a lăsat taică-tău și să ne scoți nume rău în tot ținutul cu felul smintit în care conduci, cu accidentele tale și cu scandalurile tale cu poliția. Libertatea e bună, nimic de zis, dar știi bine că noi, animalele, nu îngăduim alor noștri să se facă de râs dincolo de o anumită limită; și tu limita asta ai ajuns-o! Pe de altă parte, în unele privințe, ești băiat bun, așa că n-am să fiu prea aspru cu tine. Am să mai fac o încercare să-ți aduc mintea la loc. Vino cu mine în odaia de fumat, să-ți spun câteva adevăruri. Vom vedea dacă ieși de acolo același Broscoi.

Îl apucă energic de braț și se îndreptă cu el spre odaia de fumat, unde închise ușa în urma lor.

— E-n zadar! zise disprețuitor Șoarecele. Cu vorba nu-l vindeci pe Broscoi. De promis, promite orice.

El și Sobolul se așezară comod în fotolii și așteptară răbdători. Prin ușa închisă auzeau mârâitul Bursucului, ce suia și cobora necontenit, în valuri oratorice. De la un timp, băgară de seamă că predica începea să fie punctată, din loc în loc, de sughițuri lungi de plâns, care, vezi bine, porneau din pieptul Broscoiului. Era băiat bun la inimă și duios; pentru moment, se lăsa ușor convertit la orice punct de vedere.

După vreo trei sferturi de oră, ușa se deschise și Bursucul reapăru, ducând de labă, solemn, un Broscoi foarte mototolit și amărât. Pielea îi atârna ca un sac împrejurul trupului, picioarele i se bâțâiau, iar fața îi era brăzdată de lacrimile stoarse cu prisosință de discursul mișcător al Bursucului.

— Șezi aici, Broscoiule! zise Bursucul cu bunătate, arătând un scaun. Prieteni, urmă el, îmi pare bine să vă aduc la cunoștință că Broscoiul, în cele din urmă, și-a dat seama cât era de greșită calea ce-o apucase, îi pare sincer rău de purtarea sa nenorocită din trecut și și-a pus în gând să renunțe cu totul și pentru totdeauna la automobil. Am făgăduiala lui solemnă în această privință.

— Asta-i o știre foarte bună, zise Sobolul cu gravitate.

— Foarte bună știre, într-adevăr, zise și Șoarecele cu îndoială, numai să… numai să…

Se uita în timpul acesta foarte atent la Broscoi și, fără să vrea, i se păru că deslușește o licărire suspectă în privirea lui încă mâhnită.

— Un singur lucru mai trebuie, urmă Bursucul satisfăcut. Broscoiule, te rog să repeți, în fața prietenilor tăi aici de față, ceea ce ai recunoscut, în întregime, înaintea mea, adineaori, în odaia de fumat. Mai întâi, îți pare rău de ce ai făcut și-ți dai seama ce nerozie era?

Urmă o pauză nesfârșit de lungă. Broscoiul arunca priviri disperate în dreapta și-n stânga, iar celelalte animale așteptau în tăcere. În cele din urmă, vorbi:

— Nu! zise el nițel cam înăbușit, dar cu hotărâre. Nu-mi pare rău. Și n-a fost nicio nerozie, a fost minunat!

— Cum? strigă Bursucul, indignat la culme. Animal cu două fețe, nu mi-ai spus tu chiar acum, acolo înăuntru …

— Da, da, acolo înăuntru, răspunse Broscoiul nerăbdător. Aș fi spus orice acolo înăuntru. Dumneata știi să vorbești atât de frumos, dragă Bursucule, și atât de ușor poți să înduioșezi și să convingi pe oricine; știi așa bine să întorci lucrurile, că poți să faci ce vrei cu mine, acolo înăuntru. Dar între timp mi-am scotocit conștiința, mi-au trecut toate din nou prin minte și văd că nu-mi pare rău deloc și nu mă căiesc cu adevărat – atunci ce folos să spun că da, nu-i așa?

— Atunci, zise Bursucul, nu promiți să nu te mai atingi niciodată de un automobil?

— Desigur că nu! răspunse fudul Broscoiul. Din contră, promit sincer că primul automobil pe care-l văd, huu, huu, o șterg cu el!

— Nu ți-am spus eu? zise Șoarecele către Sobol.

— Foarte bine, zise Bursucul cu tărie, sculându-se în picioare, deoarece nu vrei să te lași convins, vom vedea ce se poate face cu forța. M-am temut eu c-avem s-ajungem aici. Ne-ai cerut adesea, Broscoiule, să venim să stăm cu tine, în casa asta frumoasă: ei bine, acum așa vom face. Când te vom vedea pornit pe calea cea bună, poate vom pleca, dar mai înainte nu. Luați-l, voi doi, și încuiați-l în camera de culcare, iar între timp ne vom sfătui ce-i de făcut.

— E spre binele tău, Broscoiașule, știi prea bine, zicea Șoarecele cu bunătate, în timp ce Broscoiul, împotrivindu-se din toate puterile, era împins în sus pe scări de către cei doi prieteni credincioși. Gândește-te ce bine o să petrecem noi toți împreună după ce vei trece peste timpul ăsta neplăcut; o să fie exact ca mai înainte!

— Îți vom purta de grijă în toate, Broscoiule, până te însănătoșești, zise Sobolul. Și vom avea grijă să nu se mai risipească banii tăi, ca până acum.

— S-a terminat cu certurile de tristă amintire cu poliția, zise Șoarecele, în timp ce îl împingeau în odaia de culcare.

— Și cu săptămânile petrecute în spitale, sub comanda infirmierelor, adăugă Sobolul, întorcând cheia în ușă pe dinafară.

Coborâră scara în strigătele de indignare ale Broscoiului. Apoi cei trei prieteni se adunară ca să discute situația.

— Va fi treabă grea, zise Bursucul oftând. Nu l-am văzut niciodată pe Broscoi atât de hotărât. În tot cazul, o s-o scoatem noi la capăt. Nu e voie să-l lăsăm nesupravegheat nici o clipă. Trebuie să stăm cu rândul pe lângă el, până îi trece.

Se hotărâră aşadar să vegheze când unul, când altul. Fiecare îşi luă sarcina să doarmă câte o noapte în odaia Broscoiului; în timpul zilei îl vegheau de asemenea cu rândul. La început, Broscoiul se dovedi foarte obositor pentru paznicii săi. Când îl apucau crize violente, începea să aşeze scaunele din odaie unele peste altele până aveau oarecare asemănare cu un automobil; apoi se cocoţa pe cel din faţă şi se apleca înainte, holbând ochii şi scoţând zgomote sinistre şi stridente. Odată culmea crizei depăşită, trecea cu totul de partea cealaltă şi pica moleşit printre ruinele scaunelor, zăcând acolo, prostit, dar mulţumit pentru moment, după cum se părea.

Cu timpul însă, aceste scene penibile se rărira din ce în ce, iar prietenii se sileau să-i atragă atenţia spre alte preocupări. Dar interesul lui pentru alte lucruri nu părea să reînvie, şi Broscoiul arăta din ce în ce mai moleşit şi deprimat.

Într-o dimineaţă frumoasă, Şoarecele, căruia îi venea rândul la gardă, urcă să-l schimbe pe Bursuc şi îl găsi stând ca pe ghimpi, căci Bursucului i se făcuse un dor grozav să-şi mai dezmorţească picioarele într-o raită prin pădure sau s-o ia la vale prin pământurile şi şanţurile lui.

— Broscoiul e încă în pat, îi spuse el Şoarecelui, când ieşi. Nu mă pot dumiri ce-i cu dânsul. Nu spune decât: să-l laşi în pace, că nu-i trebuie nimic, că e mai bine, că poate o să-i treacă, aşa, cu timpul, să nu ne îngrijorăm degeaba şi aşa mai departe. Acum bagă de seamă, Şoarece: când Broscoiul e cuminte şi supus ca un băieţel premiant, atunci pune la cale vreun pocinog. Desigur că şi-a băgat ceva în cap. Îl cunosc eu. Ei, acum trebuie să plec.

— Cum te mai simţi azi, băiatule? întrebă Şoarecele, cu glas voios, apropiindu-se de patul Broscoiului.

Trecură câteva minute până să primească un răspuns, dar, în cele din urmă, un glas sfârşit rosti:

— Mulţumesc din inimă, Şoricelule dragă! Eşti atât de drăguţ că te interesezi de mine; dar spune-mi, mai întâi, cum te simţi tu şi ce mai face bunul nostru Sobol?

— A, noi suntem bine, răspunse Şoarecele. Sobolul merge să dea o raită cu Bursucul, adăugă el, fără să-i dea în gând că face rău. Vor fi plecaţi până la amiază, aşa că noi doi avem o dimineaţă bună de petrecut împreună; îmi voi da toată osteneala să-ţi fac timpul cât mai plăcut. Scoală, băiatule, şi nu mai cloci în pat pe o vreme ca asta!

— Dragul, bunul meu Şoarece, murmură Broscoiul, cât de puţin îţi dai seama de starea mea! Nu cred să mă mai pot scula vreodată. Dar nu te sinchisi de

mine! Mi-e urât gândul să fiu o povară pentru prietenii mei. Cred că asta nu va mai dura mult; așa sper.

— Sper și eu, zise Șoarecele din toată inima. Destulă bătaie de cap am avut cu tine în timpul din urmă și-mi pare bine că e speranță să se termine. Mai ales pe o vreme ca asta și cu sezonul de navigație care tocmai începe! Nu e frumos din partea ta, Broscoiule! Nu că ne-ar păsa de osteneală, dar din pricina ta ne lipsim de atâtea…!

— Ba cred că e și osteneala, răspunse Broscoiul, cu voce sfârșită. Înțeleg foarte bine, e foarte firesc. V-ați plictisit să tot fiți pe lângă mine. Nu trebuie să vă mai cer nimic. Sunt o pacoste, știu foarte bine.

— Chiar că ești, zise Șoarecele. Dar, crede-mă, aș face orice pentru tine, numai să-ți vii în fire.

— Dacă e așa, Șoricelule, murmură Broscoiul, mai sfârșit ca oricând, atunci te rog, pentru ultima oară, probabil, să dai fuga în sat, cât de repede poți – poate să fie prea târziu și acuma – și să aduci doctorul. Sau mai bine lasă, nu te mai osteni. Poate că e mai bine să lăsăm lucrurile să-și urmeze cursul.

— Dar pentru ce ai nevoie de doctor? întrebă Șoarecele, apropiindu-se și cercetându-l.

Un lucru era sigur: că Broscoiul zăcea mai liniștit și mai moleșit ca oricând. Glasul îi era slăbit și avea o purtare neobișnuită.

— Desigur că ai băgat de seamă în ultimul timp, murmură Broscoiul. Sau poate că nu, de ce să bagi de seamă? Ți-ar face numai bătaie de cap. Dar mâine poate că o să spui: „Vai, de-aș fi observat mai degrabă! De-aș fi făcut ceva!” Dar nu, nu, e prea multă osteneală. Nu-i nimic; uită ce ți-am spus!

— Ia ascultă, măi băiete, zise Șoarecele, care începea să fie alarmat. Sigur c-am s-aduc un doctor, dacă crezi că ai nevoie de el. Dar, deocamdată, nu cred că-i atât de grav. Hai să vorbim de altceva!

— Mi-e teamă, dragă prietene, zise Broscoiul cu un zâmbet trist, că, într-un caz ca ăsta, vorbitul nu mai e de mare folos, și nici doctorul, defel; dar, la disperare, te agăți și de un fir de pai. Cu ocazia asta – nu pot să-ți spun ce greu îmi vine te mai supăr cu ceva – îmi aduc aminte că, pe același drum, treci și pe la ușa notarului; să-i spui să treacă pe la mine; aș avea nevoie de el acum; sunt momente în viață – mai bine zis, este un moment – când trebuie să privești în față îndatoriri neplăcute, oricât de greu ți-ar veni!

„Un notar! Vai, dar trebuie să se simtă rău!” își zise speriat Șoarecele, ieșind în grabă din odaie, fără să uite însă a încuia cu grijă ușa în urmă. Afară se opri să se mai gândească. Ceilalți doi erau departe; n-avea pe nimeni cu care să se poată sfătui. „E mai bine să n-am nimic să-mi reproșez”, își zise el după oarecare chibzuială. „L-am mai văzut și altă dată pe Broscoi văicărindu-se fără temei, dar niciodată nu l-am auzit să ceară un notar! Dacă într-adevăr nu e nimic serios,

doctorul are să râdă de el și are să-l încurajeze. Ăsta va fi un punct câștigat. Ei, mai bine să-i fac pe plac, să mă duc; n-o să-mi ia prea mult timp.” Și alergă în sat să-și îndeplinească miloasa însărcinare.

Broscoiul, care sărise sprinten din pat de îndată ce auzise răsucindu-se cheia în ușă, îl urmări cu privirea pe fereastră, plin de interes, până dispăru la capătul drumului pentru trăsuri. Apoi, râzând din toată inima, își puse, cât putu de repede, costumul cel mai elegant pe care îl găsi la îndemână și-și umplu buzunarele cu bancnote scoase în grabă dintr-un sertar mic al mesei de toaletă. Înnodă unul de altul cearșafurile în care zăcuse și, legând unul din capetele acestei funii improvizate împrejurul stâlpului din mijloc al frumoasei ferestre în stil Tudor – mândria acestei părți a casei –, coborî cu grijă, sări ușurel la pământ și, luând direcția opusă Șoarecelui, o porni la drum cu inima ușoară, fluierând o melodie voioasă.

Pentru Șoarece fu un prânz necăjit, când, în cele din urmă, Bursucul și Sobolul se înapoiară și trebui să-i întâmpine la masă cu povestirea lui jalnică și puțin convingătoare. Putem să ne închipuim observațiile aspre și ironice ale Bursucului și să nu mai stăruim asupra lor.

Dar ceea ce fu dureros pentru Șoarece e că însuși Sobolul, deși ținu partea prietenului său cât era cu putință, nu se putu stăpâni să zică:

— Rău și-a bătut joc de tine, măi Șoarece; s-a găsit tocmai Broscoiul dintre toate animalele!

— Așa e, răspunse Șoarecele plouat.

— Așa e! se strâmbă după el Bursucul, furios. Dar degeaba mai vorbim acuma, că nu mai dregem nimic. Un lucru e sigur: ne-a scăpat, până una alta; și ce-i mai rău e c-are să fie atât de mândru de isprava lui, încât e în stare să facă orice neghiobie. Atâta-i bine, că suntem liberi acum și nu mai trebuie să pierdem un timp prețios făcând pe santinelele. Dar tot ar fi bine să continuăm câtva timp să dormim la Broscoiești. S-ar putea să fie adus înapoi în orice moment – pe targă sau între doi sergenți de poliție.

Așa vorbi Bursucul, fără să știe ce le rezerva viitorul și câtă apă tulbure avea să curgă pe sub poduri până să șadă iar Broscoiul la largul lui în casa strămoșească.

Între timp, păcătosul de Broscoi, vesel și nepăsător, înainta voios pe șosea și se găsea la câțiva kilometri depărtare de casa lui. La început, o luase pe drumuri lăturalnice sau de-a curmezișul peste câmp și schimbase direcția de mai multe ori, temându-se să nu fie urmărit. Dar acum se simțea la adăpost și, cum soarele lucea strălucitor pe cer, i se părea că toată firea îl aprobă și-i slăvește deșteptăciunea. Aproape că dansa de-a lungul drumului, atât era de satisfăcut și de mândru de sine.

— Așa treabă mai rar, vorbea el către sine însuși, chicotind. Inteligența contra forței brute, și inteligența a triumfat, după cum se și cuvine. Bietul Șoricel!

Ce-o să pățească, când s-o întoarce Bursucul! Bun băiat, Șoricelul: are însușiri de preț, dar inteligență slabă și educație ioc. Când oi avea timp, o să mă ocup de dânsul, să văd, n-oi putea scoate ceva din el?

Plin de astfel de gânduri înfumurate, înainta cu nasul în vânt, până ajunse într-un orășel mic. Pe strada principală, o firmă „La Leul Roșu” se hâțâna în bătaia vântului, ocupând aproape jumătate din drum. Asta îi aminti Broscoiului că nu mâncase nimic în ziua aceea și că era grozav de înfometat după plimbarea lungă ce-o făcuse. Intră în han, comandă masa cea mai copioasă ce se putea pregăti în scurt timp și luă loc în sala de mese.

Terminase pe jumătate masa, când un sunet bine cunoscut, apropiindu-se din josul străzii, îl făcu să tresară și să înceapă a tremura din tot trupul. Claxonul se apropia tot mai mult, apoi mașina se auzi intrând în curtea hanului și oprind. Broscoiul trebui să se țină de piciorul mesei ca să-și stăpânească emoția copleșitoare. Acum cei din automobil intrară în încăperea unde ședea Broscoiul. Erau flămânzi, vorbăreți și veseli și nu mai conteneau să discute despre calitățile mașinii care-i adusese până aici. Broscoiul ascultă câtva timp cu atenția încordată, apoi nu mai putu să rabde. Se strecură binișor din odaie, plăti nota la tejghea și, îndată ce ajunse afară, o coti alene spre curtea hanului, unde se găsea mașina.

„Nu poate fi niciun rău”, își zise el, „dacă mă uit la ea!”

Mașina stătea în mijlocul curții; nimeni nu vedea de ea, căci toți oamenii de la grajduri și alți gură-cască erau la masă. Broscoiul se plimbă încet împrejurul ei, inspectând-o, făcându-i critica și meditând adânc.

„Mă întreb”, își zise dintr-odată, „dacă acest fel de mașină pornește ușor.”

În clipa următoare – nici nu știa bine cum se făcuse – era cu mâna pe volan. Când auzi sunetul bine cunoscut, îl cuprinse vechea patimă și puse cu totul stăpânire pe el, pe trup și suflet. Ca într-un vis, se văzu deodată șezând în scaunul șoferului; ca în vis, apăsă pe pedale și coti mașina împrejurul curții, afară pe poartă; și, tot ca în vis, orice simț a ceea ce era permis și ce nu, orice teamă de urmărire de la sine înțelese îi dispărură în acele clipe. Spori viteza și, pe când mașina înghițea drumul și sălta de pe șosea în câmpul deschis, nu mai știu decât că era Broscoiul în forma lui cea mai bună, teroarea și stăpânitorul drumurilor, Stăpânul, în fața căruia totul trebuia să se supună sau să fie zvârlit ca un nimic în noaptea veșnică. Zbura și cânta, iar mașina îi răspundea cu un zumzet sonor; înghițea kilometri, gonind spre o țintă necunoscută, împlinindu-și pornirile, trăindu-și ceasul, fără să-i pese de ce avea să vină.

* *

— După părerea mea, observă președintele comisiei de judecători, binedispus, singura dificultate pe care o prezintă acest caz, de altfel foarte limpede, este să găsim o pedeapsă îndeajuns de aspră pentru această haimana incorigibilă,

acest scandalagiu bine-cunoscut, pe care îl vedeți ghemuit pe banca acuzaților. Să amintim faptele: s-a dovedit vinovat, fără urmă de îndoială, mai întâi de furtul unui automobil de preț, în al doilea rând, de conducerea mașinii într-un fel ce constituia un pericol public, iar în al treilea, de lipsă de respect față de poliția rurală. Domnule grefier, binevoiți a ne spune care este cea mai severă pedeapsă ce o putem da pentru fiecare din aceste nelegiuiri. Bineînțeles, fără nicio circumstanță atenuantă pentru acuzat, deoarece nu există vreuna.

Grefierul își scărpină vârful nasului cu penița.

— S-ar putea spune, zise el, că furtul automobilului a fost delictul cel mai mare, și așa este. Dar lipsa de respect față de poliție aduce după sine pedepsirea cea mai severă, după cum se și cuvine. Să presupunem că ați da douăsprezece luni pentru furt – ceea ce este moderat –, trei ani pentru conducerea amintită – ceea ce e blând –, cincisprezece ani pentru injuriile aduse autorităților – injurii destul de grele, judecând după câte am auzit din gura martorilor, chiar dacă ar fi să credem numai a zecea parte din ceea ce s-a spus – și, în ce mă privește, nu cred niciodată mai mult –, ei bine, aceste cifre, adunate laolaltă, fac vreo nouăsprezece ani…

— Perfect, zise președintele.

— … Așa încât, aș zice să puneți cifra rotundă de douăzeci de ani, ca să mergem la sigur, încheie grefierul.

— Bună idee! zise președintele, încuviințând. Acuzat! Fă o sforțare și încearcă să te ridici în picioare să stai drept. De data asta capeți douăzeci de ani. Bagă de seamă, dacă mai apari înaintea noastră, sub orice învinuire, va trebui să te pedepsim foarte serios.

Apoi slujitorii legii se năpustiră brutal asupra nenorocitului Broscoi. Îl încărcară cu lanțuri și-l scoaseră târâș din tribunal, în timp ce el plângea, se ruga și protesta. Când traversară piața publică, mulțimea dornică de distracție – totdeauna severă cu răufăcătorii condamnați, pe cât de plină e de simpatie și gata de ajutor față de cei puși sub urmărire – tăbărî pe el cu huiduieli, cu ouă clocite și vorbe de ocară. Trecură pe lângă copii de școală ce zbierau, cu fețele lor nevinovate luminate de plăcerea de a vedea cogeamite domn într-o situație dificilă.

Trecură peste un pod mobil ce răsuna a gol, pe sub o poartă cu gratii ascuțite, sub bolta întunecată a fortăreței bătrâne și posomorâte ale cărei turnuri străvechi se înălțau mult deasupra capetelor lor; pe lângă camera de gardă, plină de soldățime în repaos, care rânjea la el; pe lângă santinele, care, la trecerea lor, tușeau batjocoritor și nesuferit – mai mult nu poate îndrăzni ca să-și arate disprețul și reprobarea față de crimă o santinelă aflată în post. Suiră trepte ce șerpuiau, uzate de vremuri, trecură pe lângă paznici în căști și armuri de oțel, care aruncau priviri săgetătoare pe sub viziere; străbătură curțile interioare ale închisorii, unde dulăi uriași se smuceau din lanț și se luptau să se repeadă la el. Trecură pe lângă temniceri uitați de vremuri, cu halebardele rezemate de perete, moțăind deasupra

străchinii cu mâncare și a urciorului cu bere. Înainte și tot înainte, pe lângă camerele de tortură, pe lângă portița ce ducea la eșafodul închisorii, până când, în cele din urmă, ajunseră la poarta temniței celei mai întunecate, ascunsă în cel mai dosnic fund al închisorii.

Aici se opri în cele din urmă, în fața unui temnicer bătrân, care ședea pe trepte jucându-se cu un mănunchi mare de chei.

— Ei, drace! zise sergentul de poliție, scoțându-și casca și ștergându-și fruntea. Scoală, pierde-vară bătrân, și ia în primire pe Broscoiul ăsta urâcios, răufăcător fără de pereche. Să știi că e prefăcut și plin de șiretlicuri. Nu-l lăsa din ochi și păzește-l cu toată iscusința. Ai grijă, barbă sură, că, de se întâmplă ceva, răspunzi cu capul tău bătrân pentru el și vă ia dracu' pe amândoi!

Temnicerul dădu din cap posomorât și puse o mână uscată pe umărul nenorocitului Broscoi. Cheia ruginită scârțâi în broasca ușii, și poarta cea mare se închise cu zgomot îndărătul lor. Broscoiul era acum un biet prizonier în turnul cel mai îndepărtat al temniței celei mai strașnic păzite din fortăreața cea mai puternică de pe tot cuprinsul voioasei Anglii.

CAPITOLUL VII

CÂNTĂREȚUL DIN NAI LA PORȚILE DIMINEȚII

Sfredelușul sălciilor își ciripea cântecul subțirel, ascuns în marginea întunecată a malului apei. Deși era trecut de zece noaptea, cerul încă păstra câteva fâșii întârziate din lumina zilei ce se dusese. Dogoarea după-amiezei înăbușitoare se destrăma și se îndepărta la atingerea degetelor răcoroase ale nopții scurte, de mijloc de vară. Sobolul stătea culcat pe mal, gâfâind încă de osteneala zilei grele, fără de nori din zori și până-n asfințit târziu. Aștepta întoarcerea prietenului său. Fusese pe apă cu câțiva tovarăși, lăsându-l pe Șoarece liber pentru o întâlnire mai lungă cu Lutrul. Când se înapoiase, găsise casa întunecată și goală și nici urmă de Șoarece. Fără îndoială că rămăsese până târziu în tovărășia vechiului său camarad. Era încă prea cald ca să se poată sta în casă, așa că Sobolul se întinse pe niște frunze mari, răcoroase. Se gândea la ziua ce trecuse și la întâmplările ei, care fuseseră toate foarte plăcute.

Pasul ușurel al Șoarecelui se auzi apropiindu-se pe iarba arsă de soare.

— A, ce răcoare binecuvântată! zise el și se așeză, privind îngândurat râul, tăcut și preocupat.

— Ai rămas la cină, desigur? întrebă Sobolul.

— N-am avut încotro, zise Șoarecele. Nici n-au vrut să audă când am pomenit de plecare mai înainte. Știi cât sunt de drăguți întotdeauna. Și-au dat osteneala să mă simt cât se poate de bine, până în ultima clipă. Dar m-am simțit ca un nemernic tot timpul, căci vedeam limpede că erau foarte nenorociți, deși căutau să nu dea atenție la asta. Sobolule, mi-e teamă că au necazuri. Micul Portly lipsește iar de acasă; tu știi cât ține taică-său la el, deși nu prea vorbește despre asta.

— Cine, puștiul ăla? zise Sobolul nepăsător. Ei și? Mă mir că-i mai poartă de grijă! Mereu o ia razna și se rătăcește, și iar te pomenești cu el; îi plac aventurile. Las’ că nu i se întâmplă nimic. Toată lumea de pe-aici îl cunoaște și-l iubește, ca și pe tata Lutru. Poți fi sigur că unul sau altul dintre animale are să dea

peste el și are să-l aducă acasă sănătos și teafăr. Ce, noi nu l-am găsit de atâtea ori, la nu știu câți kilometri depărtare de casă? Și era foarte liniștit și voios!

–Da, dar de data asta e ceva mai serios, zise Șoarecele, cu gravitate. Acum lipsește de câteva zile, și Lutrii au scotocit prin tot locul, prin dealuri și văi, fără să găsească cea mai mică urmă. Au întrebat pe fiece animal, la kilometri împrejur, și nimeni nu știe nimic despre el. Se vede cât de colo că Lutrul e mult mai îngrijorat decât vrea să mărturisească. Atâta am putut să deslușesc, că micul Portly n-a prea învățat încă bine să înoate. Mi-am dat seama că taică-său se gândește la stăvilar, în anotimpul ăsta, căci locul acela întotdeauna îl atrăgea pe micuț. Și apoi sunt pe-acolo capcane și tot felul de năzbâtii, știi doar. Lutrul nu e dintre acei ce se îngrijorează fără de pricină pentru vreunul din copiii săi. Or, acum e-ngrijorat. Când am plecat, a ieșit cu mine; spunea că simte nevoia de aer și că vrea să-și dezmorțească picioarele. Dar mi-am dat seama că nu era asta, așa că l-am tras de limbă și în cele din urmă am putut afla ce ți-am spus. Se ducea să petreacă noaptea stând de veghe lângă vad. Ții minte locul unde era altădată vadul vechi, pe timpul când încă nu se clădise podul?

— Îl știu foarte bine, zise Sobolul. Dar de ce-ar sta Lutrul de veghe tocmai acolo?

— Fiindcă se pare că acolo i-a dat lui Portly prima lecție de înot, urmă Șoarecele. De pe limba aceea de nisip de lângă mal. Și tot acolo l-a învățat să pescuiască. Acolo a prins Portly primul pește, de care era mândru nevoie mare. Copilul iubea locul acela. Lutrul crede că, dacă ar trece înapoi de pe unde este – dacă mai este pe undeva, mititelul de el –, s-ar putea să se îndrepte spre locul care-i plăcea atâta; sau, dacă ar da peste el, și l-ar aminti și poate s-ar opri acolo să se joace. Așa că Lutrul se duce în fiece noapte acolo și stă de veghe – la întâmplare, înțelegi, doar așa, la întâmplare!

Rămaseră tăcuți câtva timp, gândindu-se amândoi la același lucru: bietul animal, singur și cu inima mâhnită, ghemuit lângă vad, veghind și așteptând toată noaptea, la întâmplare.

— Da, da, zise apoi Șoarecele, cred că ar trebui să intrăm în casă. Dar nu se urni din loc.

— Șoarece, zise Sobolul, nici nu mă pot gândi să intru în casă să mă culc și să nu fac nimic, deși se pare că nu e nimic de făcut. Să scoatem barca și să vâslim pe apă-n sus! Cam peste vreun ceas are să iasă luna și atunci vom căuta și noi, cu toată luarea-aminte. Oricum, va fi mai bine decât să mergem la culcare și să nu facem nimic.

— Chiar așa mă gândeam și eu, zise Șoarecele. E și păcat să te bagi în pat pe-o astfel de noapte; nu mai e mult până-n zori; s-ar putea întâmpla să avem norocul, în timp ce ne plimbăm, să dibuim vreo veste despre el, de la cei ce se scoală devreme.

Scoaseră barca, și Șoarecele luă lopețile. Vâsli cu băgare de seamă. Departe, prin mijlocul apei, se vedea o dâră luminoasă care reflecta slab cerul; dar, acolo unde cădeau pe apă, de pe mal, din tufișuri, din pomi, umbrele păreau compacte ca și malurile, astfel încât Sobolul trebuia să cârmească tot timpul cu chibzuință. Deși întunecoasă și singuratică, noaptea era plină de zgomote mărunte, de cântece, șoapte și foșnete. Ele trădau pe micii locuitori zoriți care nu dormeau și-și vedeau de treburile și de jocurile lor, de-a lungul nopții, până ce razele soarelui îi trimiteau în sfârșit la odihna binemeritată. Chiar și zgomotele apei erau mai tari decât ziua, susurul și clipocitul ei mai neașteptat și mai aproape. Adesea, cei doi prieteni tresăreau, căci li se părea că aud deodată chemarea lămurită a unui glas apropiat.

Linia orizontului se desena limpede pe cer. Într-un anumit punct se profila, mai întunecată, pe o transparență fosforescentă și argintie, care se înălța și creștea, creștea mereu. În cele din urmă, peste marginea pământului în așteptare, luna se ridică în măreție lentă, până se înălță clară deasupra orizontului și pluti înainte, descătușată. Atunci cei doi călători începură să vadă din nou suprafețe: câmpuri întinse, grădini liniștite și apa însăși de la un mal la celălalt. Totul se desfășura lin, limpezit de mister și spaimă, strălucind ca-n lumina zilei, dar atât de deosebit! Locurile cunoscute îi întâmpinau din nou, în alte veșminte, ca și cum s-ar fi ascuns ca să-și îmbrace podoabe noi, curate, și s-ar fi înapoiat tăcute, surâzând și așteptând, sfioase, să vadă de vor fi recunoscute în ele.

Cei doi prieteni legară barca de o salcie, descinseră în această împărăție pașnică, de argint, și explorară cu răbdare tufișurile, copacii găunoși, meandrele și micile lor canale, șanțurile și dârele lăsate de apele secate. Îmbarcându-se iarăși și trecând de partea cealaltă, urmară în felul acesta cursul apei, tot cercetând mereu, în timp ce luna, senină și calmă într-un cer fără nori, făcea tot ce putea – deși atât de departe – spre a-i ajuta în căutarea lor, până când îi veni ceasul și coborî, șovăielnic, spre pământ, părăsindu-i, iar taina cuprinse din nou pământul și apa.

Apoi, încetul cu încetul, începu să se petreacă o schimbare. Orizontul se limpezi, câmpul și copacii începură să se zărească mai deslușit, dar parcă aveau altă înfățișare, începeau să se desprindă din taina ce-i învăluise. O pasăre fluieră deodată și tăcu. De undeva porni o adiere ușoară, care făcu să foșnească papura și trestiile. Șoarecele, care ședea în partea dinapoi a bărcii, în timp ce Sobolul vâslea, se sculă brusc și ciuli urechile, cu luare-aminte pătimașă. Sobolul, care, cu lovituri ușoare de lopată, doar ținea barca plutind, în timp ce scruta cu grijă malurile, îl privi curios.

— S-a dus! suspină Șoarecele, căzând înapoi, în jețul său. Atât de frumos, și de straniu, și de nou! Decât să se sfârșească atât de repede, aproape c-aș dori să nu-l fi auzit niciodată. Căci a deșteptat în mine un dor care mă doare, și-mi pare că nimic altceva n-aș mai face decât să ascult mereu. Nu! Iată că se aude iar! strigă

înviorat din nou.

Fermecat, tăcu îndelung, cuprins de vrajă.

— Acum se-ndepărtează, începe să-mi scape, zise el într-un târziu. O, Sobolule! Ce frumusețe! Murmurul vesel, bucuria, chemarea subțire, limpede, fericită, a acelui fluier îndepărtat! Niciodată n-am visat o astfel de muzică! Chemarea ce-o cuprinde e parcă mai puternică însă decât e melodia de dulce! Vâslește înainte, Soborule, vâslește! Cântecul și chemarea trebuie să fie pentru noi.

Sobolul, minunându-se foarte, se supuse:

— Nu aud nimic, zise el, decât vântul șuierând prin papură, trestii și sălcii.

Șoarecele nu răspunse nimic; poate nici nu auzise. Furat de vrajă, dus departe, tremurând din tot trupul, toate simțurile îi erau stăpânite de acel ceva nou, care-i prinsese sufletul plăpând, îi dădea avânt și-l legăna ca pe un copil neputincios, dar fericit, cuprins de îmbrățișarea unui braț puternic.

În tăcere, Sobolul vâsli statornic, și în curând ajunseră la un punct unde râul se împărțea. Un braț lung se desprindea într-o parte. Printr-o mișcare ușoară a capului, Șoarecele, care de mult lăsase cârma, îndreptă pe vâslitor spre acel braț de apă. Lumina, la început sfioasă, creștea mereu, se revărsa, și acum puteau vedea culoarea florilor ce împestrițau marginea apei.

— E mai limpede, mai aproape! exclamă Șoarecele bucuros. Acum desigur că auzi și tu! Ah, în sfârșit văd că auzi!

Cu răsuflarea tăiată, țeapăn, Sobolul se opri din vâslit. Când se revărsă asupră-i, ca un val, șuvoiul cântecului de nai îl prinse și-l stăpâni cu totul. Văzu lacrimi pe obrazul tovarășului său, plecă ușor capul și înțelese. Câtăva vreme rămaseră astfel, cu capetele plecate, mângâiați de ierburile lungi și purpurii ce mărgineau malul. Apoi, chemarea poruncitoare ce mergea mână în mână cu melodia pătrunzător de dulce îl făcu pe Sobol să apuce iar vâslele în neștire. Lumina creștea mereu, dar nicio pasăre nu cânta, cum le e obiceiul la apropierea dimineții. În afară de muzica diafană, totul era cufundat într-o liniște nefirească, mângâietoare.

În timp ce lunecau înainte, iarba îmbelșugată din lunca ce se întindea de fiece parte părea în dimineața aceasta de o prospețime și de o verdeață neîntrecute. Niciodată nu văzuseră trandafirii măceșului atât de vii, florile sub sălcii atât de multe, trifoiul din luncă atât de înmiresmat și pătrunzător. Apoi, murmurul stăvilarului ce se apropia începu a stăpâni văzduhul și simțiră că se apropiau de sfârșitul expediției lor, oricare avea să fie.

Un semicerc larg de spumă, lumini sclipitoare și valuri verzi – stăvilarul cel mare unea canalul din mal în mal, tulbura toată suprafața calmă cu vârtejuri și dâre de spumă și înăbușea orice alt sunet cu șoapta lui solemnă și alinătoare. Cam în mijlocul apei, în îmbrățișarea scânteietoare a stăvilarului, era ancorată o mică insulă, împrejmuită des cu sălcii, cu mesteceni argintii și cu anini. Tăcută, sfioasă,

dar plină de înțeles, își ascundea parcă taina îndărătul unui văl.

Încet, dar fără niciun fel de îndoială sau de ezitare, ci cu un fel de așteptare solemnă, cele două animale trecură prin apa sfâșiată și tumultuoasă și-și ancorară barca de marginea înflorită a insulei. Descinseră în tăcere și-și croiră drum prin flori, prin buruieni îmbălsămate și prin tufișuri, până se aflară pe o poieniță de un verde minunat, împrejmuită cu arborii roditori ai naturii: merișori, cireși sălbatici și porumbari.

— Ăsta e locul visului meu, locul despre care mi-a cântat naiul, șopti Șoarecele vrăjit. Aici, în acest loc, aici, ori nicăieri, îl vom găsi pe El!

Atunci, deodată, Sobolul simți cum îl cuprinde o sfială mare, o sfială ce-i înmuia trupul, îl silea să-și plece capul și-l încremenea locului. Nu era groază sau spaimă – se simțea minunat de liniștit și fericit –, ci era o sfială ce se abătuse asupra lui și-l stăpânea. Cu toate că nu vedea nimic, știu că asta nu putea să însemne decât vreo prezență augustă, foarte, foarte aproape. Se întoarse, cu greu, să privească spre prietenul său și-l văzu alături, ghemuit, copleșit, tremurând din tot trupul. O tăcere desăvârșită continua să domnească în ramurile pline de păsăret din juru-le; iar lumina tot creștea și creștea.

Poate n-ar fi îndrăznit niciodată să-și ridice ochii, de n-ar fi fost chemarea încă prezentă și atotputernică – deși cântecul tăcuse acum. Nu se putea împotrivi, chiar de l-ar fi așteptat pieirea după ce avea să privească la lucruri pe drept ascunse cu ochi muritori. Tremurând, se supuse și înălță capul, umil; atunci, în lumina plină a zorilor ce se revărsau – în timp ce toată firea, împodobită cu belșug neînchipuit de culoare, părea să-și țină răsuflarea –, privi în ochii prietenului, Ajutătorului însuși. Văzu coarnele răsucite înapoi, lucind în lumina crescândă a dimineții, văzu nasul semeț, coroiat între ochii blânzi, ce-și coborau șăgalnic privirea spre dânșii, în timp ce un zâmbet ușor plutea în colțurile gurii bărboase; văzu mușchii vibrând sub pielea brațului ce odihnea de-a curmezișul pieptului lat, mâna lungă și unduioasă care ținea încă țevile naiului de trestie, abia desprins de pe buzele întredeschise; văzu curbele splendide ale mădularelor păroase așternute pe iarbă, în tihnă maiestuoasă. La urmă de tot văzu, cuibărită chiar la picioarele lui, dormind adânc, în pace și mulțumire deplină, făptura mică, rotundă, durdulie, copilăroasă, a puiului de Lutru. Toate astea le văzu timp de o clipă, proiectate viu pe cerul dimineții. Încetase să mai respire și privea cu toată făptura; privind, tot mai trăia și, trăind, se minuna.

— Soarele! găsi el răsuflarea să șoptească înfiorat. Ți-e teamă?

— Teamă? De el? O, niciodată, niciodată! Și totuși, totuși… Da, Sobolule, mi-e teamă!

Și cele două animale, ghemuindu-se la pământ, plecară capetele, în adorație.

Deodată, în toată splendoarea, se ridică deasupra liniei orizontului discul

mare, de aur, al soarelui, privindu-i în față; și primele raze, săgetând peste câmpiile întinse din jurul apei, loviră pe animale drept în ochi și le orbiră. Când putură din nou vedea, arătarea pierise, și văzduhul era nou de cântecul păsărilor, care slăveau ivirea dimineții. Priviră în gol, cu o tristețe crescândă, pe măsură ce-și dădeau seama, cu încetul, de tot ce le fusese dat să vadă și de tot ce pierduseră. O adiere de vânt jucăușă se ridică atunci de pe oglinda apei, scutură frunzișul tremurător al plopilor, zgudui trandafirii înrourați și le suflă ușurel și mângâietor pe obraji. Odată cu atingerea ei blândă veni uitarea. Căci acesta e darul din urmă și cel mai bun, pe care blândul semizeu are grijă să-l reverse asupra celor cărora li s-a arătat, ajutându-i: darul uitării. Pentru ca amintirea copleșitoare să nu stăruie, să nu crească și să nu umbrească dragostea de viață și plăcerea, iar marea amintire, urmărindu-i, să nu strice viețile de mai târziu ale micilor animale ajutate să iasă din greutăți – ca să poată fi fericite și cu inima ușoară, ca mai înainte.

Sobolul își frecă ochii și privi către Șoarece, care se uita împrejuru-i, zăpăcit.

— Iartă-mă, n-am auzit ce-ai spus. Ce-ai spus, Șoarece? întrebă el.

— Cred că am spus doar atât, zise Șoarecele, încet, că ăsta e locul pe care-l căutam, și că aici sau nicăieri îl vom găsi. Ia te uită! Chiar el e, ștrengarul mititel!

Și, cu un strigăt de bucurie, alergă spre Portly, care dormea.

Sobolul însă rămase o clipă pe gânduri, tăcut. Ca unul ce se deșteaptă brusc dintr-un vis frumos, se străduiește să și-l amintească și nu reține decât o simțire nelămurită a frumuseții visului, a frumuseții neasemuite, până când și aceasta la rândul ei pălește, iar visătorul acceptă, cu amărăciune, deșteptarea aspră și rece și toate neajunsurile ei. Astfel Sobolul, după ce se luptă scurtă vreme să-și culeagă amintirile, dădu din cap cu tristețe și-l urmă pe Șoarece.

Portly se deșteptă, scoase un țipăt de bucurie și se gudură de plăcere când dădu cu ochii de prietenii tatălui său, care atât de des se jucaseră cu el. Dar, după o clipă, fața lui își pierdu înfățișarea bucuroasă; el începu să adulmece de jur-împrejur, cu scâncete jalnice. Ca un copil ce-a adormit în brațele doicii și, deșteptându-se, se vede singur, părăsit într-un loc străin, și caută prin toate colțurile și ascunzișurile, aleargă din odaie în odaie cu deznădejdea mută crescându-i în suflet, tot așa Portly cerceta insula, căuta și tot căuta, îndărătnic și neobosit. Până când, în cele din urmă, veni clipa cea neagră, când trebui să se hotărască a renunța și se așeză jos, plângând amar.

Sobolul dădu fuga să-l mângâie pe micuț; dar Șoarecele, șovăind, privea lung și neîncrezător la niște urme adânc întipărite în iarbă.

— Un animal mare a fost pe aici, murmură el încet și dus pe gânduri.

Și stătu și se gândi, se tot gândi, cu sufletul ciudat de tulburat.

— Haide, Șoarece! chemă Sobolul. Gândește-te la bietul Lutru, care așteaptă sus, la vad!

Portly se consolase repede la promisiunea plăcerii ce-l aștepta: o excursie pe apă, într-o barcă adevărată, în barca domnului Șoarece. Cele două animale îl duseră la mal, îl așezară în siguranță între ei doi, în fundul bărcii, și porniră vâslind pe canal în jos. Soarele era acum sus, pe cer, și lucea fierbinte asupră-le, păsările cântau voioase și fără de grijă, iar florile zâmbeau și le făceau semne de pe ambele maluri, dar parcă aveau mai puțină bogăție și strălucire în culori – așa găseau animalele – decât își aminteau nelămurit că văzuseră de curând pe undeva – se mirau unde.

Ajunși din nou la apa mare, îndreptară capul bărcii în susul ei, spre locul unde știau că stă de veghe, singuratic, prietenul lor. Când ajunseră aproape de vadul bine cunoscut, Sobolul trase barca la mal. Îl ridicară pe micul Portly din barcă și-l așezară pe potecă, îi spuseră să meargă înainte și, bătându-l prietenos pe umăr, își luară rămas-bun de la el. Apoi ieșiră în larg. Nu-și luau ochii de la micul animal. Văzură cum urcă poteca, cu mers legănat, mulțumit și țanțoș, cum ridică brusc botul și începe deodată să alerge stângaci, iuțind mereu pasul, cu scâncete ascuțite, gudurându-se și dând semne de recunoaștere. Privind în susul apei, putură vedea pe Lutru încordat și rigid, din umbra unde stătuse până atunci ghemuit în răbdare mută. Auziră lătratul lui uimit și bucuros în timp ce zvâcnea printre trestii, spre potecă. Apoi Sobolul, cu o lovitură puternică de lopată, întoarse barca și o lăsă în voia curentului puternic, să-i ducă iar în jos, încotro va voi, căci misiunea lor era acum terminată cu bine.

— Mă simt ciudat de obosit, Șoarece, zise Sobolul, plecându-se greoi peste lopeți, în timp ce barca își lua direcția. Ai să spui, poate, că am vegheat toată noaptea; dar asta nu-i nimic. Facem la fel jumătate din nopțile săptămânii, pe timpul ăsta al anului. Nu; mă simt ca și cum aș fi trecut prin ceva cu totul neobișnuit, aproape înspăimântător, care abia s-a sfârșit; și totuși nu s-a întâmplat nimic deosebit.

— Sau ceva foarte surprinzător, minunat și plin de frumusețe, murmură Șoarecele, rezemându-se înapoi și închizând ochii. Și eu simt ca tine, Sobolule; sunt mort de oboseală, deși nu e oboseală trupească. Noroc că plutim în sensul apei, ne duce ea acasă. Ce bine e să simți iar soarele cum îți pătrunde în oase! Și să asculți vântul cântând prin trestii!

— E ca o muzică, o muzică îndepărtată, zise Sobolul, dând din cap somnoros.

— Așa mă gândeam și eu, murmură Șoarecele, visător și sfârșit de oboseală. Muzică de joc, din cea cu triluri ce curg și se înșiră fără încetare, dar are și cuvinte în ea, cuvinte și iar triluri… Uneori le pot prinde, apoi iar e muzică de dans, și iar nu-i decât șoapta subțire și blândă a stufărișului.

— Tu auzi mai bine decât mine, zise Sobolul trist. Eu nu pot să prind cuvintele.

— Să încerc să ți le redau, zise Șoarecele blând, cu ochii încă închiși. Acum iar se preface în cuvinte… se aude slab, dar limpede: „Ca sfiala să nu stăruie, / Veselia să v-o năruie, / Veți vedea puterea mea / Atunci când vă voi ajuta, / Dar apoi veți uita!” Acum stufișul reia refrenul „veți uita, veți uita”, suspină, și ultimele cuvinte se sting în foșnet și șoaptă. Apoi glasul revine: „Mădulare de sânge și răni le păzesc / Și sar capcana ce o găsesc. / Pe când lărgesc lațul / Poate-mi zăriți o clipă brațul, / Căci, sigur, apoi veți uita!” Vâslește mai aproape, Sobolule, mai aproape de stufăriș! Sunt greu de prins cuvintele, sunt din ce în ce mai slabe. „Ajut și vindec, ospătez / Pui singurei în codrul umed, / Rătăcitorii îi găsesc, / De răni și boli îi îngrijesc, / Apoi le poruncesc să uite!” Mai aproape, Sobolule, mai aproape! Nu, e-n zadar; cântecul s-a făcut una cu foșnetul stufișului.

— Dar ce înseamnă aceste cuvinte? întrebă, mirându-se, Sobolul.

— Asta nu știu, zise Șoarecele, simplu. Ți le-am redat așa cum le-am auzit. Ah! iată că se întorc iar, și, de data aceasta, pline și limpezi. De data aceasta, în sfârșit, e adevărat, nu te poți îndoi, cântecul e simplu, pătimaș, minunat!

— Atunci spune-mi-l! zise Sobolul, după ce așteptase răbdător câteva minute, pe jumătate adormit de soarele fierbinte.

Dar niciun răspuns nu veni. Privi și înțelese tăcerea. Cu un zâmbet de mare fericire întipărit pe chipu-i, ce tot mai părea cufundat în ascultare, Șoarecele, obosit, dormea adânc.

CAPITOLUL VIII

AVENTURILE BROSCOIULUI

Când broscoiul se văzu închis între zidurile unei temnițe umede și reci și-și dădu seama că tot întunericul dușmănos al unei fortărețe medievale îl despărțea de lumea din afară, plină de soare și de șosele bine asfaltate, unde, până mai ieri, fusese atât de fericit (de parcă toate șoselele din Anglia ale lui ar fi fost), se aruncă pe podea, cât era de lung, vărsă lacrimi amare și se lăsă pradă unei negre disperări. „Acum totul s-a sfârșit”, zicea el, „în orice caz, s-a sfârșit epoca de glorie a Broscoiului, ceea ce-i totuna. S-a dus Broscoiul cel frumos și iubit de toată lumea, Broscoiul bogat și ospitalier, Broscoiul liber și fără de grijă, voios și prietenos! Cum pot spera să fiu iar liber”, zicea el, „eu, care, pe drept, am fost închis după ce am furat o mașină atât de frumoasă, într-un mod atât de îndrăzneț, și am fost atât de obraznic și nemaipomenit de necuviincios cu atâția polițiști grași și roșii la față?” (Aici sughițurile de plâns îl înecau.) „Animal nerod ce-am fost”, zicea el, „acum trebuie să zac în temnița asta, până ce lumea, altădată mândră să mă cunoască, va fi uitat până și numele Broscoiului! O, cât e de înțelept Bursucul!” zicea el, „o, cât e de priceput și de deștept Șoarecele și cât de rezonabil e Sobolul! Ce judecată sănătoasă au ei, ce bine cunosc oamenii și lucrurile! Broscoi nefericit și singur!” Cu astfel de vaiete își petrecu el zilele și nopțile timp de câteva săptămâni, respingând mese și gustări, deși ursuzul temnicer bătrân – care știa că buzunarele Broscoiului erau bine căptușite – dădea adesea a înțelege că, la un anumit preț, s-ar putea aranja să i se trimită din afară felurite lucruri care să-i îndulcească viața și chiar oarecare trufandale.

Dar iată că temnicerul avea o fiică, a fetișcană plăcută la vedere și bună la inimă, care-l ajuta pe taică-său în însărcinările mai ușoare ale meseriei sale. Ei îi plăceau grozav animalele. În afară de un canar, a cărui colivie atârna în timpul zilei de un cui în peretele masiv al turnului (spre marea plictiseală a deținuților care voiau să tragă un pui de somn după masă), iar noaptea stătea învelit cu o pătură pe masa odăii celei mai bune, mai ținea câțiva șoareci tărcați și o veveriță sprintenă și neastâmpărată.

Această fată cu inimă bună, înduioșându-se de nefericirea Broscoiului, zise, într-o zi, către tatăl ei:

— Tată! Nu mai pot îndura să văd bietul animal atât de nefericit și slăbind întruna! Lasă-mă pe mine să-l îngrijesc! Știi cât îmi plac animalele. Am să-l învăț să-mi mănânce din mână, să stea în două labe și câte și mai câte.

Tată-său îi răspunse că n-avea decât să facă ce voia cu dânsul. Era sătul de Broscoi, de arțagul lui, de aerele ce-și dădea și de zgârcenia lui. Așa încât, în ziua aceea, ea se duse să-și îndeplinească pornirile milostive și bătu la ușa celulei Broscoiului.

— Haide, Broscoiule, înveselește-te, zise ea, mângâios, când intră, ridică-te, șterge-ți ochii și fii un animal cuminte! Te rog, încearcă și mănâncă nițel! Vezi că ți-am adus aici din mâncarea mea; e caldă, acum am scos-o din cuptor!

Era varză cu carne, între două farfurii, și mireasma ei umplu celula îngustă. Mirosul pătrunzător al verzei ajunse la nasul Broscoiului, care zăcea întins pe jos, deznădăjduit, și îi dădu pentru o clipă gândul că poate viața nu era chiar așa inutilă și disperată cum își închipuia el. Dar continuă să se vaite și să dea din picioare și nu se lăsă mângâiat. Așadar, fata cea deșteaptă plecă, deocamdată; dar, de bună seamă, în urma ei rămase o porție bună de miros de varză caldă, iar Broscoiul, printre sughițuri, adulmeca și se gândea. Începură treptat să-i vină gânduri noi și interesante: despre cavalerism, despre poezie, despre fapte mari ce mai așteptau să fie făcute; despre poieni largi și vite ce pășteau în ele, mângâiate de soare și vânt; despre grădini de zarzavat, mărginite cu straturi drepte de mirodenii, despre gura-leului, strălucind în soare, cu albine roind împrejuru-i. Își aminti de zgomotul plăcut ce-l făceau farfuriile când se punea masa la Broscoiești și de scârțâitul picioarelor de scaune pe podea când fiecare se trăgea mai aproape de masă. Aerul celulei înguste luă o nuanță mai trandafirie. Broscoiul începu să se gândească la prietenii lui și cum desigur că ei aveau putința să facă ceva pentru dânsul, la avocați, care desigur că ar fi fost foarte interesați de cazul lui și fericiți să se ocupe de el. (Ce dobitoc fusese să nu stea de vorbă cu câțiva dintre ei!) În cele din urmă, se gândi la marea lui deșteptăciune și la nemărginitele lui mijloace. Ce nu putea el, dacă își ostenea mintea lui bogată! Tratamentul avusese efect.

Când se întoarse, câteva ceasuri mai târziu, fata aducea o tavă pe care erau așezate o ceașcă aburindă cu ceai parfumat și o farfurie plină cu pâine prăjită fierbinte, unsă cu unt. Era tăiată gros, bine rumenită pe amândouă părțile, și untul picura printre găuri în picături mari, aurii ca mierea dintr-un fagure. Mirosul acestei pâini prăjite unse cu unt îi vorbea Broscoiului, îi vorbea cu glas deslușit: de bucătării calde, de mic dejunuri luate în dimineți friguroase, cu soare strălucitor; de flacăra liniștită a focului din cămin, în seri de iarnă, când hoinăreala era sfârșită și-ți rezemai de grilajul căminului picioarele încălțate în papuci călduroși. Îi vorbea de torsul pisicilor mulțumite, de ciripitul subțire al canarilor somnoroși. Broscoiul

se ridică puțin, în cele din urmă își șterse ochii, sorbi ceaiul și mestecă pâinea. În curând începu să vorbească nesilit despre el însuși, despre casa în care trăia, ce făcea el acolo, ce persoană importantă era și ce bine gândeau despre el prietenii lui.

Fata temnicerului vedea că vorba îi face tot atât de bine cât și ceaiul – așa și era – și îl încuraja să vorbească.

— Povestește-mi despre Broscoiești! spuse ea. Are un nume frumos.

— Broscoieștii, zise Broscoiul mândru, este un loc ales de mine; are tot ce poftești; e cea mai potrivită reședință pentru un boier; e unică în felul ei. Datează în parte din veacul al XlV-lea, dar e înzestrată cu tot confortul modern. Instalațiile sanitare cele mai perfecționate. La cinci minute de biserică, de poștă și de terenurile de golf. Potrivită pentru…

— Drăguțul de el! îl întrerupse fata, râzând. Doar nu vreau s-o închiriez. Lasă poveștile, spune-mi ceva ca lumea! Dar întâi așteaptă să-ți mai aduc niște ceai cu pâine prăjită.

Dădu fuga și se întoarse curând cu altă tavă plină. Broscoiul, mușcând cu lăcomie din pâinea prăjită și cu dispoziția redusă la nivelul obișnuit, îi povesti despre hangarul cu bărci, despre havuzul cu pești și despre vechea grădină de zarzavat, împrejmuită de ziduri; despre cotețele cu purcelușii și despre grajduri, despre căsuța spălătoriei, despre rafturile cu porțelanuri și despre dulapurile pline cu pânzeturi (partea aceasta îi plăcu fetei deosebit de mult). Îi povesti despre sala cea mare, unde se țineau ospețele, și ce bine se petrecea când celelalte animale se strângeau în jurul mesei, iar Broscoiul era în vervă, cânta cântece, spunea snoave și amuza pe toată lumea. Apoi ea îi ceru să-i povestească despre celelalte animale, prietenii lui; o interesa mult tot ceea ce îi putea spune despre ei și despre viața lor și cum își petreceau timpul. Bineînțeles că ea nu spuse că îi plăceau animalele ca jucării, căci era destul de înțeleaptă ca să-și dea seama că asta l-ar fi jignit grozav pe Broscoi. Când îi ură noapte bună, după ce-i umpluse cana cu apă și-i scuturase salteaua de paie, Broscoiul semăna iar foarte mult cu animalul pofticios și mulțumit de sine ce fusese odinioară. Cântă un cântec, două, din acelea ce obișnuia să le cânte când dădea ospețe, apoi se ghemui în pat și dormi minunat toată noaptea, cu visele cele mai plăcute.

Mai avură multe convorbiri interesante după aceasta, în timp ce zilele plicticoase se scurgeau. Fetei temnicerului îi părea tot mai rău de Broscoi; găsea că era mai mare rușinea ca un biet animal mic să zacă în închisoare pentru ceea ce ei i se părea un păcat neînsemnat. Bineînțeles că Broscoiul, încrezut cum era, își închipuia că-i purta atâta interes fiindcă îl plăcea – și aproape regreta că nu era de neam așa bun ca el, căci altfel ar fi fost o fetișcană drăguță – și apoi îl admira atât de mult!

Într-o dimineață, fata veni foarte gânditoare. Nu răspundea decât ici-colo, și Broscoiului i se păru că nu dădea atenția cuvenită vorbelor lui pline de duh și

istorisirilor lui strălucite.

— Broscoiule, zise ea deodată, ascultă, te rog! Am o mătușă care e spălătoreasă.

— Lasă, lasă, răspunse Broscoiul, cu drăgălășenie și amabilitate, nu-i nimica, nu te mai gândi la asta. Eu am mai multe mătuși cărora le-ar ședea bine să fie spălătorese.

— Te rog, taci o clipă, Broscoiule! zise fata. Vorbești prea mult, ăsta e cusurul tău de căpetenie. Eu încerc să mă gândesc, și tu mă țăcăni la cap. După cum am spus, am o mătușă spălătoreasă; spală pentru toți deținuții din fortăreața asta – vezi bine că ținem să păstrăm pentru familia noastră orice treabă care se plătește. Vine să ia rufele luni de dimineață și le aduce vineri seara. Astăzi este joi. Acum, iată ce mi-a dat prin gând: tu ești foarte bogat – cel puțin așa îmi tot spui –, iar ea, foarte săracă. Ție nu ți-ar păsa de vreo câteva miișoare, care pentru ea ar fi mare lucru. Vezi tu, dacă știm cum s-o luăm, s-o mituim, cum spuneți, mi se pare, voi, animalele, ai putea să te înțelegi cu ea să-ți dea rochia și boneta ei și celelalte și s-o ștergi din fortăreață drept spălătoreasa locului. Semănați în multe privințe, mai ales ca siluetă.

— Nu cred, se repezi Broscoiul ofensat. Am o siluetă foarte elegantă pentru specia mea.

— Și mătușă-mea de asemenea, răspunse fata, pentru specia ei. Dar fă ce vrei. Animal nesuferit, trufaș, nerecunoscător ce ești, nu vezi că-mi pare rău de tine și vreau să te ajut?

— Da, da, așa e; îți mulțumesc foarte mult, se grăbi să spună Broscoiul. Dar gândește-te puțin! Doar n-ai vrea ca domnul Broscoi, boierul de la Broscoiești, să circule prin ținut deghizat în spălătoreasă!

— Atunci stai aici și fii Broscoi, răspunse fata, plină de duh. Se vede că ai de gând să pleci de aici în trăsură cu patru cai!

Cinstitul Broscoi era întotdeauna gata să recunoască atunci când n-avea dreptate.

— Ești o fată bună și deșteaptă, spuse el, iar eu sunt, într-adevăr, un broscoi trufaș și prost. Recomandă-mă respectabilei tale mătuși, dacă vrei să fii atât de bună, și nu mă îndoiesc că eu și această stimabilă doamnă vom ști să aranjăm chestiunea în condiții satisfăcătoare pentru amândouă părțile.

În seara următoare, fata o introduse pe mătușă-sa în celula Broscoiului, cu rufele lui din acea săptămână legate într-un prosop. Bătrânica fusese mai dinainte pregătită pentru această întrevedere și, când văzu niște monede de aur, pe care Broscoiul prevăzător le așezase pe masă, la vedere, chestiunea fu ca și aranjată; nu mai rămase mult de discutat. În schimbul acestei plăți pe loc, Broscoiul primi o rochie de stambă înflorată, un șorț, o broboadă și o bonetă neagră, lustruită de vreme. Singura condiție a bătrânei fu să i se vâre un căluș în gură, să fie legată și

zvârlită într-un colț. Prin aceste manevre, nu prea convingătoare, explică ea, și cu ajutorul amănuntelor cu peripeții romantice ce avea să le născocească ea însăși, spera să-și păstreze slujba, deși lucrurile păreau cam suspecte.

Broscoiul era încântat de această idee. Putea astfel să părăsească închisoarea cu oarecare stil, păstrându-și neatinsă reputația lui de animal curajos până la disperare și foarte primejdios. O ajută, deci, cu tragere de inimă pe fata temnicerului s-o facă pe mătușă-sa să pară victima unor împrejurări de care nu putea fi făcută răspunzătoare.

— Acum e rândul tău, Broscoiule! zise fata. Scoate-ți haina și vesta; ești destul de gras și așa.

Prăpădindu-se de râs, îl îndesă în rochia de stambă înflorată, îi aranjă broboada în felul cum și-o leagă spălătoresele și-i legă sub bărbie boneta neagră decolorată.

— Ești leit mătușă-mea, chicoti ea, dar sunt sigură că n-ai arătat în viața ta nici pe departe atât de respectabil. Ei, acum adio, Broscoiule, și noroc! Coboară drept înainte pe drumul pe care-ai venit. Dacă cineva îți spune câte una, cum vor face probabil – așa sunt bărbații –, bineînțeles că le poți răspunde nițel, dar nu uita că ești o femeie văduvă, singură pe lume, și că trebuie să-ți păstrezi reputația.

Cu inima tremurândă, dar cu pasul cât putu de hotărât, Broscoiul porni cu șovăială într-o aventură care părea foarte necugetată și plină de riscuri; dar în curând fu plăcut surprins să vadă cât de ușor mergeau lucrurile. Fu chiar umilit puțin la gândul că popularitatea lui, cât și sexul căruia se părea că i-o datorează erau de fapt ale altuia. Silueta scurtă și groasă a spălătoresei, în bine cunoscuta ei rochie de stambă înflorată, părea un pașaport pentru orice ușă zăvorâtă și pentru orice poartă înfricoșătoare. Chiar când șovăia, neștiind încotro s-o apuce, îl ajuta să se hotărască paznicul porții următoare. Zorit să plece la masă, îl poftea să se grăbească și să nu-l țină s-aștepte toată noaptea. Tachinările și glumele ce avu să le îndure și cărora, bineînțeles, trebuia să le găsească pe loc un răspuns bine ticluit fură, într-adevăr, primejdia de căpetenie. Broscoiul era un animal foarte conștient de demnitatea lui și găsea acele glume în cea mai mare parte greoaie și total lipsite de duh. Totuși, se stăpâni – cu mare greutate –, își potrivi răspunsurile pe măsura tovarășilor săi și a personajului ce înfățișa și căută, pe cât cu putință, să nu depășească hotarele bunei-cuviințe.

I se păru o veșnicie până trecu ultima curte interioară, refuzând invitațiile stăruitoare ce veneau din cea din urmă cameră de gardă și ferindu-se de brațele larg deschise ale ultimului gardian, care se ruga, cu patimă prefăcută, să-i dea o îmbrățișare de adio. Dar în cele din urmă văzu poarta cea mare a închisorii trântindu-se în urma lui, simți aerul proaspăt al lumii de afară adiindu-i pe frunte și știu că era liber!

Amețit de reușita, destul de ușoară, a îndrăzneței sale încercări, păși

repede spre luminile oraşului, fără să ştie câtuşi de puţin ce avea să facă mai întâi, convins de un singur lucru: că trebuia să se depărteze, cât de repede posibil, de o vecinătate în care persoana ce fusese silit să reprezinte era atât de bine cunoscută şi o figură atât de populară.

În timp ce mergea înainte, meditând, atenţia îi fu atrasă de nişte lumini roşii şi verzi ce străluceau puţin mai departe, într-un colţ al oraşului. Urechea îi fu atinsă de un zgomot pufăit şi sforăit de locomotive şi de lovituri de ciocan în nişte linii pe care se mutau vagoane de marfă. „Aha”, gândi el, „ce mai noroc! În clipa asta, o staţie de cale ferată e ceea ce îmi trebuie cel mai mult pe lume şi, ce e şi mai bine, nu-i nevoie să trec prin oraş ca să ajung acolo şi n-am să mai fiu silit să joc rolul ăsta umilitor, prin riposte care, deşi foarte potrivite, nu prea mă întăresc în respectul faţă de mine însumi.”

Merse aşadar spre gară, cercetă orarul trenurilor şi află că un tren cu direcţia cam spre locul casei sale trebuia să pornească peste o jumătate de ceas. „Iar am noroc!” îşi zise Broscoiul, a cărui bună dispoziţie creştea acum repede, şi se îndreptă spre casa de bilete.

Dădu numele staţiei pe care o ştia cea mai apropiată de satul care se mândrea cu Broscoieştii şi, automat, vârî degetele în căutarea banilor trebuincioşi acolo unde trebuia să fie buzunarul vestei. Dar aici dădu de rochia de stambă, care-l ajutase atât de mărinimos până acum şi pe care el, ingratul, o uitase cu desăvârşire; ea îi zădărnici toate sforţările. Ca într-un vis urât, se luptă să scotocească prin materialul neobişnuit, idiot, care părea că-i ţine mâinile, îi înmoaie tot trupul şi-şi bate joc de el. În timpul acesta, ceilalţi călători, înşiraţi la rând, înapoia lui, aşteptau nerăbdători, dând câte o idee mai mult sau mai puţin bună şi comentând situaţia, unii cu severitate, alţii cu umor. În cele din urmă, într-un fel oarecare – nu ştia nici el cum – străbătu piedicile, ajunse la ţintă, puse mâna pe locul dintotdeauna al buzunarelor de vestă, dar nu găsi nici bani, nici buzunar care să-i ţină şi nici vestă care să ţină buzunarul!

Spre groaza lui, îşi aminti că lăsase atât haina, cât şi vesta în celulă şi, odată cu ele, agendă, bani, chei, ceas, chibrituri, creion – tot ce face viaţa demnă de a fi trăită, tot ce-l deosebeşte pe animalul cu multe buzunare, pe stăpânul creaţiunii, de produsele inferioare, cu un singur buzunar sau fără buzunare, care ţopăie sau umblă de colo până colo prin lume, neînarmate pentru luptă.

În mizeria lui sufletească, făcu o ultimă sforţare, disperată, să aranjeze lucrurile şi, întorcându-se la maniera lui elegantă de altădată, amestec de mare proprietar şi de tip cultivat, zise:

— Ia te uită! Văd că mi-am uitat portofelul acasă. Dă-mi, te rog, biletul şi-am să-ţi trimit banii mâine, sunt bine cunoscut în regiune.

Casierul se holbă o clipă la el şi la boneta lui decolorată de soare, apoi râse.

— Cred și eu că ești bine cunoscută în regiune, răspunse el, dacă ai încercat deseori de-alde astea. Ia dă-te încolo de la geam, madam; încurci pasagerii serioși!

Un domn bătrân, care în ultimele minute îl tot împinsese din spate cu bastonul, acum îi făcu vânt și, mai rău, îl numi femeie neroadă. Asta îl necăji pe Broscoi mai mult decât tot ce se întâmplase în seara aceea.

Cu planurile zădărnicite și plin de disperare, coborî în neștire peronul unde aștepta trenul, în timp ce lacrimile i se prelingeau de ambele laturi ale nasului. „Crudă soartă”, gândi el, „să fii atât de aproape de tihna și de siguranța căminului și să-ți stea în cale niște nenorociți de bani și neîncrederea meschină a unor conțopiști plătiți!” Foarte curând, fuga lui avea să fie descoperită, urmărirea avea să înceapă, aveau să-l prindă, să-l umilească, să-l încarce cu lanțuri, să-l târască înapoi la închisoare, la pâine cu apă și culcuș de paie. Paza și pedeapsa aveau să fie dublate. Și vai! ce-o să-l mai ocărască și-o să râdă de el fata! Ce-i de făcut? Iute de picior nu era, iar figura lui, din nenorocire, era ușor de recunoscut. N-ar putea, oare, să se strecoare sub o bancă de compartiment? Văzuse școlari adoptând metoda asta, după ce întrebuințaseră în mod mai plăcut banii încredințați de părinți pentru călătorie. În timp ce chibzuia, se văzu în fața locomotivei, pe care tocmai o ungea și-o ștergea grijuliu, prin tot locul, mecanicul ei, un om zdravăn, cu o cană de ulei într-o mână și un smoc de câlți în cealaltă.

— Ce e, maică? îl întrebă mecanicul. Ce te doare? Nu prea arăți veselă.

— Vai, domnule! răspunse Broscoiul, plângând și mai tare. Sunt o sărmană spălătoreasă nenorocită, mi-am pierdut toți banii, și nu pot să-mi scot bilet, și trebuie negreșit să ajung acasă diseară, într-un fel sau altul; nu știu ce să mă fac. Doamne, Doamne!

— A naibii treabă, zău! zise mecanicul, gândindu-se. Ți-ai pierdut banii și nu poți să ajungi acasă, și te pomenești că te-or aștepta și câțiva țânci!

— Am o droaie de copilași, suspină Broscoiul. Și-are să le fie foame, au să se joace cu chibriturile și-au să răstoarne lămpile, bieții mititei! Au să se încaiere și cine știe ce pocinoage au să mai facă. Doamne, Doamne!

— Ei, îți spun eu ce-o să facem, zise mecanicul cel bun. Spui că ești spălătoreasă de meserie. Foarte bine. Și eu sunt conductor de locomotivă, după cum vezi. N-aș putea spune că nu mă murdăresc grozav cu treaba asta. Stric o groază de cămăși, de se prăpădește nevastă-mea tot spălându-le. Dacă vrei să-mi speli câteva cămăși când ai s-ajungi acasă și să mi le trimiți, te iau cu mine pe locomotivă. Este contrar regulamentului căilor ferate, dar prin aceste locuri, mai îndepărtate, nu ne ținem noi chiar așa strict de regulament.

Deși disperat, Broscoiul se simți, deodată, în culmea fericirii când se cățără iute în adăpostul locomotivei. Bineînțeles că în viața lui nu spălase o cămașă. De-ar fi încercat, nici n-ar fi știut cum. De altfel, nici nu se gândea să se

apuce de așa ceva. Dar își zise: „Când voi fi ajuns cu bine acasă, la Broscoiești, și voi avea iar bani și buzunare în care să-i țin, am sa trimit mecanicului bani destui ca să-și plătească o spălătorească cât de bună, așa că va fi același lucru, poate chiar mai bine”.

Șeful stației flutură steguleț de adio, și trenul porni, ieșind din stație. Curând viteza spori, și Broscoiul putea vedea acum, de ambele părți, câmpii adevărate, copaci, tufișuri, vaci, cai, totul zburând pe lângă el. Când se gândi că fiece minut îl ducea mai aproape de casă, de prieteni iubitori, de bani ce-i vor putea zornăi prin buzunare, de un pat moale în care va putea dormi, de lucruri bune de mâncat, de laudă și admirație la povestirea aventurilor sale și a deșteptăciunii lui nemaipomenite, începu să țopăie de colo până colo și să fredoneze frânturi de cântece, spre marea mirare a mecanicului, care mai întâlnise din când în când spălătorese, dar niciodată una ca asta.

Făcuseră mulți kilometri – Broscoiul se și gândea ce avea să mănânce la cină, acasă –, când observă că mecanicul, cu o expresie mirată pe față, se apleacă peste marginea locomotivei și ascultă cu atenție încordată. Apoi îl văzu urcându-se pe maldărul de cărbuni și scrutând zarea din vârful lor. Se întoarse și spuse Broscoiului:

— E foarte ciudat; suntem ultimul tren cu direcția asta, astă-seară; și, totuși, aș putea să jur că am auzit altul în urma noastră!

Broscoiul se opri pe loc din caraghioslâcurile lui. Deveni grav și deprimat, și o durere surdă îi trecu din partea de jos a șirei spinării până în picioare și-l făcu să simtă nevoia de a ședea jos. Încerca, deznădăjduit, să nu se gândească la tot ce s-ar fi putut întâmpla.

Între timp, luna răsărise strălucitoare, și mecanicul, care se înapoiase în mijlocul grămezii de cărbuni, putea să cuprindă cu vederea toată linia, pe o distanță lungă. Deodată, strigă:

— Acum văd bine! E o locomotivă pe șinele noastre; vine cu viteză mare! Parcă ne-ar urmări!

Nefericitul Broscoi, ghemuindu-se în praful de cărbune, încerca din răsputeri să se gândească la ce avea de făcut, dar rezultatele erau jalnice.

— Câștigă repede distanță față de noi! strigă mecanicul. Și locomotiva e plină de oamenii cei mai ciudați! Indivizi îmbrăcați ca santinelele de pe vremuri fac semne cu halebardele; polițiști cu coif fac semne cu măciuca; bărbați îmbrăcați jerpelit, cu pălării rotunde, tari – fără îndoială, detectivi în civil –, fac semne cu revolverele și cu bastoanele. Toți fac semne și toți strigă același lucru: „Opriți, opriți, opriți!”.

Atunci Broscoiul căzu în genunchi, printre cărbuni, și, ridicându-și mâinile împreunate în rugăciune fierbinte, strigă:

— Scapă-mă, scapă-mă, dragule, bunule domn mecanic, și mărturisesc

totul! Nu sunt spălătoreasa simplă ce par să fiu! Nu mă așteaptă copii nevinovați acasă; n-am niciun fel de copil. Sunt un broscoi – bine cunoscutul și popularul domn Broscoi, mare proprietar rural. Chiar acum am scăpat, prin marea mea îndrăzneală și deșteptăciune, dintr-o temniță groaznică, în care mă aruncaseră dușmanii mei. Dacă oamenii de pe locomotivă reușesc să mă prindă, asta înseamnă iar lanțuri, pâine și apă, paie și mizerie pentru bietul, nenorocitul Broscoi nevinovat!

Mecanicul privi în jos spre el, foarte sever, și zise:

— Hai, spune adevărul acum: pentru ce te-au băgat la închisoare?

— Nu era mare lucru, răspunse bietul Broscoi, roșindu-se tare. Doar fiindcă am luat cu împrumut un automobil, în timp ce proprietarii lui erau la dejun. În timpul acela nici nu le trebuia. Nu mă gândeam să-l fur, zău că nu; dar lumea – mai ales în magistratură – are vederi atât de severe când e vorba de fapte necugetate și foarte îndrăznețe!

Mecanicul făcu o mutră serioasă foarte și spuse:

— Mi-e teamă că ai fost într-adevăr un broscoi ticălos, și pe drept ar trebui să te predau justiției pe care ai jignit-o. Dar văd bine că ești într-o încurcătură și mare disperare, așa că n-am să te las singur. Nu prea țin cu automobilele, mai întâi, iar, pe de altă parte, nu-mi place să primesc ordine de la polițiști, când sunt pe locomotiva mea. Și, oricât ar părea de ciudat, de câte ori văd un animal plângând, mi se înmoaie inima. Așadar, curaj, Broscoiule! Voi face tot ce-mi stă în putere, și poate că tot îi mai batem!

Încărcară iar cărbuni, mânuind lopata cu înfrigurare. Cuptorul trosnea, scânteile țâșneau, locomotiva sălta și zbura – totuși urmăritorii câștigau încetul cu încetul distanță.

Mecanicul, oftând, își șterse fruntea cu o mână de câlți și zise:

— Mi-e teamă că e-n zadar, Broscoiule. Vezi, ei n-au încărcătură și au locomotiva mai bună. Nu ne rămâne decât un lucru de făcut, și e singura ta scăpare, așa că ascultă cu luare-aminte ce-ți spun. Nițel mai sus de aici e un tunel lung, iar de cealaltă parte a lui, linia trece printr-o pădure deasă. Am să dau viteza cea mai mare în timp ce vom trece prin tunel, iar ceilalți au să încetinească puțin, bineînțeles, de teama unui accident. După ce vom fi trecut, am să dau drumul la aburi și am să frânez cât voi putea de tare și, în momentul potrivit, trebuie să sari jos și să te ascunzi în pădure, înainte ca ei să iasă din tunel și să apuce să te vadă. După aceea voi porni iar cu viteza maximă, și n-au decât să mă urmărească pe mine, cât poftesc și până unde vor. Acum bagă de seamă și fii gata să sari când am să-ți spun!

Mai încărcară cărbuni, trenul intră pușcă în tunel, cu locomotiva năpustindu-se, trosnind și huruind. În cele din urmă, zvâcniră afară, la celălalt capăt, în aerul curat și lumina pașnică de lună, și văzură pădurea așternându-se

întunecată și primitoare de fiece parte a liniei. Mecanicul dădu drumul la aburi și puse frâna. Broscoiul coborî pe scară și, în timp ce trenul își încetini mersul, aproape la pas de plimbare, auzi pe mecanic strigând:

— Hai, acum sari!

Broscoiul sări, se rostogoli la vale, pe un mic dâmb de pământ, se ridică iar, teafăr, se urcă până în pădure și se ascunse.

Când scoase nasul din ascunziș, văzu cum trenul lui lua iar viteză și dispărea rapid. Apoi țâșni din tunel și locomotiva urmăritoare, trosnind și fluierând, iar echipajul ei amestecat amenința cu diferitele lui arme, strigând:

— Opriți, opriți, opriți!

Când nu se mai văzură, Broscoiul râse din toată inima – pentru prima oară de când fusese băgat la închisoare.

Dar încetă curând să râdă, când își dădu seama că era foarte târziu, întuneric și frig, că se afla într-o pădure necunoscută, fără bani, fără speranța de a mânca ceva în seara aceea și încă foarte departe de prieteni și de casă; iar tăcerea de moarte din juru-i, după trosnetele și huruiala trenului, era impresionantă.

Nu îndrăznea să părăsească adăpostul copacilor, așa încât se afundă în pădure, cu intenția să lase linia ferată cât mai mult înapoia lui.

După atâtea săptămâni petrecute între ziduri, găsi pădurea stranie, neprietenoasă și înclinată – după cum i se păru – să-și râdă de el. Mici păsări de noapte, ce ciocăneau întruna, îl făcură să creadă că era plină de paznicii ce-l căutau și-l împresurau. O cucuvaie, zburând fără de zgomot spre el, îi atinse umărul cu aripa și-l făcu să tresară îngrozit, convins că era o mână; apoi dispăru ca o momâie, râzând cu sunet gros: ho! ho! ho! Broscoiul găsi gluma de foarte prost gust. Într-un rând, întâlni un vulpoi; acesta se opri, îl măsură batjocoritor, de sus până jos, și zise:

— Alo, spălătoreaso! Jumătate de pereche de ciorapi și o față de pernă lipsă săptămâna asta! Ai grijă să nu se mai întâmple!

Și se cărăbăni, chicotind. Broscoiul se uită după o piatră, s-o arunce după el, dar nu putu găsi niciuna, și asta îl supără mai mult ca orice. În cele din urmă, tremurând de frig, flămând și sfârșit de oboseală, căută adăpost într-o scorbură de copac, unde își făcu, din ramuri și frunze uscate, un pat cât putu de bun și dormi tun până dimineața.

CAPITOLUL IX

HOINARI DE TOT FELUL

Șoarecele de apă nu-și găsea odihna și nu prea știa de ce. După toate aparențele, bogăția verii era încă în toi. Deși în ogoare verdele făcuse loc auriului, iar boabele de măceș se înroșeau și pădurile purtau ici-colo pete gălbui, lumina, căldura, culoarea dăinuiau încă nemicșorate și nici un fior de răcoare nu venise încă să prevestească sfârșitul anului. Dar din corul obișnuit al livezilor și tufișurilor rămăsese doar câte un cântec de seară, executat ici și colo de puținele voci neobosite încă. Gingașul prihor începea să se audă iar, și în văzduh plutea ceva a schimbare, a despărțire. Cucul bineînțeles că tăcuse de mult, dar lipseau încă mulți prieteni înaripați, ce făcuseră parte luni întregi din peisajul obișnuit și din mica lor populație. Părea că rândurile se răresc mereu, pe zi ce trecea. Șoarecele, întotdeauna atent la mișcarea zburătoarelor, le vedea zilnic îndreptându-se spre sud. Chiar noaptea, culcat în pat, i se părea că deosebește, trecând pe deasupra-i prin întuneric, bătaia și tremurul nerăbdătoarelor aripi ce ascultau de o chemare poruncitoare.

Marele Hotel al Naturii are și el sezonul lui, ca toate celelalte. Oaspeții, unul câte unul, își fac bagajele, plătesc și-și iau rămas-bun; la masa comună se pun din ce în ce mai puține tacâmuri. O serie întreagă de încăperi se închid, covoarele se ridică, chelnerii pleacă. Atunci aceia dintre oaspeți care rămân în pensiune – până la redeschiderea din plin, în anul următor – nu se pot împiedica să fie nițel impresionați de toate aceste pregătiri de plecare. Discutarea însuflețită a proiectelor de călătorie, a drumurilor de urmat, a reședințelor noi, scăderea zilnică a cercului de prieteni îi fac să-și piardă liniștea, îi deprimă și-i înclină spre gâlceavă. „De ce această dorință de schimbare? De ce nu stați liniștiți aici, ca și noi, și nu continuați să fiți binedispuși și tihniți? Nu cunoașteți acest hotel în afară de sezon; nici nu știți ce bine petrecem între noi, cei care rămânem și vedem tot ce se întâmplă în timpul anului.” „Foarte adevărat, fără îndoială”, răspund întotdeauna ceilalți; „chiar vă invidiem. Poate că într-alt an, dar acum avem angajamente luate, și autobuzul e la ușă, nu mai avem timp!” Și te lasă, cu un zâmbet și o înclinare din cap. Iar noi le

ducem dorul și ne e totodată cam ciudă că ne-au părăsit. Șoarecele era un animal care se mulțumea cu ce avea; se simțea înrădăcinat în ținut. Putea pleca cine voia, el, unul, rămânea; totuși, fără voie, era atent la faptele ce se petreceau în văzduh și le simțea înrâurirea.

Era greu să te apuci de vreo treabă serioasă cu fâțâiala asta în juru-ți. Părăsind malul apei, unde papura stătea, groasă și înaltă, într-un râu devenit leneș și firav, porni în plimbare spre sat, trecu vreo două câmpii de pășune, prăfuite și uscate, și se afundă în ținutul cel mare al grâului galben, unduios, plin de foșnet, de mișcare pașnică și de șoapte subțirele. Aici îi plăcea, adesea, să se plimbe, prin pădurea de fire înalte și drepte ce-și purtau cerul auriu deasupra capului – un cer ce necontenit juca, sclipea, șoptea lin sau se lăsa în voia vântului, trecând și iar venind în vârtej, ca un râs voios.

Și aici aveau mulți prieteni mărunței, care formau un cerc aparte. Duceau o viață plină de peripeții și activitate, dar găseau întotdeauna o clipă de răgaz să stea la taifas și să schimbe vești cu un musafir. Astăzi însă, deși destul de politicoși, șoarecii de câmp și șoarecii de grâu păreau preocupați. Mulți săpau și construiau zoriți tunele; alții, adunați în grupuri mici, cercetau planuri și schițe de apartamente minuscule, despre care se spune că erau înzestrate cu tot ce-ți poftea inima, bine împărțite și situate aproape de magaziile cu alimente. Unii trăgeau afară cufere prăfuite și coșuri cu haine, alții erau cufundați până la coate în lucruri pe care le împachetau. Pretutindeni erau împrăștiate grămezi și legături de grâu, ovăz, secară, ghindă de fagi și nuci, care așteptau să fie transportate.

— Iată-l și pe Șoricelul nostru! strigară ei, de îndată ce-l văzură. Vino și ne dă o mână de ajutor, Șoarece; hai, nu sta degeaba!

— Ce v-ați apucat să faceți? zise Șoarecele de apă, sever. Știți că nu e încă timpul să vă gândiți la locuința de iarnă, mai va…!

— Da, da, știm, explică un Șoarece de câmp, cam rușinat, dar e mai bine să te pregătești din timp, nu-i așa? Trebuie neapărat să scoatem toată mobila, bagajul și proviziile, înainte să înceapă mașinile alea nesuferite să țăcăne prin tot câmpul. Și, apoi, știi cum e, apartamentele bune se iau atât de repede în ziua de azi! Dacă întârzii, trebuie să te mulțumești cu ce se nimerește. Și câte mai sunt de aranjat, până să te poți muta! Desigur că-i cam devreme, dar nu facem decât să ne pregătim.

— Dă-le încolo de pregătiri! zise Șoarecele. E o zi minunată. Hai la vâslit sau hai să dăm o raită până-n marginea pădurii și să luăm masa la iarbă verde; hai, zău, să facem ceva!

— Da, mulțumesc, dar cred că azi n-am să pot, răspunse grăbit Șoarecele de câmp. Poate că-ntr-altă zi, când avem timp mai mult…

Șoarecele de apă pufăi disprețuitor, se întoarse să plece, se împiedică de-o cutie de pălării și căzu, bombănind tot felul de cuvinte neplăcute.

— Dacă lumea ar fi mai atentă, zise un Șoarece de câmp, cam înțepat, și s-ar uita pe unde umblă, nu s-ar lovi și n-ar trebui să-și piardă cumpătul. Ține minte deviza asta, Șoarece! Mai bine te-ai așeza undeva. Peste un ceas, două, poate o să avem mai mult timp să stăm cu tine.

— După cum văd eu, nu prea o să aveți timp de-acum până la Crăciun, bombăni Șoarecele, părăsind câmpul.

Se întoarse cam amărât la apa lui, la credincioasa lui apă, care curgea înainte, statornic, care niciodată nu făcea bagaje și nu-și muta locul iarna.

În răchita din marginea apei descoperi șezând o rândunică. Mai veni una și se așeză lângă ea și apoi o a treia; agitându-se neîncetat pe creanga lor, păsărelele vorbeau între ele, serios și încet.

— Ce, ați și început? zise Șoarecele, îndreptându-se spre ele. De ce atâta grabă? E caraghios.

— Ei, n-am plecat încă, dacă despre asta vorbești, răspunse prima rândunică. Facem doar planuri și punem totul la cale. Discutăm, înțelegi, ce drum luăm anul acesta, unde ne oprim și așa mai departe. Asta-i jumătate din plăcere!

— Plăcere? zise Șoarecele. Tocmai asta nu înțeleg. Dacă trebuie neapărat să părăsiți locul acesta plăcut și pe prietenii voștri care au să vă ducă dorul, căsuțele confortabile în care abia v-ați așezat, nu mă îndoiesc că, atunci când va suna ceasul, veți pleca vitejește, veți îndura toate neplăcerile, lipsa de confort, schimbările și toate lucrurile noi și veți face ca și cum n-ați fi prea nefericite. Dar cum vă vine să vorbiți despre asta, sau măcar să vă gândiți, cât timp nu e neapărată nevoie?!…

— Da, nu înțelegi, vezi bine, zise a doua rândunică. Mai întâi, ne îmboldește ceva dinăuntru, un dulce neastâmpăr; apoi vin amintirile, una câte una, ca porumbeii ce se-ntorc acasă. Noaptea, ele bat din aripi prin visurile noastre, iar ziua se rotesc zburând împreună cu noi. Suntem lacome să ne întrebăm una pe alta, să ne asemuim impresiile de călătorie, să ne convingem că totul a fost adevărat. Pe rând se întorc miresmele și sunetele; numele locurilor, de mult uitate, revin treptat și ne cheamă.

— N-ați putea să rămâneți doar anul acesta? întrebă Șoarecele trist. O să ne dăm cu toții toată osteneala să vă facem să vă simțiți bine. Nici n-aveți idee ce bine petrecem aici, în timpul când voi sunteți departe.

— Am încercat o dată să rămân, zise a treia rândunică. Mă legasem într-atâta de un loc, încât, când a sosit timpul, am stat acolo și le-am lăsat pe celelalte să plece fără mine. Timp de câteva săptămâni a mers totul destul de bine, dar după aceea! Ah, lungimea obositoare a nopților! Zilele fără soare, în care tremuram! Aerul atât de umed și rece, și nicio insectă la kilometri împrejur! Nu, degeaba încercam; curajul mi s-a frânt și, într-o noapte rece și furtunoasă, am întins aripile și mi-am luat zborul. Zburam tot peste uscat, din pricina vântului puternic de

răsărit. Ningea tare în timp ce am străbătut trecătorile munților înalți, și a trebuit să lupt aprig până să răzbesc, dar niciodată n-am să uit senzația de fericire ce am avut-o când am simțit iar soarele fierbinte pe spate, în timp ce coboram, grăbită, spre lacurile ce se așterneau albastre și liniștite, jos, n-am să uit gustul primei insecte grase ce am găsit-o! Trecutul mi se părea un vis urât; viitorul a fost un șir de zile fericite, de vacanță, în timp ce mă îndreptam spre miazăzi, săptămână după săptămână, tihnită, zburând în voie, alene, rămânând pretutindeni cât puteam mai mult, dar mereu atentă la chemare. Nu, nu, acum sunt pățită; de atunci nu mi-a mai trecut prin gând să fiu neascultătoare.

— Ah, da, chemarea Sudului! ciripiră celelalte două, visătoare. Cântecele, coloritul, strălucirea văzduhului ! Ah, îți amintești… și, uitând de Șoarece, lunecară iarăși spre amintiri pasionante, în timp ce el le asculta fascinat și cu inima înfierbântată.

Și într-însul începuse să vibreze până la urmă acea coardă ce dormise nebănuită până acum. Dacă numai vorbele acestor păsări legate de sud – își zicea el –, numai umbra amintirilor lor avea puterea să deștepte această simțire nouă și sălbatică, ce-l înfiora până în creștet, ce-ar face din el o clipă de viață adevărată acolo, o atingere pătimașă a adevăratului soare de miazăzi, o adiere a însești miresmei sale? Cu ochii închiși, se lăsă o clipă în voia visului – și, când îi deschise și privi împrejuru-i, râul i se păru de oțel rece, câmpurile verzi îi părură cenușii și fără de lumină. Apoi, inima lui credincioasă se învinui de slăbiciune și trădare.

— Atunci de ce vă mai înapoiați? le întrebă el pe rândunici cu invidie. Ce găsiți să vă atragă în acest locșor mohorât?

— Crezi, răspunse prima rândunea, că nu simțim și chemarea cealaltă, la timpul ei? Ne cheamă iarba plină de suc din poiană, livezile umede, ochiurile de apă încălzite în care mișună insectele, vitele ce pasc prin pășuni, strânsul fânului, ne cheamă acareturile gospodărești, adunate în jurul casei cu cele mai frumoase streșini.

— Crezi, întrebă a doua rândunea, că tu ești singurul căruia i se strânge inima de dor după cântecul cucului?

— Are să vină timpul, zise a treia, când vom fi iar bolnave de dor după nuferii liniștiți ce se leagănă la suprafața apelor de pe-aici. Dar astăzi toate acestea ne par lipsite de viață și culoare. Acuma sângele nostru zvâcnește în alt ritm.

Începură iar să ciripească între ele și, de data aceasta, vorbiră despre lacuri violete, nisipuri gălbui și ziduri locuite de șopârle.

Cu neastâmpăr în suflet, Șoarecele o porni iar din loc, se căță pe panta ce începea să urce lin, din malul de miazănoapte al apei, și acolo se culcă și privi spre cercul cel mare de dealuri sterpe care-i ascundeau vederea mai departe, spre miazăzi. Acesta fusese până acum orizontul lui simplu, munții lui din lună, hotarul îndărătul căruia nu mai era nimic vrednic de râvnit, de văzut sau de cunoscut.

Astăzi, când ochii îi stăruiau spre miazăzi, cu un dor de curând născut fremătându-i în inimă, cerul limpede de deasupra liniei lungi și joase a acelor dealuri părea plin de făgăduinți. Astăzi, nevăzutul era totul, necunoscutul era singurul fapt real în viață. Dincoace de aceste dealuri era acum golul adevărat, de cealaltă parte se așternea priveliștea bogată și viu colorată pe care ochiul lui lăuntric o vedea atât de limpede. Ce mări se așterneau dincolo, săltând în creste de valuri verzi! Ce coaste scăldate în soare, de-a lungul cărora vile albe străluceau pe fondul pădurilor de măslin! Ce porturi liniștite, pline de corăbii îndrăznețe, gata să pornească spre insule purpurii, cu vinuri și arome, insule așezate în ape molatice!

Se ridică și porni iar spre râu; apoi se răzgândi și se îndreptă spre partea câmpului prăfuit. Acolo, ascuns în tufișurile dese și răcoroase și-n mărăcinii încâlciți din marginea câmpului, se putea gândi la drumul pavat și la lumea minunată spre care ducea, la toți hoinarii care vor fi umblat pe el și la fericirile și aventurile ce se duseseră să le caute ei sau le găsiseră fără a le căuta, acolo, afară, departe, dincolo!

Auzi zgomot de pași și zări apropiindu-se silueta cuiva care venea mergând cam obosit. Văzu că era un Șoarece foarte prăfuit. Călătorul, când ajunse la el, îl salută cu un gest de politețe care avea ceva străin – șovăi o clipă, cu un zâmbet plăcut, se abătu de pe potecă și se așeză lângă el pe iarba răcoroasă. Părea obosit, și Șoarecele îl lăsă să se odihnească, fără a-i pune întrebări, înțelegând câte ceva din gândurile celuilalt. Știa cât prețuiesc animalele o tovărășie tăcută, la răstimpuri, când mușchii slăbiți se înmoaie și mintea obosită stă în loc.

Hoinarul era slab, cu trăsături ascuțite și hotărâte și cam îndoit din umeri. Avea labele subțiri și lungi, multe crețuri pe la colțurile ochilor, și purta niște cerculețe de aur în urechile curățate și bine făcute. Tricoul lui împletit fusese odată albastru, pantalonii peticiți aveau și ei fondul albastru, și puținele lui lucrușoare le purta legate într-o basma albastră.

După ce se odihni câtva timp, străinul oftă, adulmecă aerul și privi în juru-i.

— Ăsta era trifoi, suflul ăsta cald ce-l aduce vântul, zise el, și, în spatele nostru, se aud vaci păscând și pufăind ușor, după fiecare gură de iarbă ce-o smulg. De departe se aude zgomot de cosași, și acolo, deasupra pădurii, se înalță dunga albăstruie a fumului de colibă. Râul curge pe undeva pe aproape, căci aud strigătul unei găinușe de baltă, și, după înfățișarea ta, văd că ești marinar de apă dulce. Parcă ar dormi totul și-ar merge totuși mereu înainte. Plăcută viață duci, prietene; fără îndoială, cea mai bună din lume, dacă ești destul de puternic s-o duci!

— Da, asta mi-e viața, singura viață bună de trăit, răspunse Șoarecele de apă, cufundat în visuri și fără convingerea deplină ce-l însuflețea altădată.

— Chiar așa n-aș zice, răspunse străinul pe ocolite; dar fără îndoială că e cea mai bună. Am încercat-o și eu, așa că știu. Și, fiindcă am încercat-o chiar acum

– timp de șase luni – și știu că e cea mai bună, iată-mă cu picioarele roase și flămând, depărtându-mă de ea, hoinar spre sud, după chemarea de altădată, înapoi la viața veche, viața care-i a mea și nu vrea să mă lase s-o părăsesc.

„Așadar, și ăsta e unul dintre ei”, gândi Șoarecele.

— Și de unde vii acum? întrebă el.

Nu prea îndrăznea să-l întrebe încotro pornise; răspunsul îl știa prea bine.

— Gospodărie mică, drăguță, răspunse hoinarul, scurt. Sus în partea ceea – arătă cu capul spre nord. Am terminat cu ea. Aveam tot ce-mi trebuia, tot ce aveam dreptul să cer de la viață și chiar mai mult; și iată-mă aici! Și bucuros că sunt aici, totuși bucuros! Cu câți kilometri mai departe pe drumul meu, cu atâtea ceasuri mai aproape de dorul inimii mele!

Ochii lui strălucitori fixau orizontul. Părea a se strădui să prindă un sunet care lipsea acestui ținut de ogoare, ce răsuna de ritmul voios al pășunilor și al curților gospodărești.

— Nu ești unul dintre noi, zise Șoarecele de apă, nici agricultor; nici nu ești din țara asta, după cât pot să judec.

— Ai dreptate, răspunse străinul. Sunt un șoarece călător pe mări, asta sunt, și portul din care mă trag este Constantinopol. De fapt, și acolo sunt străin, într-un fel. Vei fi auzit de Constantinopol, amice? Frumoasă cetate, veche și glorioasă! Vei fi auzit, de asemenea, despre Sigurd, regele Norvegiei; cum a venit acolo pe apă, cu șaizeci de corăbii, și cum el și oamenii lui treceau pe străzile împodobite în cinstea lor cu purpură de aur. Împăratul și împărăteasa au coborât și au ospătat cu el pe puntea vasului. Când s-a înapoiat Sigurd acasă, mulți dintre norvegienii lui au rămas și au intrat în garda împăratului. Strămoșul meu, născut norvegian, a rămas și el, cu corăbiile pe care Sigurd le dăduse împăratului. Dintotdeauna am fost navigatori; și nu e de mirare; în ce mă privește, orașul în care m-am născut nu-i mai mult patria mea decât oricare dintre porturile plăcute de aici și până la râul Londrei. Pe toate le cunosc, și ele mă cunosc pe mine. Lasă-mă pe oricare dintre cheiurile sau coastele lor și mă simt ca acasă.

— Bănuiesc că faci călătorii lungi, zise Șoarecele de apă, cu interes crescând. Trec luni și luni fără să dai cu ochii de pământ, ți se termină proviziile, apa e împărțită în rații, și sufletul ți se înfrățește cu oceanul cel mare; cam așa, nu?

— Nicidecum, răspunse Șoarecele de mare cu sinceritate. O viață cum o descrii tu n-ar fi deloc pe placul meu. Sunt în comerțul de coastă și rareori pierd pământul din ochi. Zilele plăcute ce le petrec pe uscat mă atrag tot atât de mult ca și călătoriile pe mare. Ah, porturile mărilor din sud! Parfumul lor!

— De, poate c-ai ales partea mai bună, zise Șoarecele de apă, cam cu îndoială. Povestește-mi dară ceva despre călătoriile tale de coastă și, dacă vrei, spune-mi cam ce amintiri poate nădăjdui un animal deștept să aducă de acolo cu sine, să-și încălzească bătrânețile, la gura sobei? Căci, trebuie să-ți mărturisesc,

sunt zile când viața mea îmi pare cam îngustă și mărginită.

— Ultima mea călătorie pe apă, începu Șoarecele de mare, care mai târziu m-a adus în acest ținut, a avut la început legătură cu mari nădejdi pentru ferma mea de acasă. Ea îți va sluji de pildă pentru oricare dintre călătoriile mele și are să-ți arate pe scurt viața mea aventuroasă. Ca de obicei, a început cu necazuri familiale. Când s-a anunțat furtuna casnică, m-am îmbarcat pe un vas mic de comerț, ce a pornit din Constantinopol prin mări clasice, a căror undă freamătă de amintiri nemuritoare, spre insulele grecești și spre Orient. Ce zile de aur, ce nopți îmbălsămate! Aci intram în porturi, aci ne luam rămas-bun – prieteni vechi în tot locul –, dormeam în vreun templu răcoros sau în vreo fântână fărâmată, în arșița zilei; după asfințit, petreceam și cântam, sub stelele mari ce sclipeau într-un cer de catifea. De-aici ne-am întors și am navigat în sus, pe lângă coasta Adriaticii, cu malurile scăldate într-o lumină de chihlimbar, trandafiri și smaralde. Ancoram în limanuri largi, închise între limbi de pământ, colindam prin cetăți vechi și glorioase; până când, în cele din urmă, într-o dimineață, pe când soarele răsărea falnic îndărătul nostru, am intrat în Veneția, pe o dâră de aur. O, Veneția, oraș minunat, în care un șoarece poate să se plimbe la largul lui cu multă plăcere! Sau, când e obosit de plimbare, poate ședea noaptea pe marginea Canalului Grande, petrecând cu prietenii. Aerul e plin de muzică și cerul plin de stele, luminile scânteiază și lucesc pe prorele de oțel strălucitor ale gondolelor ce se leagănă pe ape – atât de dese, încât ai putea să treci canalul pe ele, de la un mal la celălalt! Și apoi, mâncarea – îți plac stridiile și racii?… Mai bine să nu ne mai gândim la asta.

Tăcu o vreme; iar Șoarecele de apă, mut și el și subjugat, plutea pe canalele de vis și asculta umbra unui cântec răsunând pătrunzător printre ziduri nebuloase, sure, stropite de valuri.

— Tot spre miazăzi am navigat în cele din urmă, continuă Șoarecele de mare, am ținut coasta italiană în jos, până când, în fine, am ajuns la Palermo. Acolo am întrerupt călătoria, pentru o lungă și minunată vacanță pe uscat. Niciodată nu stau prea mult pe același vapor; ți se strâmtează orizontul și te alegi cu prejudecăți. În afară de asta, Sicilia este una din țările mele favorite, cunosc acolo pe toată lumea și-mi place felul lor de viață. Am petrecut multe săptămâni plăcute în insulă, șezând la prieteni în partea de sus a țării. Când am simțit că mă cuprinde iar neastâmpărul, am profitat de o corabie ce făcea negoț cu Sardinia și Corsica și am fost bucuros să simt iar, pe obraji, briza proaspătă și spuma mării.

— Dar nu e căldură și zăpușeală mare, jos, în… cală, parcă așa-i spuneți? întrebă Șoarecele de apă.

Marinarul îi aruncă o privire și parcă-i făcu cu ochiul.

— Mă pricep eu, zise el cu simplitate. Cabina căpitanului îmi convine de minune.

— E o viață grea, făcând toate socotelile, murmură Șoarecele, cufundat în

gânduri.

— Este, pentru echipaj, răspunse marinarul serios şi parcă iar făcu cu ochiul. Din Corsica încolo, urmă el, m-am folosit de un vapor care ducea vin înlăuntrul ţării. Am ajuns la Alassio seara, am ancorat, am tras afară butoaiele noastre cu vin şi le-am aruncat peste bord, legate unul de altul, într-un şir lung. Apoi mateloţii s-au urcat în bărci şi au vâslit spre mal, cântând şi trăgând după ei lungul şir de butoaie ce se bălăbăneau ca un şir uriaş de porci de mare. Pe nisipul plajei îi aşteptau cai, care au târât butoaiele în sus, pe strada în pantă a orăşelului. Ce mai zor, ce mai hărmălaie – pe brânci suiau povârnişul! Când ultimul butoi a fost la locul lui, ne-am dus să ne răcorim şi să ne odihnim şi am rămas până târziu, noaptea, să bem cu prietenii noştri. În dimineaţa următoare am plecat spre pădurile de măslini, ca să mai schimb şi să mă odihnesc. Căci, deocamdată, mă săturasem de insule, iar porturi şi vapoare văzusem cu duiumul; aşadar, am dus o viaţă tihnită printre ţărani. Stăteam tolănit şi-i priveam cum lucrează sau mă suiam pe dealuri, uitându-mă la Mediterana albastră, care se întindea departe, jos, sub mine. Şi aşa, încetul cu încetul, cu întreruperi comode, când pe jos, când pe mare, am ajuns la Marsilia, unde m-am întâlnit iar cu vechi tovarăşi de călătorie; am vizitat vapoare mari ce călătoreau pe ocean şi am dus-o iarăşi numai în petreceri. Ce să-ţi mai vorbesc de stridii! Câteodată visez stridiile din Marsilia şi mă trezesc plângând!

— Asta îmi aminteşte, zise politicos Şoarecele de apă, că parcă ai spus adineaori în treacăt că eşti flămând; iartă-mă, ar fi trebuit să te poftesc mai înainte. Firește că ai să stai să iei masa de prânz cu mine! Gaura mea e pe-aici, pe-aproape. E trecut de amiază; eşti bine-venit la ce se va găsi.

— Asta zic şi eu purtare amabilă şi frăţească, zise Şoarecele de mare. Într-adevăr, când m-am aşezat aici, eram flămând, şi, de când m-a pus dracul să vorbesc de stridii, mi s-a aţâţat foamea din cale-afară. Dar n-ai putea să aduci mâncarea aici? Nu prea-mi place să mă vâr în casă; nu fac asta decât când trebuie neapărat. Şi-apoi, cât mâncăm, aş putea să-ţi mai povestesc despre călătoriile mele pe mare şi despre viaţa plăcută pe care o duc – pentru mine, cel puţin, e foarte plăcută, şi, judecând după atenţia pe care o arăţi, aş crede că te atrage şi pe tine. Dacă mergem înăuntru, pariez o sută la unu că adorm îndată.

— Bună idee, într-adevăr, zise Şoarecele de apă şi porni repede spre casă.

Acolo scoase coşul de provizii şi împachetă un prânz simplu, în care, amintindu-şi de obârşia străinului, ţinu seama de preferinţele lui şi avu grijă să includă un cot de franzelă lungă franţuzească, un cârnat cu miros ademenitor de usturoi, nişte brânză ce-o găsi la îndemână şi o ploscă cu gâtul lung, învelită în paie, care conţinea soare băgat la sticlă, turnat şi pus la păstrare prin îndepărtate coline sudice. Astfel încărcat, se întoarse în grabă şi roşi de plăcere la laudele încercatului marinar privitoare la gustul şi judecata sa când despachetară împreună coşul şi-i aşezară conţinutul pe iarbă, în marginea drumului.

De îndată ce-și astâmpără întrucâtva foamea, Șoarecele de mare continuă povestea ultimei sale călătorii, purtându-l pe ascultătorul lui fermecat din port în port, prin Spania, debarcându-l la Lisabona, Porto și Bordeaux, făcându-i cunoștință cu porturile plăcute ale Cornwallului și Devonului; și tot așa pe Canalul Mânecii în sus, până la cel din urmă chei, unde, ancorat după vânturi multă vreme potrivnice, mânat de furtuni și bătut de vreme rea, îl ajunseseră primele semne misterioase și primul răsunet ale unei noi primăveri. Aţâţat de ele, zorise să ajungă, pe jos, înăuntrul țării, flămând de traiul într-o gospodărie liniștită, cât mai departe de frământarea istovitoare a oricărei mări.

Vrăjit și tremurând de curiozitate, Șoarecele de apă îl urmă pe aventurier leghe cu leghe, prin sânuri de mare bătute de furtuni, prin limanuri aglomerate cu vapoare, trecând în goana mare peste stăvilare de porturi, plutind în susul râurilor șerpuind ce ascundeau orășelele lor harnice îndărătul vreunui cot neașteptat, și îl lăsă în cele din urmă, cu un suspin plin de părere de rău, la gospodăria plicticoasă de pe uscat, despre care nu dorea să afle nimic.

Între timp masa se sfârșise, și marinarul, împrospătat și cu puteri noi, cu glasul mai răsunător, cu ochiul scânteind de o strălucire ce părea aprinsă la lumina vreunui far îndepărtat al mărilor, își umplea paharul cu licoarea roșie și aprinsă a podgoriilor din sud și, plecându-se spre Șoarecele de apă, îi vorbea, fascinându-l cu privirea, stăpânindu-l trup și suflet. Ochii aceia aveau verdele cenușiu, străbătut de dâre alburii de spumă, al mărilor săltărețe din nord. În pahar strălucea un rubin fierbinte, ce părea însăși inima sudului, bătând pentru cel care avea curajul să răspundă la zvâcnirile ei. Luminile gemene, cenușiul jucăuș și roșul aprins îl stăpâneau pe Șoarecele de apă și-l țineau legat, vrăjit, fără de putere. Lumea liniștită din afara razei lor se îndepărta cu totul și înceta să mai existe. Și povestea, povestea minunată continua să curgă. Aci erau numai cuvinte, aci se schimba în cântec. Îndemnul ritmic al marinarilor ridicând ancora grea, de pe care picurau stropi, vâjâitul sonor al pânzelor când trăgeau de ele, vântul de nord-est, balada pescarului ce-și strângea plasele desfăcute în asfințit, pe un fond de cer de culoarea casei, acordurile de chitară și de mandolină venind din gondole sau caiace. Nu se schimbau oare pe alocuri în plânsul vântului, întâi plin de jale, apoi reîncepând strident și mânios, ridicându-se până la un șuierat sfâșietor, coborând la un picur muzical al aerului, pe lunecușul velei înfoiate? Toate aceste zgomote părea că le aude ascultătorul vrăjit și, laolaltă cu ele, vaietul flămând al pescărușilor, tunetul surd al valurilor ce se spărgeau și gemetele pietrișului de pe țărmuri. Apoi povestirea se prefăcea iar în cuvinte, și Șoarecele urmărea cu inima zvâcnindă aventurile dintr-o duzină de porturi: lupte, evadări, regăsiri, camaraderii, întreprinderi îndrăznețe. Sau cerceta insula după comori, pescuia în lagune liniștite și dormita zile întregi pe nisipul cald și alb. Mergea la pescuit în adâncuri de ape și vedea strângându-se uriașe plase, încărcate doldora cu pești argintii; trecea prin

primejdii neașteptate, auzea larma valurilor prăpăstioase, în nopți fără de lună, vedea desprinzându-se din ceață, deasupra capului său, prorele înalte ale unui vapor mare de pasageri. Luă parte la înapoierea voioasă spre țară, înconjură promontoriul înalt și văzu cum se aprindeau luminile portului; desluși tulbure grupuri adunate pe chei, auzi strigăte voioase de bun sosit, zgomotul cablului ancorei plesnind apa; apoi urcă trudnic străduța abruptă, spre scânteierea înviorătoare a ferestrelor cu perdelușe roșii.

În cele din urmă, în visul ce-l visa treaz i se păru că aventurierul se sculase în picioare, dar tot mai vorbea și-l ținea sub vraja ochilor lui verzi ca marea.

— Și acum, spunea el cu voce domoală, iau iar drumul și țin direcția sud-vest, timp de multe zile lungi și prăfoase, până când, în cele din urmă, am să ajung la micul orășel cenușiu de la marginea mării, pe care-l cunosc atât de bine. E cocoțat pe una din coastele abrupte ale portului. Din intrările întunecate ale caselor vezi coborând trepte de piatră, perdelușe din smocuri mari de valeriană roz, până în câte un petic de apă albastră, scânteietoare. Bărcuțele ce așteaptă legate cu belciuge de pari, de-a lungul zidului bătrân de lângă mare, sunt vopsite în culori vesele, ca și acelea în care mă cățăram în joacă, în copilăria mea. Somonii saltă peste unde când vin apele mari, cete de scrumbii se zbenguie și trec ca săgețile pe lângă cheiuri și țărmuri. Prin ferestre vezi lunecând zi și noapte vapoarele mari – sus, spre locurile unde au să arunce ancora, sau departe, spre marea largă. Acolo ajung, mai curând sau mai târziu, vapoarele tuturor națiunilor navigatoare; și acolo, la ceasul ei, va ancora și corabia ce-o voi alege eu. N-am să mă grăbesc, am să zăbovesc și-am să aștept, până când în sfârșit o s-o văd așteptându-mă, în mijlocul apei, pe cea potrivită, cufundată adânc în unde sub povara încărcăturii, cu catargul din față îndreptat în jos către port. Am să mă strecor pe punte cu barca sau de-a lungul parâmelor și într-o dimineață o să mă deștept în cântecul și tropăitul marinarilor, în zbârnâitul mașinilor și în zornăitul lanțului ancorei ridicându-se voios. Vom întinde pânzele din față, căsuțele albe ale portului au să lunece încet pe lângă noi, în timp ce corabia își va lua direcția; și călătoria are să-nceapă. Croindu-și drum spre promontoriu, corabia are să se îmbrace toată în vele și, odată ieșită în larg, voi auzi iar plescăitul sonor al valurilor mari și verzi, când vântul ne îndreaptă spre sud!…

Și-ai să vii și tu, frățioare; căci zilele trec și nu se mai întorc; și sudul te așteaptă. Profită de aventura ce ți se oferă, ia aminte la chemare acum, până nu trece clipa ce nu mai revine. N-ai decât să închizi ușa înapoia ta, să faci un pas voios înainte, și iată-te ieșit din viața veche, iată-te pășind într-una nouă. Apoi, cândva, într-un târziu, n-ai decât să te înapoiezi aici acasă, dacă vrei, când paharul va fi băut până-n fund și comedia sfârșită. Atunci ai să poți ședea lângă râul tău liniștit, cu o mulțime de amintiri bune, care să-ți țină de urât. Poți ușor să mă ajungi din urmă pe drum, tu ești tânăr, iar eu încep să îmbătrânesc și să merg pe

îndelete. Am să zăbovesc și-am să mă uit înapoi: și, în cele din urmă, desigur că am să te văd venind, voios și cu inima ușoară, cu tot sudul răsfrânt pe chipu-ți!

Glasul se stinse și pieri, cum se stinge în tăcere chemarea firavă a unei gâze; iar Șoarecele de apă, înțepenit locului și cu privirea ațintită în gol, văzu în cele din urmă doar o pată îndepărtată pe suprafața albă a șoselei.

Se ridică automat în picioare și începu să reîmpacheteze coșul de mâncare, cu grijă și fără grabă. Și tot așa se trezi, fără să știe cum, înapoiat acasă, unde adună câteva lucrușoare necesare și mici comori la care ținea îndeosebi și le puse într-o desagă. Făcea toate astea încet și cu hotărâre, mișcându-se prin casă ca un somnambul și parcă tot mai ascultând, cu buzele întredeschise. Luă desaga la spinare, alese cu grijă un baston gros, pentru drum, și, fără grabă, dar și fără niciun fel de șovăială, păși pragul, tocmai când Sobolul se ivea în ușă.

— Dar ce e, unde te duci, Șoricelule? întrebă Sobolul cu mare uimire, apucându-l de braț.

— Spre sud, ca toți ceilalți, murmură Șoarecele cu glas monoton, de vis, fără a se uita măcar la el. Mai întâi spre mare, apoi pe puntea unui vapor și tot așa până la țărmurile ce mă cheamă!

Se îndrepta hotărât înainte, tot fără grabă, dar cu o stăruință încăpățânată în toată înfățișarea sa. Sobolul însă, speriat acum de-a binelea, îi stătu în cale și, privindu-l în ochi, văzu că aceștia erau tulburi, pironiți în gol și bătând într-un cenușiu cu dâre tremurătoare; nu erau ochii prietenului său, ci ai altui animal. Apucându-l cu tărie, îl târî înăuntru, îl trânti jos și îl ținu.

Șoarecele se împotrivi cu înverșunare timp de câteva minute, apoi, deodată, puterea păru să-l părăsească, și rămase culcat, liniștit și istovit, cu ochii închiși, tremurând.

De îndată, Sobolul îl ajută să se ridice și-l așeză într-un scaun, unde șezu, sfârșit și chircit, cu trupul scuturat de un tremur violent, trecând din când în când la un acces isteric de sughițuri de plâns fără lacrimi. Sobolul încuie ușa, aruncă desaga într-un sertar și se așeză în tăcere la masă, lângă prietenul său, așteptând să-i treacă această criză ciudată. Treptat, Șoarecele trecu la o somnolență agitată, întreruptă de tresăriri și șoapte nelămurite, despre lucruri stranii, sălbatice și străine pentru Sobolul neștiutor, apoi căzu într-un somn adânc.

Foarte îngrijorat, Sobolul îl lăsă câtva timp și își căută de lucru prin gospodărie. Se întunecase când se întoarse în cameră și-l găsi pe Șoarece unde-l lăsase – pe deplin treaz acum, dar apatic, tăcut și deprimat. Îl privi repede în ochi și îi găsi, spre mulțumirea lui, limpezi, închiși și cafenii ca mai înainte; apoi se așeză și încercă să-l învioreze și să-l ajute să povestească ce i se întâmplase.

Bietul Șoricel făcu tot ce putu, treptat, ca să-l lămurească pe Sobol; dar cum putea îmbrăca în cuvinte reci ceea ce fusese în cea mai mare parte închipuire? Cum să recheme, pentru altul, vocile obsedante ale mării care-i cântaseră lui, cum

să redea vraja sutelor de amintiri ale hoinarului? Chiar pentru el însuşi, farmecul era acum destrămat şi amăgirea se dusese. Cu greu putea da o explicaţie pentru ceea ce, cu câteva ceasuri în urmă, i se păruse de neînlăturat, singurul lucru ce-l avea de făcut. Nu este deci de mirare că nu izbuti să împărtăşească Sobolului vreo idee clară despre ceea ce i se întâmplase în acea zi.

Pentru Sobol, atâta doar era limpede: criza trecuse şi-l lăsase iarăşi teafăr pe prietenul său, deşi zdruncinat şi cam doborât. Şoricelul părea să fi pierdut orice interes, deocamdată, faţă de lucrurile ce alcătuiseră până acum viaţa sa obişnuită, ca şi faţă de toate plăcerile pe care zilele şi îndeletnicirile noului anotimp aveau să i le aducă.

Atunci, cu nepăsare prefăcută, Sobolul schimbă subiectul şi, ca din întâmplare, aduse vorba despre recolta ce începuse a se strânge, despre carele încărcate doldora şi boii ce trăgeau din răsputeri, despre clăile ce creşteau şi despre luna plină ce se înălţa deasupra ţarinelor goale, presărate ici-colo cu snopi. Vorbi de merele ce începeau să se roşească prin împrejurimi, despre nucile ce se coceau, despre marmelade şi dulcеţuri şi despre distilatul rachiurilor, până ce, cu astfel de gradaţii plăcute, ajunse la jumătatea iernii, la bucuriile ei şi la viaţa plăcută de interior, iar aici deveni liric de-a binelea.

Treptat, Şoarecele prinse a şedea drept şi a intra şi el în vorbă. Ochii săi şterşi dobândiră strălucire, şi înfăţişarea apatică de mai înainte începu să dispară.

Sobolul, plin de tact, se strecură afară din odaie şi se înapoie cu un creion şi cu câteva jumătăţi de coli de hârtie, pe care le aşează pe masă, la îndemâna prietenului.

— E mult de tot de când n-ai mai scris nicio poezie, zise. Ai putea să încerci astă-seară, în loc să, hm, să te gândeşti atâta la tot felul de lucruri. Cred că ai să te simţi mult mai bine după ce-ai să mâzgăleşti ceva pe hârtie, de n-ar fi decât rimele.

Şoarecele împinse la o parte hârtiile cu un gest obosit, dar discretul Sobol găsi prilejul să părăsească odaia, şi, când se uită pe furiş, înăuntru, ceva mai târziu, Şoarecele era absorbit şi surd la zgomotele lumii dimprejur. Când mâzgălea, când sugea vârful creionului. E adevărat că sugea cu mult mai mult decât mâzgălea, dar Sobolul se bucură că vindecarea începuse în cele din urmă.

CAPITOLUL X

AVENTURILE DOMNULUI BROSCOI CONTINUĂ

Intrarea principală a copacului găunos dădea spre răsărit, așa că broscoiul fu trezit la o oră foarte timpurie; în parte, de lumina strălucitoare a soarelui ce se revărsa asupră-i, în parte, de răceala neobișnuită ce o simțea în degetele de la picioare și care-l făcuse să viseze că era acasă, în pat, în camera lui frumoasă cu fereastră în stil Tudor. Cerșafurile și plapuma se sculaseră, bombănind și protestând că nu mai puteau îndura frigul, și alergaseră jos la focul din bucătărie, să se încălzească. El le urmase, cu picioarele goale, prin nesfârșite coridoare pavate cu piatră și reci ca gheața; încercase să le convingă și le implorase să fie rezonabile. Probabil că s-ar fi trezit încă mai devreme, de n-ar fi dormit câteva săptămâni în paie așternute pe lespezi de piatră și de n-ar fi uitat aproape cu totul senzația plăcută a cuverturilor călduroase strânse bine în jurul bărbiei.

Așezându-se în culcuș, își frecă mai întâi ochii, apoi degetele picioarelor înghețate; se întrebă o clipă unde se afla, tot căutând cu privirea zidul de piatră cu care se obișnuise și ferestruica zăbrelită. Apoi, cu o zvâcnire a inimii, își aminti totul – evadarea, fuga, urmărirea; își aminti lucrul cel mai de căpetenie și cel mai bun: că era liber!

Liber! Cuvântul și gândul acesta făceau mai mult decât cincizeci de cuverturi. Se încălzi din cap până-n picioare când se gândi la lumea minunată de afară, care abia-l aștepta să-și facă intrarea triumfală, gata a-l sluji și a-i da bucuroasă tot ce avea ea mai bun, dornică să-l ajute și să-i fie tovarășă de petrecere, așa cum fusese întotdeauna, în zilele de demult, până să nu se abată ghinionul asupra lui. Se scutură, își pieptănă cu degetele frunzele uscate din păr și, odată toaleta terminată, păși triumfător în soarele plăcut al dimineții. Îi era frig, dar îl însufleța încrederea, îi era foame, dar inima îi era plină de speranță. Toată teroarea din ajun i-o risipiseră odihna somnului și soarele limpede, înviorător.

Toată lumea era numai și numai a lui, în această dimineață timpurie de

vară. Păduricea înrourată prin care trecu stătea singuratică și tăcută. Se simțea stăpân pe câmpiile verzi ce urmară copacilor; se așterneau supus sub piciorul lui; putea să le facă ce voia. În această singurătate așternută pretutindeni, până și drumul mare, când îl ajunse, părea să caute îngrijorat tovărășie, ca un câine ce-și pierduse stăpânul. Broscoiul însă căuta pe cineva care să poată vorbi și să-i spună limpede ce drum să apuce. Când ai inima ușoară și conștiința curată, când ai bani în buzunar, când nu cutreieră nimeni ținutul spre a te târî înapoi la închisoare, n-ai decât să urmezi drumul încotro te îndeamnă el să mergi, fără a te sinchisi unde ai să ajungi. Broscoiul însă, care era practic, se sinchisea foarte; îi venea să-i dea un picior drumului, văzându-l că tace nepăsător, când pentru el fiecare minut era important.

Drumului de țară, atât de tăcut, i se alătură curând un frățior sfios sub înfățișarea unui canal, care îl luă de mână și ținu pasul cu el, încrezător, dar cu aceeași atitudine închisă, necomunicativă față de străini. „Mă enervează ăștia!” zise Broscoiul către sine. „Dar, în tot cazul, un lucru e sigur. Amândoi trebuie să fi pornit de undeva și trebuie să ajungă undeva. Asta nu trebuie să uiți, Broscoiule dragă!” Merse așadar mai departe, răbdător, pe lângă marginea apei.

De după un cot al canalului se ivi un cal singuratic, înaintând cu pas obosit și cu capul plecat, ca dus pe gânduri și cufundat în griji. Din hamurile de sfoară legate de căpăstrul lui pornea o frânghie lungă; în ritmul pasului său, se înmuia în apă, și din capătul ei picurau mărgelușe de stropi. Broscoiul lăsă calul să treacă și așteptă să vadă ce-i trimitea destinul.

O barcă încăpătoare lunecă pe lângă dânsul, cu un clipocit plăcut prin apa liniștită. Prora era aproape rotundă, marginile, vopsite în culori vesele, ajungeau la înălțimea potecii de-a lungul căreia o trăgea calul. Singura pasageră era o femeie mare și groasă, cu o basma colorată pe cap, care o apăra de soare; ținea un braț musculos împrejurul cârmei.

— Frumoasă dimineață, madam! zise ea către Broscoi, când ajunse lângă dânsul.

— Frumoasă, madam! răspunse Broscoiul politicos, pășind înainte pe potecă, pe lângă apă. Frumoasă pentru cine n-are necazuri ca de-alde mine. Fie-mea e măritată, mi-a trimis carte, urgent, cum că să vin numaidecât. Am plecat degrabă; mai știu eu ce-o fi pățit? Mă gândesc și eu la ce-i mai rău… Dacă ești și dumneata mamă, ai să mă-nțelegi, madam. Mi-am lăsat prăvălia baltă, nici țipenie să vadă de ea – trebuie să știi că am un negoț de spălătorie; copilașii i-am lăsat singuri, fără niciun rost – și zic că nu se mai află draci de copii ca ai mei! Și – ceasul rău – mi-am pierdut toți banii; și acum m-am mai și rătăcit… Când mă gândesc ce-o fi cu biata fie-mea, îmi vine rău și mai multe nu, madam!

— Da’ unde stă fata dumitale, madam? întrebă barcagița.

— Stă pe-aici, pe lângă apă, răspunse Broscoiul. Aproape de-un conac

frumos, care se cheamă Broscoiești, și-i pe-aici prin împrejurimi. Poate ai auzit dumneata de casa aia?

— Broscoiești? Păi și eu tot într-acolo mă duc, răspunse barcagița. Canalul ăsta se împreună cu râul, la câțiva kilometri mai jos de aici și nițel mai sus de Broscoiești. De-acolo nu mai e decât o aruncătură de băț. Hai, suie-te în barcă, și te duc eu.

Cârmi barca aproape de mal, și Broscoiul, cu multe blagoslovenii și asigurări de preaplecată recunoștință, păși ușurel pe punte și se așeză jos, foarte mulțumit. „Norocul Broscoiului, iar!” gândi el. „Fac ce fac și tot în picioare cad!”

— Vasăzică, ai o spălătorie, madam? întrebă politicos barcagița, în timp ce pluteau înainte. Nu te superi de întrebare, da’ cred că faci treabă bună cu meseria asta.

— Cel mai bun vad din tot ținutul, zise Broscoiul, dându-și aere. Toată nobilimea vine la mine. Nu s-ar duce în altă parte, să-i plătească; mă cunoaște atât de bine toată lumea! Vezi că mă și pricep la treaba mea, și singură-singurică mă ocup de toate. Spălatul, călcatul, scrobitul, aranjatul cămășilor fine, de seară, ale boierilor, totul se face sub ochii mei!

— Doar n-ai fi făcând toate chiar dumneata singură, madam? întrebă barcagița cu respect.

— Nuu, că am fete! zise Broscoiul degajat. Douăzeci de fete, cam așa ceva, și au de lucru berechet. Dar știi dumneata cum sunt fetele, madam! Niște zăpăcite, niște haimanale, c-așa trebuie să le zic!

— Chiar așa, zău! întări barcagița din toată inima. Dar cred că le ții dumneata în frâu pe puturoasele alea! Și, zi, îți place mult spălatul?

— Mă omor după el, zise Broscoiul. Mă prăpădesc după spălat. Niciodată nu-s mai fericită decât când mă văd cu mâinile pân’ la coate în albie. Ei, da’ e și jucărie pentru mine! Nici nu mai simt vreo oboseală; ce mai încoace, încolo, curată plăcere, crede-mă, madam!

— Ce noroc pe mine să te-ntâlnesc! zise barcagița pe gânduri. Curată baftă pentru amândouă!

— Ce vrei să spui? întrebă Broscoiul, cu oarecare îngrijorare.

— Ei, iaca, de pildă, eu, răspunse barcagița. Și mie-mi place să spăl, cum îți place dumitale, atâta că eu – îmi place, nu-mi place – trebuie să-mi fac toată treaba singură, firește, în timp ce conduc barcazul, după cum vezi. Ei, și cât privește pe bărbatu-meu, așa-i de priceput să tragă chiulul la treabă, să lase barca în grija mea, că nu am nici pic de timp să-mi mai văd și eu de treburile mele. De drept, el ar trebui să stea acum aici, să cârmească, ori să vadă de cal; noroc că are calu’ minte destulă să-și vadă singur de treabă. Când colo, dumnealui a șters-o cu câinele, ca să dibuiască vreun iepure pentru masă. Zicea că-mi iese înainte la stăvilarul ălălalt. De, cum o fi norocul – nu prea mă încred eu în dumnealui când o

pornește cu câinele; ăla-i mai zăpăcit ca el. Ei, da' până una, alta, ce mă fac cu spălatul?

— Ei, lasă, nu te mai gândi la spălat! zise Broscoiul, căruia nu-i prea plăcea subiectul. Mai bine gândește-te la iepure! Pun rămășag c-are să fie o frumusețe de iepure, gras și tânăr. Ceapă ai?

— Ba nu mă pot gândi la nimic decât la rufele mele, spuse barcagița, și mă mir cum poți vorbi de iepuri, când te așteaptă o plăcere ca asta. O să găsești într-un colț al cabanei o grămadă de lucruri de-ale mele. Nu-mi vine să le zic pe nume unei cucoane ca dumneata, dar o să le recunoști la prima vedere. Trece-le prin albie, în timp ce mergem în sus. Pentru dumneata are să fie o plăcere, cum ziceai, și mie îmi faci un bine. O să găsești la îndemână hârdău, săpun, cazanul pus la foc și-o găleată, să scoți apă din canal. Iar eu am să fiu bucuroasă să știu că te distrezi, în loc să șezi aici degeaba, să te uiți la mal și să caști până nu mai poți.

— Ascultă, lasă-mă pe mine să cârmesc, zise Broscoiul, de data asta speriat de-a binelea, și atunci poți să-ți vezi de spălat, după obiceiul dumitale. Să nu-ți stric lucrurile; poate nu-ți place cum le spăl. Eu sunt mai învățată cu rufăria bărbătească. Aia e specialitatea mea.

— Să te las pe dumneata să cârmești? răspunse barcagița, râzând. Trebuie să ai nițică experiență ca să cârmești un barcaz cum trebuie. Și, în afară de asta, e plicticos, și eu vreau să te distrezi. Nu, nu, dumneata te ocupi de spălat, care-ți place așa de mult, și eu îmi văd de cârmit, la care mă pricep. Te rog, îmi face plăcere să-ți fac bucuria asta; nu te împotrivi!

Broscoiul nu mai avea încotro. Privi jur-împrejur să vadă de nu exista o scăpare, văzu că era prea departe de mal ca să încerce să sară din barcă, și mohorât, se resemnă să-și îndure soarta. „N-am încotro", gândi el disperat, „la urma urmei, bănuiesc că, la nevoie, orice imbecil poate să spele!"

Cără din cabină hârdăul, săpunul și alte lucruri trebuincioase, alese la întâmplare câteva rufe, încercă să-și amintească ce văzuse când privise cândva prin ferestre de spălătorii și se apucă de treabă.

Trecu o lungă jumătate de oră și fiecare minut îl găsi pe Broscoi mai supărat și mai nenorocit. Tot ce le făcea rufelor părea că nu e ce trebuie. Încercă să le ia cu binișorul și să le mângâie, încercă să le bată și să le pocnească; dar ele se zgâiau la dânsul din hârdău, continuau să se simtă foarte bine în murdăria lor, și nici gând n-aveau să se lepede de ea.

O dată sau de două ori, îngrijorat, trase cu coada ochiului către barcagiță, dar ea părea că privește în larg, absorbită în mânuirea cârmei. Îl durea spatele de nu mai putea și băgă de seamă cu mâhnire că labele începeau să i se zbârcească. Vezi că Broscoiul era foarte mândru de labele lui. Bombăni înăbușit cuvinte pe care n-ar trebui să le pronunțe vreodată nici spălătoresele, nici Broscoii; și pierdu săpunul, pentru a cincizecea oară.

Un hohot de râs îl făcu să se îndrepte din şale şi să privească împrejur. Barcagiţa, rezemată înapoi, râdea nestăpânit. Râse până îi dădură lacrimile.

— Te-am supravegheat tot timpul, spuse ea, când îşi regăsi suflul. Mi-am închipuit eu de la început că eşti o prefăcută, după aerele pe care ţi le dădeai. Ce mai spălătoreasă! N-ai spălat nicio zdreanţă în viaţa ta, îmi pun capul!

Broscoiul, care începuse să fiarbă de câtva timp, îşi ieşi din pepeni, pierzând orice stăpânire de sine.

— Barcagiţă grasă, femeie de rând ce eşti! răcni el. Cum îndrăzneşti să vorbeşti aşa cu lumea bună! Spălătoreasă, da, ţi-ar plăcea! Află că sunt un Broscoi, un Broscoi foarte bine cunoscut, respectat şi distins! Oi fi eu acuma la ananghie, dar nu permit să-şi bată joc de mine o barcagiţă!

Femeia se apropie de el şi-l cercetă cu atenţie şi băgare de seamă pe sub bonetă.

— Doamne fereşte! strigă ea. N-am mai pomenit una ca asta! Un Broscoi scârbos, urâcios, nesuferit, să se târâie prin barca mea, să-mi spurce drăguţa mea de barcă! Nu! Asta nu permit!

Şi, pentru o clipă, dădu drumul cârmei. Un braţ mare, pistruiat, se întinse şi-l prinse pe Broscoi de-o labă dinainte, în timp ce celălalt îl apucă repede de un picior dinapoi. După aceea, lumea se întoarse repede cu susul în jos, barca păru că se balansează uşor până la cer, vântul îi vâjâi pe lângă urechi, şi Broscoiul se simţi zburând pe sus, rotindu-se cu repeziciune.

Când căzu înapoi, pocnind apa, îi păru cam rece după gustul lui, dar răcoarea ei nu izbuti totuşi să-i aline mândria jignită, să-i stingă fierbinţeala mâniei. Ieşi la suprafaţă scuturându-se şi, după ce-şi şterse lintiţa din ochi, primul lucru pe care-l văzu fu barcagiţa, care se uita la el râzând, rezemată de coada barcazului ce se îndepărta. Tuşind şi înecându-se, îşi jură să se răfuiască imediat cu ea.

Porni să înoate spre mal, dar rochia de stambă îi stingherea rău mişcările şi, când în cele din urmă ajunse la uscat, îi fu greu să se caţăre fără ajutor pe malul abrupt. Fu nevoit să se odihnească un minut-două, ca să-şi recapete suflul. Apoi, adunându-şi pe braţ poalele ude, începu să alerge după barcaz cât îl ţineau picioarele, cu o indignare sălbatică, setos de răzbunare.

Când ajunse în dreptul ei, barcagiţa tot mai râdea.

— Atârnă-te la uscat, spălătoreaso, îi strigă ea, calcă-ţi faţa şi drege-ţi creţurile, şi-o să arăţi iar ca un broscoi cumsecade!

Broscoiul nici nu se opri să răspundă. O răzbunare zdravănă, iată ce voia, nu vorbe în vânt şi ocări ieftine – deşi avea el pe buze câteva cuvinte potrivite, pe care i le-ar fi spus cu plăcere. Văzu în faţă ce-i trebuia. Continuă să alerge repede, ajunse calul, desprinse frânghia cu ajutorul căreia calul trăgea prin apă barcazul, o aruncă, sări sprinten pe spinarea animalului şi, împungându-l zdravăn cu picioarele

în coaste, îl sili să o ia la galop. Luă drumul câmpului, părăsind cărarea de pe malul apei, mânându-şi mândru armăsarul la vale pe o potecă bătătorită. O dată privi înapoi şi văzu că barca plutise până la celălalt mal al canalului, iar barcagiţa gesticula furioasă şi răcnea:

— Opreşte, opreşte, opreşte!

— Am mai auzit eu cântecul ăsta, zise Broscoiul râzând, în timp ce urma să dea pinteni calului, în galop nebun.

Calul, obişnuit să tragă pe-ndelete barca, nu era în stare de-o sforţare mai îndelungată. Galopul său se schimbă curând în trap, iar trapul în pas de plimbare domoală. Broscoiul era însă mulţumit şi aşa, ştiind că el, oricum, tot înainta, iar barca deloc. Îşi venise în fire pe de-a-ntregul, acum că făcuse ceva care, după dânsul, era foarte inteligent. Îi plăcea să înainteze alene în soare, profitând de fiece drum mărginaş şi de fiece cărăruie şi încercând să uite ce mult era de când nu mai mâncase ca lumea. În cele din urmă, văzu că lăsase canalul mult îndărăt.

Călătoriseră câţiva kilometri, el şi calul, şi Broscoiul începuse să moţăie în soarele fierbinte, când calul se opri, lăsă capul în jos şi începu să pască. Broscoiul, trezindu-se, abia se ţinu să nu cadă. Privi împrejur şi văzu că era pe un izlaz mare, presărat cu tufişuri ghimpoase şi cu mure, cât vedeai cu ochii.

Lângă el era o căruţă de ţigani, murdară, şi, alături de ea, un bărbat şedea pe o căldare întoarsă cu fundul în sus şi părea tare absorbit de lulea şi de contemplarea golului din faţa sa. Un foc de nuiele ardea în apropiere, şi deasupra focului atârna un ceaun, din care ieşeau sfârâieli şi clocote, şi un abur uşor, care-ţi dădea de gândit. Şi miresme calde, săţioase şi felurite, care se împleteau şi se îmbinau în cele din urmă într-un singur miros, cum nu se putea mai plăcut, delicios, desăvârşit, un miros ce părea sufletul însuşi al naturii, încarnându-se şi apărând copiilor ei, mângâietoare şi blândă, ca o adevărată zeiţă-mamă. Broscoiul îşi dădu seama că până acum nu-i fusese niciodată foame cu adevărat. Ceea ce simţise mai devreme în cursul zilei nu fusese decât o glumă, un moft. Asta era foame adevărată, fără nicio îndoială; şi trebuia găsită imediat o soluţie, că, de nu, avea să se întâmple un bucluc. Cercetă cu atenţie pe ţigan, întrebându-se dacă era mai lesne să se lupte cu el sau să-l înduplece cu rugăminţi şi linguşiri. Şedea astfel, tot adulmecând, şi se uita la ţigan; iar ţiganul şedea, trăgând din lulea, şi se uita la el.

După câtăva vreme, ţiganul scoase luleaua din gură şi întrebă aşa, ca într-o doară:

— Ce, vrei să vinzi gloaba?

Broscoiul rămase trăsnit. El nu ştia că ţiganii au o slăbiciune pentru negoţul cu cai şi că nu pierd niciun prilej de felul acesta. Nu se gândise că şatrele de ţigani, umblând mereu din loc în loc, au nevoie de animale de tras. Nici prin gând nu-i trecuse să schimbe calul pe bani, dar iată că ideea ce i-o dăduse ţiganul îi

înlesni calea spre cele două lucruri de care avea atâta trebuință: bani gheață și o masă serioasă.

— Ce? răspunse el. Eu să vând frumusețe de cal tânăr? Aș, nici prin gând nu-mi trece. Cine să care rufele clienților în fiece săptămână? Și, în afară de asta, țin prea mult la el, și el moare după mine.

— Încearcă să ții la un măgar, își dădu cu părerea țiganul.

— Parcă nici n-ai băga de seamă, urmă Broscoiul, că acest cal frumos al meu e aproape mai înalt ca dumneata. Și e cal de rasă, în parte, zău așa; ei da, nu partea ce-o vezi, altă parte. A fost și premiat, pe vremuri, ei da! Asta a fost înainte să-l cunoști dumneata; dar, dacă te pricepi cât de puțin la cai, se cunoaște și acum la prima vedere. Nu, nicio clipă nu m-aș putea gândi să-l vând. Dar, în tot cazul, cât ai fi dumneata dispus să oferi pentru calul ăsta tânăr și frumos?

Țiganul se uită cu de-amănuntul la cal, apoi la Broscoi, cu aceeași luare-aminte, și apoi iar la cal.

— Un sutar de picior, zise scurt și-și luă ochii de la cal, urmând să tragă din lulea și să privească în lumea largă.

— Un sutar de picior? strigă Broscoiul. Dacă nu te superi, îmi trebuie nițel timp, să fac socoteala, să văd la cât îmi revine exact.

Coborî jos de pe cal, îl lăsă să pască și se așeză pe iarbă lângă țigan. Începu să numere pe degete și, în cele din urmă, zise:

— Un sutar de picior? Bine, dar asta fac patru sutari în cap, niciun ban mai mult. Aș, nu, nici nu m-aș putea gândi să dau pe patru sutari așa cal frumos și tânăr.

— Ascultă aici, zise țiganul, să-ți spun eu o vorbă, îți dau cinci sutari și să știi că-i de două ori cât face tot calul. Ăsta-i cuvântul meu din urmă.

Broscoiul șezu și cugetă adânc și îndelungat, căci era flămând și fără o para în buzunar și încă destul de departe de casă; nu știa cât de departe, dar, în tot cazul, încă îl puteau pândi dușmanii. Cuiva care se află într-o asemenea situație, cinci sutare pot foarte bine să i se pară o sumă mare de bani. Pe de altă parte, nu prea părea un preț serios pentru un cal. Dar, când stătea să se gândească, nu-l costa nimic calul; așa încât tot ce putea lua pe el era câștig net. În cele din urmă, zise hotărât:

— Ascultă aici, țigane! Să-ți spun eu o vorbă – și ăsta-i ultimul meu cuvânt. Îmi dai șase sutare și jumătate, bani gheață, și, în afară de asta, mi-i da, din ceaunul ăsta al dumitale, care scoate niște mirosuri atât de grozave și de îmbietoare, cât am să fiu în stare să mănânc dintr-odată, la o singură masă, se-nțelege. În schimb, eu îți dau în primire calul meu tânăr și zglobiu, cu toate hamurile și dichisurile astea frumoase de pe el, pe deasupra. Dacă nici asta nu-ți convine, spune și n-am decât să plec. Știu pe cineva pe-aici, pe-aproape, care de ani și ani vrea să-mi cumpere calul.

Țiganul bombăni o groază și spuse că, dacă mai face câteva târguri ca ăsta, se ruinează. Dar, în cele din urmă, scotoci prin adâncurile buzunarului de la pantalon, până dădu de-o pungă murdară de pânză groasă, și-apoi numără în laba Broscoiului șase sutare și jumătate. Se băgă după aceea o clipă în căruță și se înapoie cu o farfurie mare de tinichea și cu cuțit, furculiță și lingură. Aplecă ceaunul, și un șiroi strașnic de tocană grasă și fierbinte curse în farfurie. Era, într-adevăr, cea mai frumoasă tocană din lume, preparată din potârnichi, fazani, pui, iepuri de pădure și iepuri de casă, păunițe și bibilici și alte câteva lucruri.

Broscoiul luă farfuria în brațe, aproape plângând de emoție, și se îndopă, se îndopă, se îndopă și mai ceru, și încă, și încă, iar țiganul nu se arătă zgârcit. I se păru Broscoiului că în viața lui nu mâncase atât de bine.

După ce băgase în el câtă tocană încăpu, se sculă și-și luă rămas-bun de la țigan, se despărți de cal cu mare dragoste și durere, iar țiganul, care cunoștea bine malul apei, îi spuse încotro s-o apuce. Așadar, porni iar la drum, în cea mai bună dispoziție. Era într-adevăr cu totul alt Broscoi decât cel de-acum o oră. Soarele strălucea puternic, hainele i se uscaseră, avea iar bani în buzunar, se apropia de casă, de prieteni, de un adăpost sigur; și, ce era mai grozav ca toate, luase o masă bună, caldă și hrănitoare. Se simțea mare, puternic, fără de griji și plin de încredere.

Pe când țopăia înainte, voios, își amintea de peripețiile lui și cum, de fiece dată când lucrurile păreau să meargă cel mai prost, izbutise să se descurce. Mândria și îngâmfarea începură să-l umfle din cale-afară. „Oho”, își zicea pășind cu nasul în vânt, „ce Broscoi deștept sunt! Vezi bine că în toată lumea nu se mai află animal isteț ca mine! Dușmanii mă vâră în închisoare, împresurat cu santinele, supravegheat zi și noapte de paznici; eu trec printre toți, numai mulțumită deșteptăciunii și curajului meu. Mă urmăresc cu locomotive, cu polițiști, cu revolvere; eu le dau cu tifla și dispar, râzând, în întuneric. Din fericire, o femeie grasă și răutăcioasă mă aruncă într-un canal. Ei și? înot la mal, pun mâna pe calul ei, plec în galop, triumfător, și vând calul pe un buzunar plin de bani și un dejun minunat! O! Sunt Broscoiul, vestitul, iubitul, frumosul Broscoi, căruia toate îi reușesc!” Deveni încetul cu încetul atât de mândru și înfumurat, încât, în timp ce mergea, compuse un cântec spre propria sa laudă. Îl cântă cât îl ținea gura, deși nu era nimeni care să-l audă. Era poate cel mai îngâmfat cântec pe care un animal l-a compus vreodată:

După cum citim prin cărți,
Lumea mai avu eroi!
Dar nici unul cu o faimă
Ca aceea-a lui Broscoi!

Știu ei tot ce poți să știi,

Învățații cei de soi,
Dar nu-i unul pe departe
Ager ca domnul Broscoi!

Animalelor din arcă
Lacrimi le curgeau șiroi.
Cin' zări întâi pământul?
Inimosul domn Broscoi!

Toată-armata da onorul,
Trecând mândră pe la noi.
Rege-o fi? Primul-ministru?
Nu. Era domnul Broscoi!

Regina și-ale ei doamne
Ședeau în turnul greoi;
„Cine-i frumosul de colo?"
„Nu știți? E domnul Broscoi!"

Mai erau încă multe de felul acesta, dar prea de tot înfumurate ca să poată fi scrise. Cele de mai sus sunt dintre cele mai potolite.

Mergea cântând și cânta mergând și se umfla tot mai mult. Dar, curând, mândria lui avea să primească o lovitură serioasă.

După ce străbătuse câțiva kilometri de drum de țară, ajunse la drumul cel mare. Când intră pe el și măsură cu privirea panglica ce șerpuia albă în sus, văzu apropiindu-se un punct ce se prefăcu într-o pată și apoi într-un obiect foarte familiar și auzi, cu încântare, cele două note prea bine cunoscute ale unei sirene de automobil.

— Asta da! zise Broscoiul cu înfrigurare. Iată iar viața adevărată, iată iar lumea cea mare, de care atâta vreme am fost lipsit! Am să le fac semn fraților mei întru volan și-am să le îndrug câteva din cele ce mi-au reușit atât de bine până acum. Desigur că mă vor lua cu ei, și-apoi mai stăm de vorbă, și te pomenești că am noroc și-mi fac intrarea la Broscoiești tolănit în automobil! Să moară de necaz Bursucul!

Păși cu încredere în șosea, ca să facă semn automobilului, care devenea tot mai vizibil și micșora viteza pe măsură ce se apropia de drumul de țară. Dar deodată Broscoiul păli, i se înmuie inima într-însul, genunchii îi slăbiră și începură să-i tremure, simți că i se face rău și pică jos, copleșit de durere și de spaimă. Nu era de mirare, nefericitul animal! Căci automobilul ce se apropia era chiar cel furat din curtea hanului „La Leul Roșu", în ziua nenorocită când începuseră toate necazurile lui. Și oamenii dinăuntru erau exact aceiași pe care-i văzuse dejunând în

sala restaurantului şi pe care-i lăsase fără maşină. Se prăbuşi în drum, pradă disperării, murmurând către sine însuşi: „S-a terminat! S-a sfârşit cu mine! Iarăşi lanţuri şi poliţişti! Iar închisoare! Iar pâine uscată cu apă! Vai, ce nerod am fost! Ce nevoie aveam să colind drumurile, cântând cântece înfumurate, şi să fac semne oamenilor ziua-n amiaza mare pe şosea, în loc să mă ascund până la căderea nopţii şi să mă furişez liniştit? Vai mie, animal fără noroc!”

Groaznicul automobil se apropia tot mai mult, până când, în cele din urmă, îl auzi oprind chiar lângă dânsul. Doi domni ieşiră din el şi, înconjurând boţul nenorocit ce zăcea tremurând pe şosea, unul din ei zise:

— Doamne! Ce trist! Uite o biată bătrână, o spălătoreasă, se pare, care a leşinat în drum! I s-o fi făcut rău de căldură, săraca de ea, sau poate n-a mâncat nimic toată ziua. S-o suim în maşină şi s-o ducem în satul cel mai apropiat, unde are desigur prieteni.

Urcară cu grijă pe Broscoi în automobil şi-l proptiră în perne. Apoi îşi urmară drumul.

Când îi auzi Broscoiul vorbind atât de binevoitori şi plini de simpatie şi văzu că nu e recunoscut, începu să-i crească curajul. Deschise, prudent, întâi un ochi, apoi pe celălalt.

— Uite! zise unul dintre domni. Îi e mai bine. Îi face bine aerul proaspăt. Cum te simţi acum, cucoană?

— Mulţumesc foarte mult, boierule, zise Broscoiul cu voce slabă, mă simt mult mai bine.

— Bravo! zise domnul. Acum stai liniştită şi, mai ales, nu încerca să vorbeşti.

— Nu, nu, zise Broscoiul. Mă gândeam numai că, dac-aş putea şedea în faţă, lângă şofer, să mă bată aerul rece în obraz, mi-aş reveni îndată.

— Ce femeie rezonabilă! zise domnul. Sigur că se poate.

Aşadar îl mutară cu băgare de seamă pe Broscoi în locul din faţă, de lângă şofer, apoi porniră din nou la drum. Între timp, Broscoiul îşi revenise aproape cu totul şi era iar cel dinainte. Se ridică din perne, privi împrejuru-i şi încercă să-şi înăbuşe fiorii, dorinţa, patima veche care se deştepta, îl asalta şi era pe cale să pună iar cu totul stăpânire pe dânsul.

„Soarta!” îşi zise. „La ce bun să te împotriveşti?” şi se întoarse către şofer, care şedea lângă el.

— Te rog, domnule, zise el, ai vrea să fii aşa bun şi să mă laşi să conduc şi eu, numai niţel? M-am uitat la dumneata cu atenţie; pare aşa uşor şi interesant; mi-ar plăcea să pot spune cunoştinţelor mele că am condus şi eu o dată un automobil!

Şoferul râse atât de tare de această propunere, încât domnul întrebă despre ce e vorba. Când auzi, zise, spre încântarea Broscoiului:

— Bravo, cucoană! Ştii că-mi placi? Las-o să încerce şi fii atent! N-o să se

întâmple nimic.

Broscoiul se căţără plin de zel în locul eliberat de şofer, puse mâna pe volan, ascultă cu umilinţă prefăcută învăţăturile ce i se dădeau, apoi puse maşina în mişcare, dar foarte grijuliu şi încet la început, căci era hotărât să fie prudent.

Domnii dindărătul lui bătură din plame, aplaudându-l, şi Broscoiul îi auzi spunând:

— Ce îndemânatică e! Închipuieşte-ţi, o spălătoreasă să conducă o maşină atât de bine, de prima oară!

Broscoiul spori puţin viteza; apoi mai mult, şi din ce în ce mai mult. Auzi pe domni strigând:

— Bagă de seamă, spălătoreaso!

Aceasta îl supără şi începu să-şi piardă capul.

Şoferul încercă să intervină, dar Broscoiul îl împinse cu cotul înapoi în scaunul lui şi dădu viteză maximă. Aerul ce-l bătea în faţă, bâzâitul motorului, salturile elastice ale automobilului i se urcară la cap.

— Spălătoreasă, zău? strigă el, fără să-i mai pese de nimic. Oho! Eu sunt Broscoiul, cel care face să dispară automobile, care fărâmă porţile temniţelor, Broscoiul care scapă întotdeauna! Şedeţi liniştiţi şi veţi vedea ce înseamnă să conduci un automobil, căci sunteţi în mâna faimosului, isteţului, neînfricatului Broscoi!

Cu un strigăt de groază, toată lumea se ridică şi se năpusti asupra lui.

— Puneţi mâna pe el, strigară cu toţii, puneţi mâna pe Broscoi, urâciosul animal care ne-a furat maşina! Legaţi-l, puneţi-l în lanţuri, târâţi-l la cea mai apropiată secţie de poliţie! Jos cu nerușinatul şi periculosul Broscoi!

Dar vai! ar fi trebuit să chibzuiască, să fie mai prudenţi, ar fi trebuit să-şi amintească a opri mai întâi maşina, într-un fel oarecare, înainte de-a face una ca asta.

Din jumătate de rotaţie de volan, Broscoiul dădu buzna cu maşina, cu un zgomot infernal, drept în tufărişul din marginea drumului. Un salt puternic, o lovitură violentă, şi roţile maşinii frământară noroiul gros al unei bălţi de adăpat caii.

Broscoiul se pomeni zburând prin văzduh, cu ţâşnirea în înalt şi curba delicată a unei rândunele. Îi plăcea mişcarea, şi tocmai începuse să se întrebe dacă va continua aşa până-i vor creşte aripi şi se va transforma într-o pasăre-Broscoi, când buf! căzu pe spate în iarba moale şi bogată a unei poieni. Ridicându-se pe jumătate, putu vedea automobilul în baltă, aproape scufundat; domnii şi şoferul, împiedicându-se în hainele lor lungi, se zbăteau nenorociţi prin apă.

Se ridică iute şi începu să fugă peste câmp cât putea de repede, căţărându-se prin gardurile vii care despărţeau proprietăţile, sărind şanţurile, până când îi pieri răsuflarea de oboseală şi trebui să încetinească pasul. Când îşi recăpătă suflul

și fu iar în stare să gândească ceva mai liniștit, începu să chicotească și din chicotit dădu în râs. Râse până trebui să șadă jos, sub un tufiș.

— Iho-ho! țipa într-un extaz de autoadmirație, tot Broscoiul! Broscoiul, ca de obicei, o scoate la capăt! Cine i-a făcut să-l ia în mașină? Cine a reușit să șadă în față, să ia aer? Cine i-a convins să-l lase să vadă dacă poate conduce? Cine i-a debarcat pe toți într-o baltă? Cine-a scăpat, zburând voios și neatins prin văzduh și lăsându-i pe excursioniștii strâmți la minte, invidioși și fricoși, în noroiul unde le e locul? Firește, Broscoiul. Broscoiul cel deștept, marele Broscoi, dragul de Broscoi!

Apoi începu iar să cânte cu voce tare:

Mașina alerga sprințară,
Ferindu-se de noroi.
Cine-o duse drept în baltă?
Inventivul domn Broscoi!

„Ah, ce inteligent sunt! Ce inteligent, ce extraordinar de iute…”

Un zgomot ușor, la oarecare depărtare înapoia lui, îl făcu să întoarcă capul, să vadă ce-i. Groază! Jale! Disperare!

Cam la două ogoare departe, un șofer cu jambiere de piele și doi jandarmi voinici se vedeau alergând spre dânsul, cât îi țineau picioarele.

Bietul Broscoi se ridică repede și o zbughi iar, înspăimântat. „Vai de mine!” gâfâia el, alergând anevoie. „Ce dobitoc sunt! Ce dobitoc îngâmfat și ușuratic! Iar am început să mă laud! Iar am început să urlu și să fac cântece! Iar am început să îndrug verzi și uscate! Vai de mine! Vai de mine! Vai de mine!”

Aruncă o privire înapoi și văzu cu strângere de inimă că distanța dintre el și urmăritori se micșora. Continuă să alerge disperat, dar văzu că ei se apropiau întruna. Își dădu toată osteneala să fugă mai tare, dar era un animal grăsuliu și cu picioare scurte; distanța scădea din ce în ce mai mult. Putea să-i audă, acum, aproape de tot, îndărătul lui. Fără să se mai uite pe unde pășea, se lupta înainte, orbește, sălbatic, privind îndărăt, peste umăr, spre vrăjmașul curând triumfător, când deodată nu mai întâlni pământ sub picioare, se zbătu după aer, și, bâldâbâc! se văzu scufundat până la gât într-o apă adâncă, o apă iute, o apă care-l trăgea cu ea, cu o putere căreia nu i se putea împotrivi. Își dădu atunci seama că, în spaima lui oarbă, intrase de-a dreptul în râu!

Se ridică la suprafață și încercă să apuce trestiile și stufărișul ce creșteau pe lângă marginea apei, chiar sub mal, dar curentul era atât de puternic, încât i le smulgea din mâini. „Vai de mine! gâfâia bietul Broscoi. De-oi mai fura vreodată un automobil! De-oi mai cânta eu vreodată un cântec îngâmfat!” Apoi se scufundă și ieși iar la suprafață, înghițind apă și stropind în juru-i. În curând văzu că se apropie de o gaură mare și întunecoasă, săpată în mal, chiar deasupra capului său, și în timp ce curentul îl trăgea mai departe, întinse o labă, izbuti să prindă marginea

găurii și se ținu. Apoi, încet și anevoie, se smulse din apă și se ridică, până ce putu în cele din urmă să-și sprijine coatele de marginea găurii. Rămase astfel câteva minute, pufăind și gâfâind, sfârșit de oboseală.

Pe când ofta și sufla din greu, cu ochii îndreptați spre gaura întunecoasă din față, ceva mic și strălucitor clipi în adâncul ei, îndreptându-se spre dânsul. Când se apropie, o față începu a prinde contur în jurul licărului. Era o față bine cunoscută.

Cafenie și micuță, cu mustăți.

Gravă și rotundă, cu urechi curățele și păr mătăsos. Era Șoarecele de apă!

CAPITOLUL XI

LACRIMI DE CĂINȚĂ ȘI PLAN DE BĂTAIE

Șoarecele scoase o lăbuță cafenie, curățică, îl apucă vârtos pe broscoi de ceafă, se opinti și trase cu putere; iar Broscoiul, cufundat în apă, se ridică încet, dar sigur, deasupra marginii găurii, până când, în cele din urmă, se află teafăr, sănătos, în sala de intrare. Era plin de nămol și de bălării, iar apa curgea șiroaie de pe el, dar se simțea la fel de fericit și de binedispus ca pe vremuri, acum că se vedea în casa unui prieten, iar fuga și evadările trecuseră și putea să lepede o deghizare nevrednică de el și căreia era atât de greu să i te conformezi.

— Vai, Șoricelule! se văită el. Am trecut prin atâtea de când nu te-am mai văzut, nici nu-ți poți închipui! Ce încercări, ce suferințe, și toate suportate cu atâta noblețe! Apoi ce evadări, ce deghizări, ce șiretlicuri, și toate puse la cale și executate cu atâta iscusință! La închisoare am fost, și-am scăpat, bineînțeles! Într-un canal am fost aruncat, și-am înotat la mal! Am furat un cal, l-am vândut pe-o sumă mare de bani! I-am sucit pe degete pe toți, i-am făcut să facă exact ce voiam eu! A, sunt un Broscoi și jumătate, fără îndoială! Care crezi că a fost ultima mea ispravă? Stai nițel să-ți spun…

— Broscoiule, zise Șoarecele de apă, serios și hotărât, du-te imediat sus și scoate de pe tine zdreanța asta de stambă, care parcă ar fi fost mai înainte a unei spălătorese; curăță-te ca lumea, îmbracă-te cu haine de-ale mele și încearcă să cobori arătând cumsecade, dacă poți; căci în viața mea n-am dat cu ochii de o ființă mai jerpelită, mai mâzgălită și care să inspire mai puțin încredere ca tine acum! Hai, lasă vorba și lăudăroșeniile și cară-te! O să am eu să-ți spun ceva, mai târziu!

Broscoiul fu cât pe-aci să stea să răspundă și el ceva. Se săturase să primească ordine de când era în închisoare, și iată că iar începea muștruluiala; și încă din partea unui Șoarece! Dar se văzu deodată în oglinda de deasupra cuierului, cu boneta neagră, decolorată, căzută caraghios pe un ochi. Atunci se răzgândi și urcă foarte repede și foarte umilit scările, spre camera de toaletă a Șoarecelui. Acolo se perie și se spălă cumsecade, își schimbă hainele și stătu îndelung în fața oglinzii, contemplându-se cu mândrie și plăcere și zicându-și ce idioți fără pereche

trebuie să fi fost toți aceia care măcar pentru o clipă îl putuseră lua drept spălătoreasă.

Când coborî din nou, prânzul era servit, ceea ce îi făcu mare plăcere, căci de când cu masa excelentă oferită de țigan, trecuse prin multe încercări grele și făcuse multă mișcare. În timp ce mâncau, Broscoiul îi povesti Șoarecelui toate aventurile lui, stăruind în primul rând asupra deșteptăciunii și prezenței lui de spirit în cazurile grele și asupra istețimii de care dăduse dovadă când se aflase la strâmtoare. Povestea ca și cum totul nu fusese decât un șir lung de întâmplări nostime și aventuroase. Dar, cu cât vorbea și se lăuda mai mult, cu atât Șoarecele devenea mai serios și mai tăcut.

Când, în cele din urmă, obosi vorbind, se scurseră câteva clipe în tăcere, apoi Șoarecele spuse:

— Bine, Broscoiașule, nu vreau să te mai supăr, după toate prin câte ai trecut; dar, zău, nu-ți dai seama cât ai fost de nerod? Singur spui că ai fost pus în lanțuri, că ai zăcut în lanțuri, că ai zăcut în închisoare, că ai murit de foame, că ai fost urmărit, că ai tremurat de spaimă, că ai fost insultat, bruscat, zvârlit rușinos în apă – și încă de o femeie. Unde vezi tu partea nostimă? Și toate astea pentru că trebuie neapărat să furi automobile. Știi foarte bine că n-ai avut decât neplăceri din momentul când ai dat cu ochii de prima mașină. Dar, dacă ții neapărat să ai necazuri – cum se întâmplă regulat cinci minute după ce-ai pornit –, de ce să le furi? N-ai decât să fii invalid dacă ți se pare interesant, n-ai decât să te ruinezi dacă vrei cu tot dinadinsul, dar de ce preferi să fii pușcăriaș? Când ai de gând să te cumințești? Gândește-te la prietenii tăi și încearcă să le faci cinste. Crezi că e o plăcere, pentru mine de pildă, să aud animalele, când mă văd trecând, cum zic: „Uite-l p-ăla care e prieten cu pușcăriașul”?

Trebuie să-i dăm Broscoiului ce-i al lui și să recunoaștem ca o trăsătură onorabilă în caracterul lui că, în fond, avea o inimă bună și că niciodată nu se supăra când era dojenit de cei pe care-i știa prieteni adevărați. Și, chiar când era foarte îndârjit în vreo chestiune, era, totuși, întotdeauna în stare să vadă și partea cealaltă a lucrului. În timp ce Șoarecele îi vorbea atât de serios, e drept că el își spunea întruna, cu revoltă lăuntrică: „Ba era amuzant! Cât se poate de amuzant!” și tot scotea pe înfundate tot felul de sunete stranii, k-i-k-k-k și p-â-h-h-h, de parcă ar fi sfârâit sau ar fi apăsat pe sticle cu sifon. Totuși, când Șoarecele sfârși, scoase un suspin adânc și spuse, foarte drăguț și smerit:

— Ai toată dreptatea, Șoricelule! Ce judecată sănătoasă ai tu întotdeauna! Da, am fost un nerod îngâmfat, văd foarte bine; dar de aici înainte am de gând să fiu un broscoi cuminte și n-am să mai fac niciodată asemenea prostii. În ce privește automobilele, nu prea-mi mai arde de ele, de când cu baia asta din urmă în apa ta. La drept vorbind, în timp ce mă sprijineam de marginea găurii tale, ca să-mi recapăt suflul, mi-a venit deodată o idee – o idee într-adevăr strălucită – în legătură

cu bărcile cu motor. Ei haide! nu te zbârli așa, băiete, nu te înfuria și nu da din picioare; nu era decât o idee, să nu mai vorbim de ea acum! Hai să ne bem cafeaua, să fumăm o țigară, să mai stăm de vorbă liniștiți, apoi o să mă duc frumos la Broscoiești, să mă îmbrac cu hainele mele și să-mi văd de treabă, ca mai înainte. M-am săturat de aventuri. Am să duc o viață liniștită, statornică, onorabilă, am să-mi văd de proprietatea mea, am s-o îmbunătățesc și-am să mai fac nițică arhitectură peisagistă pe ici, pe colo. Prietenii mei au să găsească oricând masa pusă, când vor veni să mă vadă; și-o să țin o trăsură cu căișori pentru plimbări prin împrejurimi, exact ca în vremurile vechi, înainte să fiu cuprins de neastâmpăr și de sete de acțiune.

— O să te duci frumos la Broscoiești? strigă Șoarecele, scos din fire. Ce tot vorbești? Vrei să zici că nu știi nimic?

— Ce să știu? zise Broscoiul, pălind. Hai, Șoricelule, zi repede! Nu mă cruța! Ce să știu?

— Vrei să zici, strigă Șoarecele, bătând cu pumnulețul în masă, că n-ai auzit nimic de dihori și de jderi?

— Cei din Pădurea Sălbatică? strigă Broscoiul, tremurând din tot corpul. Nu, n-am auzit niciun cuvânt! Ce-au făcut?

— … Cum au venit și-au pus stăpânire pe Broscoiești? urmă Șoarecele.

Broscoiul își propti coatele pe masă și bărbia pe labe. O lacrimă mare i se scurse din fiecare ochi, se revărsă și pică pe masă: pic, pic!

— Zi înainte, Șoricelule, murmură apoi, spune-mi totul! Ce-a fost mai rău a trecut. Sunt iarăși un animal în toată firea. Am să știu să îndur.

— Când ai pățit neplăcerea aceea, zise Șoarecele, rar și apăsat, vreau să zic când ai dispărut din societate pentru un timp, din pricina acelei neînțelegeri în privința unui… unui automobil, știi tu…

Broscoiul dădu doar din cap.

— Ei, bineînțeles că s-a vorbit destul de mult despre asta, pe-aici, urmă Șoarecele, nu numai de-a lungul malului, dar chiar și în Pădurea Sălbatică. Animalele s-au împărțit în tabere, cum se întâmplă totdeauna. Cei de pe Malul Apei țineau cu tine și ziceau că ai fost tratat într-un chip rușinos și că nu mai există dreptate în țară, în ziua de azi. Dar animalele din Pădurea Sălbatică spuneau lucruri aspre, că așa îți trebuie, că era timpul să înceteze odată scandalul. Erau foarte îndârjite și tot spuneau în tot locul că se sfârșise cu tine de data asta, că nu mai aveai să te înapoiezi niciodată, niciodată.

Broscoiul dădu iar din cap, în tăcere.

— Așa sunt bestiile alea, continuă Șoarecele. Dar Sobolul și Bursucul umblau și spuneau la toată lumea că te vei întoarce, că vei face în fel și chip pentru a te înapoia; că nu știau anume cum, dar te vei înapoia cu siguranță!

Broscoiul începu să se îndrepte nițel în scaun și să surâdă afectat.

— Ei dădeau argumente din istorie, urmă Șoarecele. Spuneau că n-a existat vreodată lege penală care să învingă îndrăzneală și drepturi ca ale tale, combinate cu puterea unei pungi grele. Și s-au aranjat să-și mute lucrurile la Broscoiești, ca să poată dormi acolo, să-l țină aerisit și gata a te primi, atunci când te-ai întoarce. Bineînțeles că nici nu visau ce are să se întâmple; totuși, aveau bănuielile lor în privința celor din Pădurea Sălbatică. Acum ajung la partea cea mai dureroasă și tragică din povestirea mea. Într-o noapte întunecată, foarte întunecată – vântul sufla năprasnic și ploua grozav –, o bandă de jderi, înarmați până în dinți, s-a furișat, în tăcere, pe aleea trăsurilor, sus, până la intrarea principală. Totodată, un detașament de nevăstuici îndârjite, înaintând prin grădina de zarzavat, a pus stăpânire pe curtea din dos și pe încăperile de serviciu, în timp ce o companie de dihori, gata de harță și fără scrupule, a ocupat sera și sala de biliard și s-a postat la ferestrele franțuzești ce dau spre peluză. Sobolul și Bursucul ședeau lângă foc în sala de fumat, spunându-și snoave și nebănuind nimic, căci era o noapte în care niciun animal n-ar fi putut umbla pe-afară. Deodată, sceleraților aceia afurisiți au spart ușile și au năvălit înăuntru din toate părțile. Sobolul și Bursucul s-au luptat cât au putut, dar în zadar. Erau neînarmați și luați prin surprindere – și, apoi, ce pot face doi contra a sute de animale? Sălbaticii s-au năpustit și le-au lovit crunt cu bastoanele pe bietele animale credincioase, apoi le-au izgonit afară în frig și în ploaie, cu multe ocări și necuviințe.

Aici, nesimțitorului Broscoi îi scăpă un hohot de râs, apoi se stăpâni și încercă să ia un aer deosebit de solemn.

— Și, de atunci, cei din Pădurea Sălbatică hălăduiesc la Broscoiești, urmă Șoarecele, și nu mai întreba cum! Stau în pat jumătăți de zile, dejunează când li se năzare, și tot locul e într-un hal – așa mi s-a spus – de ți-e silă să privești în jur. Îți mănâncă proviziile, îți beau vinul, fac glume pe socoteala ta, cântă cântece vulgare despre, hm, despre închisori și polițiști; cântece oribile, pline de aluzii personale și fără pic de umor. Și spun furnizorilor și tuturor care vor să-i asculte că au venit să stea pentru totdeauna.

— Nu zău! exclamă Broscoiul, ridicându-se în picioare și punând mâna pe un baston. Am eu grijă de asta!

— E-n zadar, Broscoiule! strigă Șoarecele după el. Mai bine întoarce-te și șezi, n-ai să reușești decât să intri în încurcături!

Dar Broscoiul o și pornise, și era cu neputință să mai fie reținut. Cobora repede șoseaua, cu bastonul pe umăr, spumegând de mânie și bombănind către sine însuși. Când ajunse în sfârșit aproape de poarta principală a casei sale, văzu deodată scoțând capul de după gratii o nevăstuică lunguiață și galbenă, înarmată cu o pușcă.

— Cine e? întrebă aspru nevăstuica.

— Ia lasă prostiile! făcu Broscoiul foarte supărat. Cum îndrăznești să-mi

vorbeşti astfel? Ieşi afară imediat, că de nu…

Nevăstuica nu răspunse nimic, ci puse pușca la umăr. Broscoiul, prudent, se aruncă la pământ, și bang! un glonț îi șuieră pe deasupra capului.

Broscoiul, speriat, se ridică anevoie și o luă la vale pe drum, cât îl țineau picioarele. În timp ce fugea, o auzi pe nevăstuică râzând, și alte glasuri mici și ascuțite i se alăturau și tot râdeau într-un chip nesuferit.

Se întoarse, foarte pleoștit, și povesti totul Șoarecelui de apă.

— Ce ți-am spus? zise Șoarecele. E-n zadar. Au pus străji, și sunt toți înarmați. Trebuie să aștepți.

Dar Broscoiul încă nu se resemnase atât de repede. Scoase așadar barca și o porni vâslind pe râu în sus, spre locul unde grădina Broscoieștilor cobora până-n malul apei.

Când ajunse în fața fostei sale locuințe, se sprijini în vâsle și scrută cu mare atenție locul. Părea totul pașnic, părăsit și calm. Broscoiul vedea toată fațada conacului scânteind în razele soarelui de asfințit, hulubi care se așezau câte doi sau trei pe coama acoperișului, grădina încărcată cu flori, firul de apă care ducea până la casa de bărci, podețul de lemn ce trecea de-a curmezișul lui – totul liniștit, nelocuit, așteptându-i parcă întoarcerea. Avea să încerce mai întâi la casa de bărci, se gândi. Războinic foarte, vâsli în sus spre gura canalului, și tocmai trecea pe sub pod, când… poc!

O piatră mare, zvârlită de sus, îi găuri fundul bărcii. Aceasta se umplu de apă, se scufundă, și Broscoiul se văzu în luptă cu apa adâncă. Privind în sus, văzu doar doi dihori aplecați peste parapetul podului; îl supravegheau și făceau mare haz.

— Data viitoare nimerim în cap, Broscoiașule! îi strigară.

Broscoiul, indignat, înotă spre mal, în timp ce dihorii râdeau unul mai tare ca celălalt, să li se facă rău și mai multe nu.

Broscoiul făcu pe jos drumul obositor înapoi și raportă încă o dată Șoarecelui de apă întâmplările lui descurajatoare.

— Bine, dar nu ți-am spus? strigă Șoarecele foarte supărat. Și-acum poftim! Uite ce te-ai apucat să faci! Mi-ai pierdut bunătate de barcă, la care țineam atâta! Asta ai făcut! Și ai stricat frumusețe de haine pe care ți le împrumutasem! Zău, Broscoiule, dintre toate animalele nesuferite, tu eşti cel mai…; mă mir cum reușești să-ți mai păstrezi prietenii!

Broscoiul își dădu numaidecât seama cât de nepotrivit și de nerod se purtase. Își recunoscu greșelile și încăpățânarea și-i ceru scuze Șoarecelui că-i pierduse barca și-i stricase hainele. Încheie spunând, cu acea supunere sinceră care dezarma întotdeauna criticile prietenilor săi și îi câștiga iarăși de partea sa:

— Șoricelule! Văd că am fost un Broscoi neînțelegător și îndărătnic. De aici înainte, crede-mă, am să dau dovadă de umilință și ascultare și n-am să mai

întreprind nimic fără povața ta binevoitoare și fără învoirea ta!

— Dacă-i așa, zise bunul Șoarece, împăcat, sfatul meu pentru tine, având în vedere ora târzie, este să șezi jos și să iei masa de seară, care va fi gata într-un minut. Și să ai răbdare. Căci sunt încredințat că nu putem face nimic până nu ne vedem cu Sobolul și cu Bursucul, până nu auzim ultimele lor noutăți. Trebuie să ținem sfat cu ei și să le auzim părerea în această problemă grea.

— A, da, Sobolul și Bursucul, zise Broscoiul distrat. Ce mai e cu ei? Uitasem cu totul de dânșii.

— Bine că ți-ai adus aminte! zise plin de mustrare Șoarecele. În timp ce tu te plimbai prin ținut în automobile scumpe, galopai mândru pe cai de rasă și luai mese copioase, aceste biete animale credincioase au trăit fără acoperiș deasupra capului, oricât ar fi fost vremea de rea, au dus o viață aspră ziua și au dormit pe tare noaptea. Au vegheat asupra casei tale, au patrulat la hotarele moșiei tale și nu i-au slăbit din ochi pe dihori și pe jderi, făcând tot felul de proiecte și de planuri și răsucindu-și creierii cum să facă să-ți dobândească înapoi proprietatea. Nu meriți să ai prieteni atât de credincioși și de devotați, Broscoiule, zău că nu! Într-o zi, când va fi prea târziu, are să-ți pară rău că nu i-ai prețuit mai mult pe când îi aveai.

— Sunt o bestie ingrată, știu, sughiță Broscoiul, vărsând lacrimi amare. Lasă-mă să mă duc să-i caut în noaptea rece și întunecoasă, să împart cu ei mizeriile, să încerc să le dovedesc… Stai nițel! Sunt sigur că am auzit clinchet de farfurii pe o tavă! A sosit și masa, în fine, uraa! Hai, vino, Șoricelule!

Șoarecele își aminti că Broscoiul fusese la regim de închisoare vreme destul de îndelungată și că se cuvenea, deci, să fie foarte îngăduitor cu el. Așadar, îl urmă la masă și, ca o bună gazdă, îl încurajă în sforțările lui strașnice de a se despăgubi pentru lipsurile trecute.

Tocmai terminaseră masa și se înapoiaseră în fotoliile lor, când auziră o bătaie grea în ușă.

Broscoiul începu să se neliniștească, dar Șoarecele, făcându-i un semn misterios, se duse drept la ușă și o deschise, și iată că intră domnul Bursuc.

Arăta, în totul, ca unul care, timp de mai multe nopți, nu putuse dormi în casa lui, în tihna și cu micile comodități obișnuite. Ghetele îi erau pline de noroi, și toată persoana lui era foarte neîngrijită și ciufulită. E adevărat că nu fusese niciodată un bărbat îngrijit domnul Bursuc, chiar în timpurile lui cele mai bune. Păși cu o mutră solemnă spre Broscoi, îi scutură laba și zise:

— Bine ai venit acasă, Broscoiule! Dar, ce spun? Acasă! Vai de venitul tău acasă! Nefericit Broscoi!

Apoi îi întoarse spatele, se așeză la masă, trase scaunul aproape și se servi cu o bucată mare de plăcintă rece.

Broscoiul fu foarte alarmat de acest fel grav și semnificativ de a-l saluta, dar Șoarecele îi șopti:

— Nu te sinchisi, fă-te că nu bagi de seamă; și nu-i spune nimic acum! E întotdeauna mohorât și fără curaj când e nemâncat. Are să fie îndată alt animal.

Așadar, așteptară în tăcere și, în curând, auziră o altă bătaie în ușă, mai ușoară. Șoarecele, cu un semn către Broscoi, se duse la ușă și-l băgă înăuntru pe Sobol, foarte jerpelit și nespălat, cu rămășițe de fân și paie agățate prin blană.

— Ura! Iată-l pe dragul de Broscoi! strigă Sobolul, cu fața strălucind de bucurie. Închipuiți-vă că s-a întors! Și începu să joace împrejurul lui. Nici n-am visat să te întorci așa de curând! Se vede că te-ai aranjat să evadezi, Broscoi iscusit și deștept ce ești!

Șoarecele, alarmat, îi dădea coate; dar era prea târziu. Broscoiul și începuse să pufăie și să se umfle.

— Deștept? Aș, de unde! zise el. Prietenii mei zic că nu sunt deștept. N-am făcut decât să scap din cea mai puternică închisoare a Angliei, doar atât! Am capturat un tren și am fugit cu el, nimic mai mult! M-am deghizat și am străbătut ținutul, jucând farse tuturor celor pe care-i întâlneam, asta-i tot! Aș, de unde! Nu-s decât un animal nerod, asta sunt! Am să-ți spun vreo două dintre micile mele pățanii, Sobolule, și să-ți dai singur cu părerea!

— Bine, bine, zise Sobolul, îndreptându-se spre masa pusă, ce-ar fi să povestești în timp ce eu mănânc? N-am mai luat o îmbucătură de azi-dimineață. Vai de capul meu!

Și se așeză, servindu-se din belșug cu friptură rece și murături.

Broscoiul luă o poziție țanțoșă în mijlocul covorului din fața sobei, băgă mâna în buzunar și scoase un pumn de arginți.

— Ia te uită! strigă el, împrăștiindu-i. Nu-i prea rău, ce zici, pentru o treabă de câteva minute? Și cum crezi că am făcut-o și pe-asta, Sobolule? Negoț de cai! Zău așa!

— Zi-nainte, Broscoiule! spuse Sobolul, cu mult interes.

— Broscoiule, te rog, isprăvește! zise Șoarecele. Și tu, Sobolule, nu-i mai da ghes, când știi cu cine ai de-a face; mai bine spune-ne cât mai degrabă care e situația și ce avem mai bun de făcut, acum că s-a întors Broscoiul.

— Situația e cât se poate de proastă, răspunse morocănos Sobolul, și, cât privește ce avem de făcut, zău dacă știu! Bursucul și cu mine am tot dat târcoale locului, zi și noapte. E mereu același lucru. Străji la tot pasul, țevi de pușcă îndreptate contra noastră, pietre ce ni se aruncă în cap; veșnic câte un animal la pândă – și, când ne văd, aoleu, ce mai râd! Asta mă supără cel mai mult.

— E o situație foarte dificilă! zise Șoarecele, reflectând adânc. Dar mi se pare că văd acum, când mă gândesc bine, ce-ar trebui, de fapt, să facă Broscoiul. Am să vă spun. Ar trebui să…

— Ba n-ar trebui deloc! izbucni Sobolul, cu gura plină. Nimic de felul acesta! Tu nu înțelegi. Ceea ce ar trebui, ar trebui să…

— Ei bine, nici nu mă gândesc! strigă Broscoiul ieşindu-şi din sărite. N-am să primesc ordine de la voi, măi băieţi! La urma urmei, despre casa mea vorbim, şi ştiu foarte bine ce am de făcut şi am să vă spun imediat. Am să…

Ajunseseră să vorbească toţi trei odată, cât puteau de tare, şi făceau un zgomot asurzitor, când se auzi un ţiuit răspicat:

— Tăceţi din gură, toţi, imediat! şi îndată toţi se potoliră.

Era Bursucul, care, după ce-şi terminase plăcinta, se întorsese cu scaunul spre ei şi-i privea cu asprime. Când văzu că le câştigase atenţia şi că aşteptau cu toţii să le vorbească, se îndreptă din nou către masă şi se servi cu brânză. Şi atât era de mare respectul ce-l inspirau însuşirile serioase ale acestui admirabil animal, încât nimeni nu mai suflă o vorbă până când el nu-şi termină complet masa şi-şi scutură firimiturile de pe genunchi. Broscoiul se cam agita pe locul lui, dar Şoarecele îl reţinea cu energie.

Când Bursucul termină de mâncat, se sculă din scaunul lui şi stătu în faţa focului, meditând adânc. În cele din urmă, vorbi:

— Broscoiule! zise el sever. Animal mic, rău şi păcătos ce eşti! Nu ţi-e ruşine de tine însuţi? Ce crezi că ar fi zis taică-tău, bătrânul meu prieten, dacă ar fi fost aici în seara asta şi ar fi ştiut de toate purtările tale?

Broscoiul, care stătuse până acum pe canapea, cu picioarele în sus, se întoarse cu faţa în jos, scuturat de sughiţuri de plâns şi de pocăinţă.

— Ei haide, lasă! urmă Bursucul, cu mai multă indulgenţă. Nu te mai necăji! Lasă plânsul! Ce-a fost a fost, să întoarcem foaia şi să începem o viaţă nouă. Dar să ştiţi că lucrul ce-l spune Sobolul e foarte adevărat. Dihorii stau la pândă la tot pasul, şi sunt cele mai bune santinele. E cu totul inutil să ne gândim să atacăm. Sunt prea puternici faţă de noi.

— Atunci s-a isprăvit, sughiţă Broscoiul, plângând cu capul în pernele canapelei. Mă duc să mă înrolez în armată, şi n-am să mai văd niciodată scumpul meu Broscoieşti.

— Curaj, puişorule! zise Bursucul. Sunt mai multe căi de a cuceri înapoi o cetate, altele decât s-o iei cu asalt. Încă nu mi-am spus ultimul cuvânt. Am să vă încredinţez acum o mare taină.

Broscoiul se ridică încet şi-şi şterse ochii. Secretele exercitau asupra lui o mare atracţie, deoarece niciodată nu le putea păstra. Îi plăcea acea senzaţie de prihănire şi de emoţie ce o simţea când se ducea şi le spunea altui animal, după ce promisese cu credinţă că n-are să spună.

— Există o trecere subterană, zise Bursucul apăsat, care duce de pe malul apei, aproape de tot de aici, chiar până în mijlocul conacului.

— A, prostii, Bursucule! zise Broscoiul. Ascultaţi poveştile născocite prin cârciumi de poporul din împrejurimi! Fiecare petic al Broscoieştilor mi-e cunoscut, pe dinăuntru şi pe afară. Nici gând de aşa ceva!

— Tinere, zise Bursucul foarte sever, tatăl tău, care era un animal respectabil, cu mult mai respectabil decât alții pe care-i cunosc, a fost un bun prieten al meu și mi-a încredințat multe, pe care ție nici prin gând nu i-ar fi trecut să ți le spună. El a descoperit acel tunel; nu l-a făcut el, bineînțeles; a fost făcut cu sute de ani mai înainte s-ajungă el a trăi acolo. L-a reparat și l-a curățat, gândindu-se că s-ar putea să fie de folos vreodată, în caz de necazuri sau primejdii. El mi l-a arătat. „Nu-i spune nimic feciorului meu”, m-a rugat. „E băiat bun, dar foarte ușuratic și nestatornic din fire, și nu-și poate ține gura, pentru nimic în lume. Dacă vreodată e într-o nevoie adevărată și i-ar putea fi de folos, atunci poți să-i spui despre coridorul secret, mai înainte nu.”

Celelalte animale îl priviră cu băgare de seamă pe Broscoi, ca să vadă cum primea aceasta. Broscoiul fu, mai întâi, înclinat să se burzuluiască, dar apoi se înseninâ îndată, ca un băiat bun ce era.

— Da, da, zise el, poate că sunt, într-adevăr, cam vorbăreț. Un personaj cu atâția prieteni ca mine – se adună amicii în jurul meu, ne tachinăm, facem spirite strălucite, spunem năzbâtii amuzante, și odată mă pomenesc că mi s-a dezlegat limba. Ce să fac, am darul conversației. Mi s-a spus chiar că ar trebui să țin un salon, nu știu ce-o fi aia. Ei, dar n-are a face. Zi înainte, Bursucule! Cum are să ne scoată din încurcătură tunelul ăsta al dumitale?

— Am aflat câteva lucruri acum, de curând, urmă Bursucul. L-am pus pe Lutru să se deghizeze în hornar, cu mături și perii pe spinare, și să întrebe la ușa din dos dacă n-au de lucru pentru el. Așa am aflat că mâine seară are să fie ospăț mare. E ziua cuiva – cred că a căpeteniei jderilor –, și toți jderii au să fie adunați în sufrageria cea mare. Au să mănânce, au să bea și au să petreacă, fără să bănuiască nimic. Nici puști, nici săbii, nici bastoane, niciun fel de arme!

— Dar santinelele au să fie la posturile lor, ca de obicei, observă Șoarecele.

— Exact, zise Bursucul, tocmai pe asta mă bizui. Jderii au să se încreadă cu totul în santinelele lor atât de bune. Și aici intră în joc tunelul. Acest prețios tunel duce chiar sub cămara sufrageriei.

— Aha, raftul ăla care se mișca, în cămara sufrageriei! exclamă Broscoiul. Acum înțeleg!

— Ne furișăm binișor până în cămara sufrageriei… exclamă Sobolul.

— … cu pistoale și săbii și bastoane, strigă Șoarecele.

— … și ne năpustim asupra lor, zise Bursucul.

— … și-i batem, și-i batem, îi batem de-i cotonogim! strigă Broscoiul entuziasmat, alergând jur-împrejurul odăii și sărind peste scaune.

— Foarte bine, zise Bursucul, reluându-și felul obișnuit, liniștit, așadar, planul nostru este pus la cale, și nu mai aveți de ce să discutați și să vă ciondăniți. Bun, acum e târziu, și ați face bine să mergeți cu toții la culcare. Aranjăm tot ce va

mai trebui mâine, în cursul dimineții.

Broscoiul, bineînțeles, se arătă disciplinat și merse la culcare odată cu toți ceilalți. Nici nu se gândea să se împotrivească, deși neastâmpărul lui era prea mare ca să doarmă. Avusese însă o zi grea, cu întâmplări de tot felul. Cearșafurile și cuverturile erau bine-venite și mângâietoare, după paiele, și acelea puține, așternute pe dușumeaua unei celule reci. Trecuseră deci doar câteva secunde de când pusese capul pe pernă, și deja sforăia fericit. Bineînțeles, visă o mulțime de lucruri: șosele care o luau la fugă când avea nevoie de ele, canale care goneau după el și-l prindeau, o namilă de barcă ce intra plutind în sufrageria cea mare, încărcată cu rufele din săptămâna aceea, tocmai în timp ce el dădea un banchet; apoi se găsea singur, în tunelul secret, luptându-se să înainteze, dar tunelul începea deodată a se suci și a se răsuci, apoi se scutura și ședea pe coadă. Totuși, în cele din urmă, se văzu înapoi la Broscoiești, voios și triumfător, iar toți prietenii, strânși împrejurul lui, îl asigurau cu seriozitate că era într-adevăr un Broscoi deștept.

Dormi până la o oră înaintată, a doua zi dimineața, și, când coborî, văzu că celelalte animale își terminaseră micul dejun cu câtva timp înainte. Sobolul o ștersese undeva singur, fără să spună nimănui unde se duce. Bursucul ședea în fotoliu, citind gazeta, și nu se ocupa câtuși de puțin de ce avea să se întâmple în seara aceea. Șoarecele, pe de altă parte, alerga aferat prin odaie, cu brațele pline de arme de tot felul – pe care le împărțea în patru grămezi mici, pe dușumea –, și, în timp ce fugea de colo până colo, tot vorbea ațâțat:

— O sabie pentru Șoarece, o sabie pentru Sobol, o sabie pentru Broscoi, o sabie pentru Bursuc! Un pistol pentru Șoarece, un pistol pentru Sobol, un pistol pentru Broscoi, un pistol pentru Bursuc!

Și așa bombănea mereu, monoton și ritmic, iar cele patru grămăjoare creșteau și creșteau.

— Foarte frumos, Șoricelule, zise acum Bursucul, privind peste marginea jurnalului spre micul animal care muncea de zor, nu zic că faci rău. Dar să ne vedem odată trecuți de dihori, cu păcătoasele lor de pușți, și vă spun eu că nu vom avea nevoie de niciun fel de săbii sau pistoale. Noi patru, cu ciomegele noastre, odată intrați în sala de ospăț, curățăm locul de toți bandiții ăia în cinci minute. Aș fi făcut eu singur treaba asta, dar n-am vrut să vă lipsesc de petrecere!

— Nu e rău să iei măsuri, răspunse Șoarecele gânditor, lustruind o țeavă de pistol de mâneca hainei și privind-o de aproape.

Broscoiul, după ce-și terminase micul dejun, găsi un ciomag gros și tot lovea cu el prin aer, cotonogind animale închipuite.

— Le arăt eu lor! *Mi-a* furat casa, bandiții!

— Nu se zice „*mi-a* furat”, Broscoiule, ci „*mi-au* furat”. Învață-te să vorbești corect! zise Șoarecele.

— Ce-l tot pisezi? interveni Bursucul morocănos. Ce nu e corect? Așa

spun și eu, și, dacă spun eu așa, puteți să spuneți și voi.

— Nu te supăra! zise Șoarecele umil. Dar sunt sigur că se zice: „Bandiții *au* furat”.

— Ia mai slăbește-mă! Vorba e că *i-a* luat casa bandiții și că trebuie s-o luăm înapoi.

— Bine, cum vreți! zise Șoarecele. Aproape că nu mai știa nici el cum e bine. Se retrase într-un colț, de unde putea fi auzit bombănind: „*Mi-a* furat, *mi-au* furat, *mi-a* furat, *mi-au* furat”… până când Bursucul îl repezi și-i spuse să-și învețe lecția de gramatică afară.

Acum iată că dădu buzna în odaie Sobolul, care părea foarte mulțumit de sine însuși.

— M-am distrat de minune! începu el de îndată. I-am supărat foc pe dihori.

— Sper că ai fost prudent, Sobolule, nu? întrebă Șoarecele îngrijorat.

— Cred și eu, răspunse Sobolul, sigur de sine. Mi-a venit ideea asta când m-am dus la bucătărie, să păstrez caldă mâncarea Broscoiului. Am găsit acolo rochia aia veche de spălătoreasă, atârnată la uscat în fața focului. M-am îmbrăcat cu ea, mi-am pus și boneta și șalul și pe-aci ți-e drumul, drept la Palatul Broscoieștilor, mândru nevoie mare. Bineînțeles, santinelele erau la posturi, cu puștile la umăr. Au strigat ele: „Care-i acolo?” și toate prostiile lor. „Bună dimineața, boierilor!” eu, de colo, foarte respectuos. „Nu cumva aveți ceva de spălat astăzi?” Ei s-au uitat la mine disprețuitor, foarte mândri și țepeni, și au zis: „Pleacă de aici, spălătoreaso! Noi nu spălăm când suntem de gardă”. „Poate altă dată?” fac eu atunci. Ho, ho, ho! Nu-i așa că am fost nostim, Broscoiule?

— Biet animal ușuratic! zise Broscoiul, foarte de sus.

Adevărul este că era nemaipomenit de gelos pe Sobol pentru ceea ce făcuse. Era exact ceea ce i-ar fi plăcut lui însuși să facă, dacă s-ar fi gândit el mai întâi la asta și n-ar fi dormit atât de târziu.

— Câțiva dintre dihori s-au roșit de mânie, urmă Sobolul, și sergentul care îi comanda mi-a spus scurt: „Ia șterge-o, muiere, șterge-o! Nu-mi mai ține oamenii trăncănind în post!” „S-o șterg?” zic eu. „O s-o șteargă alții, poate curând!”

— Vai, Sobolașule, cum ai putut? exclamă Șoarecele, speriat.

Bursucul lăsă jos jurnalul.

— Îi vedeam cum își ascuțeau urechile și se priveau unul pe celălalt, continuă Sobolul, și apoi sergentul le-a zis: „N-o luați în seamă; nu știe ce vorbește”. „Nu, zău?” eu, de colo. „Ei, să vă mai spun atât: fata mea spală pentru domnul Bursuc, ca să vedeți dacă știu sau nu știu ce vorbesc. Las’ c-o să știți și voi, acuși, acuși! O sută de bursuci însetați de sânge, înarmați cu carabine, au să atace Broscoieștii chiar în noaptea asta, pe la grajduri. Șase bărci pline de șoareci, cu pistoale și cuțite, au să vină în sus pe apă și au să debarce în grădină; în timp ce

un corp ales de Broscoi, zişi „Inimă-de-leu” şi având ca deviză „Moarte sau glorie!”, au să asalteze livada şi au să zdrobească totul în calea lor, în strigăte de războinare. N-o să vă mai rămână mult de spălat, praf o să vă facă, dacă n-o ştergeţi cât mai aveţi timp!” Apoi am fugit şi, când nu mai puteam fi văzut, m-am ascuns; şi pe urmă m-am furişat înapoi, târându-mă prin şanţ, şi i-am spionat, prin gardul viu ce împrejmuieşte şanţul. Erau cu toţii cât se poate de nervoşi şi de zăpăciţi, alergau în neştire de colo până colo, se împiedicau unii de alţii, fiecare dădea ordine la toţi ăilalţi şi nimeni nu asculta. Sergentul tot trimitea companii de dihori spre părţi îndepărtate ale proprietăţii, iar apoi trimitea pe alţii să-i cheme înapoi. I-am auzit zicând unii către alţii: „Ăsta-i năravul jderilor; ei să stea frumos în sala de ospăţ, la benchetuială, discursuri, cântece şi de-alde astea, în timp ce noi trebuie să stăm de gardă, în frig şi în întuneric, şi, până la urmă, să fim tăiaţi bucăţi de nişte Bursuci însetaţi de sânge!”

— Ah, Sobol nerod ce eşti! strigă Broscoiul. Ai stricat totul!

— Sobolule, zise Bursucul, în felul lui obişnuit, simplu şi liniştit, îmi dau seama că ai mai multă minte în degetul tău mic decât au alte animale în tot trupul lor plin de grăsime. Ai lucrat minunat şi încep să-mi pun speranţe mari în tine. Bun Sobol! Deştept Sobol!

Broscoiul se sufoca de gelozie, mai ales că nu putea descoperi deloc ce era atât de cuminte în ce făcuse Sobolul. Din fericire pentru el, înainte să-şi poată arăta supărarea şi să se expună la ironiile Bursucului, sună clopotul pentru masă.

Fu un prânz simplu, dar substanţial: slănină prăjită pe fasole cu bob mare şi budincă de macaroane.

Când termină, Bursucul se instală într-un fotoliu, zicând:

— Aşa, acuma avem gata planul de bătaie pentru la noapte, şi cred c-o să se facă destul de târziu până sfârşim toată treaba; aşa că eu încerc să aţipesc nitel, până una-alta.

Îşi trase o basma peste obraz şi curând prinse a sforăi.

Şoarecele, îngrijorat şi activ, îşi reluă imediat pregătirile şi începu iar să alerge printre cele patru grămăjoare, tot mormăind:

— Un centiron pentru Şoarece, un centiron pentru Sobol, un centiron pentru Broscoi, un centiron pentru Bursuc! şi tot aşa, cu fiecare bucată nouă pe care o scotea; părea că n-are să mai sfârşească niciodată.

Aşa că Sobolul îl luă pe Broscoi de braţ, îl duse afară, la aer, îl împinse într-un scaun de răchită şi îl puse să-i povestească toate aventurile lui, de la început până la sfârşit, ceea ce Broscoiul abia aştepta. Sobolul ştia să asculte cu luare-aminte, şi Broscoiul – nefiind nimeni de faţă care să-i controleze afirmaţiile sau să-l critice într-un spirit neamical – îşi dădu drumul. Într-adevăr, multe din cele povestite ţineau mai degrabă de categoria celor „ce s-ar fi întâmplat de mi-ar fi dat prin gând la timp şi nu cu zece minute mai târziu”. Acestea sunt totdeauna

aventurile cele mai frumoase și mai pline de viață; și de ce nu le-am numi ale noastre, cu aceeași îndreptățire cu care le numim ca pe cele, cam nepotrivite, care se întâmplă în realitate?

CAPITOLUL XII

ÎNTOARCEREA LUI ULISE

Când începu să se întunece, Șoarecele, cu o mutră aferată și misterioasă, îi chemă înapoi în casă, îl așeză pe fiecare în dreptul grămăjoarei lui și începu să-i echipeze pentru expediția ce avea să înceapă. El lua lucrul foarte în serios, era cât se poate de conștiincios, și chestia asta dură o groază de timp. Mai întâi, fiecare dintre animale trebuia să se încingă cu un centiron, apoi să-și înfigă o sabie în el și un cuțit de partea cealaltă, ca să țină echilibrul. După aceea o pereche de pistoale, un baston de polițist, mai multe perechi de cătușe, ceva bandaje și plasture și, în cele din urmă, o gamelă și o cutie cu sendvișuri. Bursucul râdea binedispus, apoi zise:

— Bine, Șoricelule, dacă pe tine te amuză, pe mine nu mă supără! Eu, unul, am să fac tot ce am de făcut cu bățul.

Dar Șoarecele nu răspunse decât:

— Te rog, Bursucule! Știi bine că n-aș vrea să zici, mai târziu, că am uitat cel mai mic lucru!

Când totul fu gata, Bursucul luă într-o labă o lanternă camuflată, strânse în cealaltă bastonul său solid și apoi spuse:

— Ei, acum urmați-mă! Sobolul mai întâi, fiindcă sunt foarte mulțumit de el; apoi Șoarecele; iar Broscoiul la urmă. Și ascultă aici, Broscuță! Nu cumva să trăncănești mult, ca de obicei, că, pe cinstea mea, te trimit înapoi!

Broscoiului atât îi era de teamă să nu fie lăsat pe din afară, încât acceptă, fără să crâcnească, poziția inferioară ce i se dăduse, și porniră cu toții. Bursucul îi conduse câtva timp de-a lungul apei, apoi, deodată, își făcu vânt peste marginea unei găuri din malul râului, nițel mai sus de apă. Sobolul și Șoarecele îl urmară în tăcere și intrară în gaură, făcându-și și ei vânt cum văzuseră pe Bursuc, dar, când veni rândul Broscoiului, bineînțeles că acesta făcu ce făcu, alunecă și căzu în apă, cu un bâldâbâc! și un țipăt ascuțit de spaimă. Prietenii săi îl traseră afară, îl frecară și-l stoarseră în grabă, îl consolară și-l puseră pe picioare; dar Bursucul era supărat rău și-i spuse că prima dată când se va mai face de râs, îl vor lăsa în urmă fără doar

și poate.

Astfel se văzură, în cele din urmă, în tunelul secret, și expediția începu cu adevărat.

Tunelul era rece și întunecos, umed, scund și îngust, și bietul Broscoi începu să tremure, în parte fiindcă-i era frică de ce-l aștepta și în parte fiindcă era ud leoarcă. Lanterna era departe înaintea lui și, oricâtă osteneală își dădea, tot rămânea puțin în urmă, bâjbâind prin întuneric. Atunci auzi pe Șoarece strigându-i cam nerăbdător:

— Haide, Broscoiule, haide! și-l apucă o spaimă grozavă că va fi lăsat în urmă, singur pe întuneric, și se repezi așa năvalnic, că-i izbi pe Șoarece de Sobol și pe Sobol de Bursuc, și timp de câteva clipe se produse o mare zăpăceală. Bursucul gândi că sunt atacați pe la spate și, cum nu era loc să întrebuințeze ciomagul sau cuțitul, scoase un pistol și era cât pe-aci să bage un glonț în Broscoi. Când își dădu seama ce se întâmplase, fu supărat de-a binelea și spuse:

— De data asta, să știți că-l lăsăm pe plicticosul de Broscoi!

Dar Broscoiul începu să se văicărească și să se smiorcăie, și ceilalți doi făgăduiră că răspund ei de buna lui purtare. În cele din urmă, Bursucul se împăcă, și convoiul luă iar drumul înainte – dar, de data asta, Șoarecele încheia șirul, ținând o mână energică pe umărul Broscoiului.

Astfel bâjbâiră înainte, cu urechile ciulite și cu laba pe pistoale, până când, în sfârșit, Bursucul spuse:

— Cred că ne-am apropiat bine de sala de ospăț.

Apoi auziră deodată, ca de departe – dar părea să fie chiar deasupra capetelor lor – un murmur confuz de sunete, ca de lume care strigă, se veselește și bate din picioare și ciocane în mese. Pe Broscoi îl apucară iar spaima și nevricalele, dar Bursucul spuse liniștit:

— S-au pornit jderii!

Tunelul începu să urce, și ei continuau să orbecăie. Apoi zgomotul izbucni din nou, deslușit de tot, de data aceasta, și foarte aproape deasupra lor. Se auzeau strigăte de: „Uraa, uraa, uraa, uraa!”, tropăit de piciorușe în podele, clinchet de pahare și bătăi de pumnulețe în mese.

— Da’ bine mai petrec! zise Bursucul. Haideți!

Înaintară grăbiți de-a lungul tunelului, până când acesta se sfârși, și se văzură sub chepengul unei intrări care ducea sus, în cămara sufrageriei. Era atâta vuiet în sala de ospăț, că nu prea se temeau să fie auziți. Bursucul comandă:

— Hai, băieți, acuma – cu toții odată!

Și toți patru puseră umărul la ușa cea grea și o săltară.

Ajutându-se unul pe celălalt, se suiră pe rând și se văzură în cămara sufrageriei. Numai o ușă îi mai despărțea de sala de ospăț, unde dușmanii lor, neștiutori, se veseleau.

Când ieşiră din tunel, zgomotul era asurzitor. În cele din urmă, veselia zgomotoasă şi bătăile în mese descrescură şi se putu deosebi o voce spunând:

— Nu vreau să vă mai ţin mult (aplauze îndelungate), dar, înainte de a încheia (aplauze reînnoite), aş vrea să adaug câteva cuvinte despre amabila noastră gazdă, domnul Broscoi! (Râsete prelungite.) Ce Broscoi bun, ce Broscoi modest, ce Broscoi de treabă! (Lumea se sufoca de veselie.)

— Îi arăt eu lui! mormăi Broscoiul, scrâşnind din dinţi.

— Stăpâneşte-te un minut! îi spuse Bursucul, reţinându-l cu greutate. Fiţi gata cu toţii!

— … Daţi-mi voie să vă cânt un cuplet, urmă vocea, pe care l-am compus în cinstea Broscoiului… (Aplauze prelungite.)

Apoi căpitanul jderilor – căci el era – începu cu glas subţire, piţigăiat:

Broscoiul merse la plimbare
Semeţ, mă rog, nevoie mare…

Bursucul se sculă cât era de mare, apucă voinicește bastonul cu amândouă labele, privi împrejur spre tovarăşii săi şi strigă:

— A sosit ceasul! Urmaţi-mă!

Şi deschise larg uşa.

— Aoleu!

Ce mai ţipete ascuţite, ce mai urlete piţigăiate, ce mai vaiete şi miorlăieli umplură încăperea!

Jderii, îngroziţi, se aruncară sub mese sau se căţărară ca nebuni pe ferestre în sus. Nevăstuicile se năpustiră înnebunite în gura sobei, unde fură fără îndoială înăbuşite şi făcute terci. Mese şi scaune se răsturnară, sticle şi porţelanuri se izbiră de podea şi se făcură ţăndări, o panică de nedescris domnea în încăperea în care cei patru eroi îşi făcuseră intrarea, plini de mânie şi răspândind groază în juru-le. Bursucul, puternic, cu mustaţa zbârlită, rotea un ciomag gros pe deasupra capului; Sobolul, negru şi sever, clătinând bastonul şi urlând groaznicul său strigăt de bătaie: „Sunt Sobolul! Sunt Sobolul!”; Şoarecele, sălbatic şi hotărât, cu brâul doldora de diferite arme; Broscoiul, nebun de aţâţare şi de mândrie jignită, umflat încât părea de două ori mai mare ca de obicei, săltând prin aer şi scoţând orăcăieli furioase, ce-ţi strecurau fiori reci prin şira spinării!

— „Broscoiul merse la plimbare!” urlă el. Le arăt eu plimbare! şi se îndreptă chiar spre căpetenia jderilor.

Nu erau în totul decât patru, dar jderilor, îngroziţi, li se părea că sala se umpluse de animale monstruoase, negre, cenuşii, cafenii şi galbene, care urlau şi roteau ciomege enorme. Se răspândiră şi o luară la fugă, cu ţipete ascuţite de groază şi spaimă, pe unde nimereau, prin ferestre, pe coşul sobei, oriunde, numai să scape din raza înspăimântătoarelor ciomege.

Lupta se sfârși curând. Cei patru prieteni trecură ca un vârtej de-a lungul sălii, pocnind cu bastoanele orice cap ce mai ieșea la iveală. În cinci minute, sala era golită. Prin ferestrele sparte ajungeau, slab, până la ei, țipetele ascuțite ale jderilor îngroziți, care o luaseră la fugă prin grădină. Pe jos zăceau, amețiți, câteva duzini de adversari învinși, iar Sobolul se grăbea să le pună cătușe la mâini. Bursucul se odihnea de munca grea proptindu-se în baston și ștergându-și năduşelile.

— Sobolule, zise el, mai rar băiat ca tine! Ia dă o raită pe-afară și vezi ce mai fac santinelele tale, dihorii. Cred că, datorită ție, n-au să ne prea dea de furcă la noapte!

Sobolul dispăru îndată printr-un geam, iar Bursucul îi puse pe ceilalți doi să ridice o masă, să culeagă dintre sfărâmăturile de pe jos niște cuțite și furculițe, farfurii și pahare, și să vadă de pot găsi ceva de-ale mâncării.

— Musai să-nfulec ceva! zise el, în felul lui cam grosolan de a vorbi. Hai, mă Broscoiule, mișcă! Și vezi de scotocește serios! Ți-am dobândit casa înapoi, și tu nu faci cinste cu nimic!

Broscoiul era cam jignit că Bursucul nu-l lăuda și pe el cum îl lăudase pe Sobol, că nu-i spunea ce băiat pe cinste era, ce bine se luptase și așa mai departe. El, unul, era foarte mulțumit de sine – mai ales când se gândea cum mersese drept spre căpetenia jderilor și-l făcuse să zboare peste masă c-o lovitură de baston. Se apucă să scotocească – la fel și Șoarecele –, și în curând găsiră niște peltea de coarne într-o chisea de sticlă, un pui rece, o limbă abia începută, niște fursecuri și o grămadă de salată de raci, iar în cămară dădură peste un coș plin cu chifle albe și peste o groază de brânză, unt și țelină. Erau gata să se așeze la masă, când, iată, intră Sobolul, cățărându-se prin fereastră, chicotind și cu brațele pline de puști.

— Gata, raportă el. După câte înțeleg, când dihorii, încă dinainte foarte nervoși și cu inima sărită, au auzit țipetele și scandalul din sala de ospăț, parte din ei au aruncat puștile și au luat-o la fugă. Ceilalți au mai rămas câtăva vreme, dar, când i-au văzut pe jderi năpustindu-se din casă spre ei, s-au crezut trădați. Dihorii i-au luat la bătaie pe jderi, jderii s-au luptat să scape. S-au izbit, au sărit în lături, s-au pocnit, s-au rostogolit încăierați, până când cei mai mulți dintre ei s-au dus de-a dura în râu. Acum au pierit cu toții, într-un fel sau altul; iată-le puștile! Așadar, cu asta am terminat!

— Excelent și merituos animal! zise Bursucul, cu gura plină de friptură rece și salată. Un singur lucru aș dori să mai faci, Sobolule, înainte să te așezi și tu la masă cu noi. Nu te-aș mai deranja, dacă n-aș știi că pe tine pot să mă bizui când vreau să văd un lucru bine făcut. Mi-ar plăcea să pot spune la fel despre toți cei pe care-i cunosc. L-aș trimite pe Șoarece, de n-ar fi poet. Aș vrea să-i iei cu tine sus pe flăcăii care zac împrăștiați pe-aici și să-i pui să curețe câteva camere. Să facă ordine cum trebuie, ca să se poată sta în ele. Vezi să mături pe sub paturi, să pună

cearşafuri şi feţe de pernă curate şi să îndoaie un colţ al plăpumii, cum se cuvine. Să pună o cană cu apă caldă, prosoape curate şi câte o bucată de săpun în fiece cameră. După aia, poţi să-i mai cârpeşti o dată, dacă-ţi face plăcere, şi să-i dai afară pe uşa din dos. Bănuiesc că n-o să-i mai vedem de-acu-nainte. Apoi să vii să guşti cu noi din limba asta. E clasa prima. Sunt foarte mulţumit de tine, Sobolule!

Bunul Sobol căută un baston, îşi înşiră prizonierii într-o coloană pe podea, le dădu ordinul: „Înainte marş!" şi îşi conduse escadronul sus la etajul întâi. După câtva timp, reapăru zâmbind şi spuse că toate camerele erau gata, curate ca paharul.

— Şi de cârpit, nu i-am mai cârpit, adăugă el. Mi s-a părut că mâncaseră destulă cârpeală pentru o singură seară. De altfel, jderii, când i-am întrebat, au fost şi ei de aceeaşi părere şi mi-au spus că nici nu se gândesc să mă mai deranjeze. S-au arătat foarte pocăiţi şi mi-au spus că le pare grozav de rău de ce-au făcut, dar că numai căpetenia lor era de vină, şi cu dihorii. Au mai spus că, dacă vreodată vom crede că pot face ceva cu care să-şi răscumpere greşeala, să le spunem neapărat. Le-am mai dăruit câte o chiflă la plecare şi le-am dat drumul pe din dos. Au zbughit-o cât îi ţineau picioarele!

Apoi Sobolul îşi trase şi el scaunul mai aproape de masă şi se înfipse în limba rece, iar Broscoiul, ca un gentleman ce era, îndepărtă orice gând de gelozie şi spuse din toată inima:

— Mulţumesc mult, Sobolule dragă, pentru toată osteneala şi toate necazurile ce le-ai avut în seara asta şi, mai ales, pentru dibăcia de care ai făcut dovadă azi-dimineaţă!

Bursucului îi plăcu asta şi zise:

— Iată cum vorbeşte un Broscoi de treabă!

Astfel îşi sfârşiră cina, cu voie bună şi mulţumire, şi apoi se retraseră să se odihnească între cearşafuri curate, la adăpost în căminul strămoşesc al Broscoiului, recâştigat prin merite fără de pereche, printr-o strategie desăvârşită şi o mânuire dibace a ciomegelor.

În dimineaţa următoare, Broscoiul, care dormise prea mult, ca de obicei, coborî la cafea foarte târziu şi găsi pe masă coji de ouă, câteva rămăşiţe de pâine prăjită, rece şi uscată, o oală de cafea pe trei sferturi golită şi cam atât. Toate astea nu prea îi îmbunară dispoziţia, având în vedere că, mai întâi de toate, era casa lui. Prin ferestrele în stil franţuzesc ale sufrageriei îi văzu pe Sobol şi pe Şoarece şezând în scaune de răchită, pe iarbă; păreau să-şi povestească snoave. Din când în când izbucneau în hohote de râs şi zvârleau din picioare de voie bună. Bursucul, care era instalat într-un fotoliu, cufundat în gazeta de dimineaţă, ridică doar privirea şi dădu din cap când intră Broscoiul în odaie. Dar Broscoiul îşi cunoştea omul; se aşeză şi mâncă şi el ce găsi, mulţumindu-se să-şi spună c-are să se răfuiască el cu ceilalţi, mai curând ori mai târziu. Când era aproape gata, Bursucul

ridică privirea și spuse, scurt și cuprinzător:

— Mi-e teamă, Broscoiule, c-o să ai o groază de lucru în dimineața asta. Vezi bine că trebuie să dăm numaidecât un banchet, ca să sărbătorim chestia asta. Cu toții se așteaptă la așa ceva din partea ta; la drept vorbind, așa e regula.

— Da, desigur! zise Broscoiul îndată. Fac orice ca să vă fiu pe plac. Deși nu prea înțeleg de ce vreți un banchet de dimineață. Dar știi că eu nu trăiesc pentru propria mea plăcere, ci vreau numai să descopăr ce doresc prietenii mei, iar apoi încerc să le împlinesc dorințele, bunule, dragule de Bursuc!

— Hai, nu te face mai nerod decât ești, răspunse Bursucul, supărat, și nu mai chicoti și stropi în cafea când vorbești! Ce maniere-s astea? Bineînțeles că banchetul are să fie diseară, dar invitațiile trebuie scrise și expediate imediat, și tu urmează să le scrii. Hai, așază-te la masă, uite aicea un teanc de hârtie de scris, cu inscripția „Broscoiești” sus, la dreapta, în litere albastre și aurii; apucă-te și scrie invitații pentru toți prietenii tăi! Dacă te ții serios de treabă, le avem gata înaintea dejunului. O să fac și eu ceva, iau și eu asupră-mi parte din bătaia de cap; eu o să comand ospățul.

— Cum? exclamă Broscoiul, nenorocit. Eu să zac în casă și să scriu un teanc de păcătoase de scrisori, într-o dimineață ca asta, când ard să dau o raită proprietății mele, să pun pe toți la punct, să fac ordine în toate cele, să le arăt cine e stăpânul aici și să mă mai distrez puțin? Nici prin gând nu-mi trece! Să fiu al… zău așa!… Ei, stai nițel, nu te supăra! Ei da, desigur că vreau, Bursucule dragă! Ce contează plăcerea mea pe lângă a voastră? Dacă vrei tu, așa voi face. Du-te, Bursucule, și comandă ospățul, comandă ce-ți place! Apoi du-te și tu la tinerii noștri prieteni, care se înveselesc afară, uitând de grijile și necazurile mele. Sacrific această frumoasă dimineață pe altarul datoriei și prieteniei!

Bursucul îl privi cu neîncredere. Dar înfățișarea sinceră, deschisă, a Broscoiului, nu-l făcea să bănuiască niciun motiv nedemn al acestei schimbări în purtarea lui. Așadar, părăsi odaia, luând direcția spre bucătărie. De îndată ce se închisese ușa îndărătul Bursucului, Broscoiul se repezi spre masa de scris. În timp ce vorbea, îi venise o idee strașnică. Avea să scrie el invitațiile, și încă ce invitații! Are să aibă grijă să pomenească rolul de căpetenie ce-l avusese în luptă și cum îl trântise la pământ pe căpitanul jderilor. Are să facă aluzie la aventurile sale, la calea triumfală ce-o străbătuse; iar pe verso avea să dea un fel de mic program al serbării de diseară. Cam așa ceva își schiță el în cap:

DISCURS ..... de BROSCOIUL
(Vor fi și alte discursuri ale Broscoiului, în timpul serii)
ALOCUȚIUNE ..... de BROSCOIUL,
Cu următoarele subiecte: Sistemul închisorilor noastre.
Căile navigabile ale Angliei. Despre comerțul cu cai și cum să-l facem.

Proprietatea, drepturile și îndatoririle ei. Înapoi la glia strămoșească. Tipul unui nobil de țară englez

CÂNTEC ..... cântat de BROSCOIUL
(compus de el însuși)
ALTE COMPOZIȚII ..... de BROSCOIUL
vor fi cântate în cursul serii, de către… Compozitor

Ideea îi plăcu grozav și se puse pe lucru de zor, așa încât până la amiază termină toate invitațiile. Chiar atunci i se raportă că un mic jder jerpelit și ud leoarcă era la ușă și întreba cu sfială dacă nu putea fi de vreun folos. Broscoiul ieși, dându-și aere, și constată că era unul dintre prizonierii din ajun, foarte respectuos și doritor de-a fi pe plac. Îl bătu pe umăr, îi băgă teancul de invitații în labă și-i spuse s-o șteargă pe loc și să le ducă la destinație cât putea de repede. Dacă avea chef să se întoarcă seara – nu că-i promitea –, da' s-ar fi putut să capete și un bacșiș. Bietul jder părea, într-adevăr, foarte recunoscător și se grăbi să plece să-și împlinească însărcinarea.

Când celelalte animale se întoarseră pentru dejun, foarte însuflețite și vesele după o dimineață întreagă petrecută pe malul apei, Sobolul, pe care-l cam mustrase conștiința, privi cu oarecare îndoială pe Broscoi, așteptându-se să-l vadă morocănos sau abătut. Când colo, era atât de binedispus și de umflat, încât Sobolul începu să miroasă că nu-i a bună; iar Șoarecele și Bursucul schimbară priviri pline de tâlc.

De cum sfârșiră masa, Broscoiul, înfigându-și labele în buzunarul pantalonilor, spuse, în treacăt:

— Ei, acum simțiți-vă ca la voi acasă, băieți! Dacă vă trebuie ceva, cereți tot ce poftiți!

Și o porni țanțoș spre grădină. Gândea să pună la punct acolo o idee, două, pentru discursurile ce avea să le țină. Dar Șoarecele îl înșfăcă de braț.

Broscoiul cam ghici ce avea de gând amicul lui și încercă să scape; dar, când îl prinse și Bursucul zdravăn de brațul celălalt, începu să-și dea seama că pierdea partida. Cele două animale îl conduseră astfel până în mica odaie de fumat, alături de sala de intrare, încuiară ușa și-l așezară într-un scaun. Apoi stătură amândoi în fața lui, în timp ce Broscoiul ședea și tăcea, privindu-i foarte bănuitor și morocănos.

— Ascultă, Broscoiule! zise Șoarecele. E vorba de banchetul acela. Îmi pare foarte rău că trebuie să-ți vorbesc așa. Dar vrem să înțelegi limpede, odată pentru totdeauna, că n-au să aibă loc nici discursuri, nici cântece. Încearcă și dă-ți seama că de data asta nu vrem să te convingem, ci îți spunem că așa va fi.

Broscoiul văzu că era prins în capcană. Îl descoperiseră, îi ghiciseră gândurile cele mai lăuntrice și i-o luaseră înainte. Visul lui frumos era spulberat.

— N-am voie să le cânt măcar un singur cuplet? se rugă el plin de jale.

— Nu, nici un singur cuplet, răspunse cu tărie Șoarecele, deși i se rupea inima când băgă de seamă cum îi tremurau buzele bietului Broscoi dezamăgit. Degeaba te frămânți, Broscuță – după cum știi foarte bine, cupletele tale nu-s decât înfumurare, lăudăroșenie și fudulie. Iar în discursuri nu faci decât să te tămâiezi pe tine însuți și să exagerezi teribil și… și…

— Și să-ndrugi gogoși, adăugă Bursucul, în felul lui cam grosolan.

— E pentru binele tău, Broscuță! urmă Șoarecele. Știi foarte bine că trebuie să încerci o viață nouă, mai curând sau mai târziu. Acum e un timp foarte potrivit ca să faci asta, un fel de răspântie în viața ta. Te rog, crede-mă: mă doare să-ți spun toate astea, mai mult decât pe tine să le auzi.

Broscoiul rămase vreme îndelungată cufundat în gânduri. În cele din urmă, înălță capul. Pe fața lui se puteau citi urmele unei emoții puternice.

— Ați învins, prieteni, spuse cu o voce frântă. Desigur, nu vă ceream mare lucru: voiam doar o seară să mai las să țâșnească duhul meu, să dau frâu liber imaginației și vervei mele, să aud aplauzele tumultuoase care totdeauna îmi pare că scot la iveală însușirile mele cele mai bune. Totuși, voi aveți dreptate, știu bine, iar eu n-am. De aici înainte voi fi cu totul alt Broscoi. Prieteni, niciodată nu va mai trebui să roșiți pentru mine. Dar vai, cât de aspră e viața!

Și, ținând batista la ochi, părăsi camera cu mers împleticit.

— Bursucule, zise Șoarecele, eu mă simt ca o brută; sunt curios cum te simți mata?

— Știu, știu, răspunse Bursucul, întunecat la față. Dar n-avem încotro. Băiatul ăsta trebuie să continue să trăiască aici, trebuie să-și păstreze ce-i al lui și să fie respectat. Ți-ar plăcea mai degrabă să ajungă de râsul tuturor, să-și bată joc de el dihorii și jderii?

— Firește că nu, zise Șoarecele. Fiindcă veni vorba de jderi, noroc c-am dat de jderuleţul acela, tocmai când pornise cu invitațiile Broscoiului. Aveam oarecare bănuieli după cele ce-mi spuseseși, așa că am citit vreo două; erau dezgustătoare. Le-am sechestrat pe toate, și bunul nostru Sobol șade acum în salonașul albastru și scrie invitații obișnuite.

În cele din urmă, începu să se apropie ceasul banchetului. Broscoiul, care, lăsându-i pe ceilalți, se retrăsese în camera lui de culcare, tot mai ședea acolo, trist și cufundat în gânduri. Cu fruntea sprijinită în labă, cugeta adânc și îndelung. Treptat, fața i se limpezi și începu să se lumineze de surâsuri lungi și din ce în ce mai stăruitoare. Apoi se porni să chicotească, sfios și jenat. În cele din urmă, se ridică, încuie ușa, trase perdelele, adună toate scaunele de prin odaie și le aranjă în semicerc. Luă poziție în fața lor, umflându-se vizibil. Făcu o plecăciune, tuși de două ori și apoi își dădu drumul, pornindu-se a cânta, cu voce tare, publicului fermecat pe care închipuirea lui îl vedea atât de limpede.

Broscoiul – s-a întors – acasă!
Ce panică a fost, ce urlete prin săli și coridoare,
Ce exclamații printre vaci și chiote printre armăsari!
Broscoiul — s-a întors – acasă!

Broscoiul – s-a întors – acasă!
Ferestrele săreau în țăndări și ușile trosneau să sară din țâțâni,
Toți jderii încercau speriați să fugă
Și leșinau, zăcând fără suflare, în spaima lor grozavă.

Broscoiul – s-a-ntors – acasă!
Tam-ta-ra-ram! Se-aude toba mare!
Fanfarele răsună, soldații dau onorul,
Și salvele de tun pornesc cu vuiet mare;
Se-aud claxoane de automobil. Eroul a sosit!

Strigați cu toții „uraa!” cu mic, cu mare,
În astă uriașă adunare,
Strigați cu toții „uraa!” cât puteți de tare!
Trăiască animalul de care
Suntem cu toții mândri, pe drept cuvânt!
E ziua de-nălțare – a lui Broscoi!

Cântă cântecul acesta foarte tare, cu solemnitate și cu multă simțire. Când termină, îl mai cântă o dată, de la început până la sfârșit.

Apoi scoase un oftat adânc. Adânc, adânc de tot.

Pe urmă își înmuie peria de cap în ligheanul cu apă, își despărți părul printr-o cărare drept la mijloc și-l perie cât se poate de lins de fiecare parte a feței. După asta descuie ușa și coborî liniștit scările, să-și întâmpine musafirii, care știa că trebuiau să înceapă a se aduna în salon.

Când intră, toate animalele se înveseliră și se adunară împrejurul său, felicitându-l și spunându-i tot felul de lucruri plăcute, despre curajul lui, despre istețimea lui și despre îndemânarea cu care se luptase. Broscoiul însă nu făcea decât să zâmbească cu modestie și murmura:

— Aș, de unde! Și uneori, ca să mai schimbe: Dar deloc! Ba dimpotrivă!

Lutrul, care stătea în fața sobei, pe covor, descriind, cu toate amănuntele, unui cerc de admiratori cum ar fi condus el lucrurile, dacă ar fi fost de față, înaintă cu o exclamație de bucurie, se repezi la Broscoi, îmbrățișându-l, și încercă să-l poarte în triumf prin cameră. Dar Broscoiul îl mustră, cu blândețe, și zise drăguț, desprinzându-se:

— Bursucul a fost cel care a întocmit planul genial de bătaie, Sobolul și Șoarecele de apă au făcut ce-a fost mai greu; eu am servit doar ca ostaș de rând, am făcut foarte puțin, mai nimic.

Animalele nu știau ce să creadă; erau uluite de purtarea aceasta neașteptată din partea lui. În timp ce trecea de la un oaspete la celălalt, dând răspunsuri modeste, Broscoiul simți că era pentru toți cei de față obiectul unui interes din ce în ce mai mare.

Bursucul comandase tot ce era mai bun, și banchetul reuși de minune. Animalele vorbiră, râseră și pălăvrăgiră o mulțime, dar Broscoiul, care – cum se înțelege de la sine – ședea în capul mesei, ținea privirea plecată și murmura mici nimicuri amabile către animalele ce-i ședeau alături. Din când în când, arunca o privire pe furiș spre Bursuc și spre Șoarece și de fiecare dată îi surprindea holbându-se unul la celălalt cu gura deschisă de mirare – și asta îl mulțumea cel mai mult. Câteva dintre animalele mai tinere și mai poznașe începură să șoptească, spre sfârșitul serii, că parcă se petrecea mai bine aici pe vremuri. Câțiva bătură în masă și strigară:

— Broscoiul! Discursul! Să ne țină Broscoiul un discurs! Să ne cânte! Ce e cu cântecul Broscoiului?

Dar Broscoiul dădu din cap cu blândețe, ridică o labă în semn de slab protest și, stăruind pe lângă oaspeți să se mai servească din bunătățile de pe masă, discutând cu ei nimicuri la ordinea zilei, întrebându-i cu mult interes de membrii familiei lor care nu erau încă suficient de în vârstă pentru a lua parte la reuniuni în societate, izbuti să-i facă să priceapă că aceasta era o masă stăpânită cu strictețe de regulile bunei-cuviințe. Era într-adevăr un alt Broscoi!

După aceste întâmplări extraordinare, cele patru animale își urmară, în mare voioșie și mulțumire, traiul atât de crunt întrerupt de un război civil și nu mai fură stingherite de alte lupte sau invazii.

Broscoiul, după ce se sfătui cu prietenii săi, alese un frumos lanț de aur și un medalion împodobit cu perle și le trimise fetei temnicerului împreună cu o scrisoare, care până și Bursucul trebui să admită că era modestă, recunoscătoare și plină de apreciere pentru serviciile aduse. Conducătorul de locomotivă fu și el, la rândul lui, mulțumit și răsplătit pentru toată osteneala și supărarea ce-o avusese. Sub constrângerea severă a Bursucului, până și femeia cu barcazul fu găsită și despăgubită pentru calul ce-i fusese răpit. E adevărat că Broscoiul se codi din răsputeri să facă una ca asta, căci el se considera o unealtă trimisă de providență spre pedeapsa femeilor grase, cu brațe pistruiate, care nu știau să recunoască un adevărat boier. Suma ce trebui s-o sacrifice nu era, ce-i drept, prea însemnată, căci prețăluirea țiganului fu admisă de către experți ca aproape corespunzătoare.

Uneori, în cursul serilor lungi de vară, prietenii obișnuiau să dea împreună

o raită prin Pădurea Sălbatică – domesticită acum pe deplin, în ce-i privea. Era o plăcere cu cât respect îi întâmpinau locuitorii și cum mamele-jderi își adunau puii la gura vizuinilor și spuneau, arătând cu degetul:

— Uite colo, puiule, trece domnul Broscoi, boierul cel mare! Și alături de el e viteazul Șoarece de apă, un luptător neînfricat! Și uite-l și pe faimosul domn Sobol, despre care l-ai auzit atât de des povestind pe taică-tău!

Dar, când puișorii erau răi și nu mai puteau fi stăpâniți, mamele obișnuiau să-i potolească amenințându-i că, de nu se astâmpără și de nu-s cuminți și ascultători, va veni să-i ia Bursucul cel groaznic și cenușiu. Aceasta era o minciună sfruntată, căci Bursucul, deși nu prea se sinchisea să vadă lumea, iubea totuși mult copiii, dar era o minciună care reușea întotdeauna să-și atingă scopul.